

Dubrovačko-neretvanska županija
Općina Kula norinska

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE KULA NORINSKA

TEKSTUALNI DIO

NESEK d.o.o.

Zagreb, 2005. g.

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE KULA NORINSKA

Županija:	DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA		
Naziv prostornog plana:	PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE KULA NORINSKA		
Odluka opć. vijeća o izradi PPUO Kula Norinska -klasa:350-01/02-01/01; ur.br.:2148/02-02-1	Odluka opć. vijeća o donošenju PPUO Kula Norinska: ur:_		br:_
Odluka o objavi javne rasprave «Neretvanski Glasnik» 12.02.2005. -klasa: 350-01/05-01/01; ur.br.: 2148/02-05-1	Javni uvid održan: od -18.02.2005. do -21.03.2005.		
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave: M.P.	Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave: Načelnik g. Nikola Krstičević		
Suglasnost na plan daje: Ured državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Pododsjek za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove- Ispostava u Metkoviću, prema čl. 24. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), klasa: 350-03/06-01/19, ur.broj. 2117-10/03-07-8			
Pravna osoba koja je izradila plan:	NESEK d.o.o., Zagreb, Florijana Andrašeca 14.		
Pečat pravne osobe koja je izradila plan: M.P. Direktor: Jasna Matulić, dipl.oec.		
Stručni tim u izradi plana: Sanja Šaban, dipl.ing. arh., ovl. arh. Stipe Kalajžić, dipl. ing. arh. Kristina - Anka Mendeš, dipl.ing.arh.,ovl.arh.	Antica Gurdulić, ing.arh. Lovorka Tičić, dipl.ing.arh. Petra Keser. ba.oec.		
Koordinator plana:	Jasna Matulić, dipl.oec.		
Pečat Općinskog vijeća: M.P.	Predsjednik Općinskog vijeća: Predsjednik općinskog vijeća:Nebojša Jerković		
Istovjetnost prostornog plana s izvornikom ovjerava: 	Pečat nadležnog tijela: M.P.		

Sadržaj **Knjiga 1**

A	OPĆI DIO	<i>stranica br.</i>
	Registracija poduzeća	
	Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja za upis u sudski registar	
	Suglasnost	
B	TEKSTUALNI DIO	

I. Obrazloženje

	Uvod	1
1.	POLAZIŠTA	3
1.1.	Položaj, značaj i posebnosti područja Općine u odnosu na prostor i sustav Županije i Države	3
1.1.1.	Osnovni podaci o stanju u prostoru	7
1.1.2.	Prostorno razvojne i resursne značajke	18
1.1.2.1.	Zemljopisna obilježja	18
1.1.2.2.	Osnovne kategorije korištenja zemljišta	23
1.1.2.3.	Područja pretežitih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse	26
1.1.2.4.	Komunalna infrastruktura	33
1.1.2.5.	Objekti javnog standarda	43
1.1.2.6.	Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine	47
1.1.3.	Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova	56
1.1.3.1.	Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja	56
1.1.3.2.	Ocjena postojećih prostornih planova	67
1.1.4.	Ocjena stanja, mogućnosti razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje	68
2.	CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA	69
2.1.	Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja	69
2.1.1.	Razvoj općinskog središta i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava	70
2.1.2.	Racionalno korištenje prirodnih izvora	75
2.1.3.	Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša	76
2.2.	Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja	77
2.2.1.	Demografski razvoj	77
2.2.2.	Odabir prostorno razvojne strukture	78
2.2.3.	Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture	80

2.2.3.1.	Razvoj naselja	80
2.2.3.2.	Razvoj društvene infrastrukture	81
2.2.3.3.	Razvoj prometne i komunalne infrastrukture	83
2.2.4.	Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina	84
2.3.	Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine	86
2.3.1.	Racionalno korištenje i zaštita prostora	86
2.3.2.	Utvrđivanje građevinskih područja naselja	87
2.3.3.	Unapređenje uređenja naselja i komunalna infrastruktura	88
3.	PLAN PROSTORNOG UREĐENJA	89
3.1.	Prikaz prostornog razvoja na području općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije	89
3.2.	Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina	91
3.2.1.	Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina	93
3.3.	Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti	97
3.3.1.	Gospodarske djelatnosti	97
3.3.2.	Društvene djelatnosti	103
3.4.	Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora	105
3.4.1.	Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite	111
3.5.	Razvoj infrastrukturnih sustava	113
3.5.1.	Prometni sustav	113
3.5.2.	Energetski sustav	117
3.5.3.	Vodnogospodarski sustav	118
3.6.	Postupanje s otpadom	121
3.7.	Sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš	122

Knjiga 2

II. Odredbe za provođenje

1.	Opće odredbe	126
2.	Uvjeti za određivanje namjena površina na području Općine	127
3.	Uvjeti za uređenje prostora	129
3.1.	Građevine od važnosti za Državu i Županiju	129
3.2.	Građevinska područja naselja	130
3.2.1.	Građevne zone (pretežno stambene)	131
3.2.1.1.	Oblik i veličina građevinske čestice	135
3.2.1.2.	Smještaj građevine na građevnoj čestici	137
3.2.1.3.	Visina i oblikovanje građevine	139
3.2.1.4.	Ograde i parterno uređenje	140
3.2.1.5.	Priključak na prometnu infrastrukturu	141
3.2.1.6.	Komunalno opremanje građevina	142
3.3.	Izgrađene strukture van naselja	142
3.3.1.	Građevine u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti	144
3.3.2.	Sportske, rekreacijske i zdravstvene građevine	146
3.3.3.	Građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina	147
3.3.4.	Infrastrukturne građevine	148
4.	Uvjeti smještaja gospodarskih djelatnosti	149
4.1.	Proizvodna i poslovna namjena	149
4.2.	Eksploatacija mineralnih sirovina	151
4.3.	Poljoprivreda	151
4.4.	Akvakultura	151
4.5.	Šumarstvo	152
4.6.	Turizam	152
5.	Uvjeti smještaja društvenih djelatnosti	155
6.	Uvjeti uređivanja koridora / trasa i površina za prometne i komunalne infrastrukturne sustave	156
6.1.	Prometni sustav	157
6.2.	Sustav komunalne infrastrukture	159
7.	Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno-povijesnih cjelina	162
7.1.	Krajobrazne vrijednosti i prirodna baština	162
7.2.	Kulturna baština	163
8.	Postupanje s otpadom	165
9.	Mjere sprečavanja nepovoljnog utjecaja na okoliš	166
10.	Mjere provedbe plana	168

10.1.	Obveza izrade prostornih planova	168
10.2.	Primjena posebnih razvojnih i drugih mjera	168
10.3.	Rekonstrukcija građevina čija je namjena protivna planiranoj namjeni	169
	Prijelazne i završne odredbe	171
	Zaključne odredbe	172
	Dokumentacija i suradnja	173
	Grafički prilozi	175

C	GRAFIČKI DIO	mjerilo
1.	KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA	1 : 25000
2.	INFRASTRUKTURNI SUSTAVI	
2.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	1 : 25000
2.2.	POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE	1 : 25000
2.3.	ENERGETSKI SUSTAV	1 : 25000
2.4.	VODNOGOSPODARSKI SUSTAV	1 : 25000
3.	UVJETI ZA KORIŠTENJE, UREĐENJE I ZAŠTITU PROSTORA	
3.1.1.	PODRUČJA POSEBNIH UVJETA KORIŠTENJA – KULTURNA BAŠTINA	1 : 25000
3.1.2.	PODRUČJA POSEBNIH UVJETA KORIŠTENJA – ZAŠTIĆENI DIJELOVI PRIRODE	1 : 25000
3.2.	PODRUČJA POSEBNIH OGRANIČENJA U KORIŠTENJU	1 : 25000
3.3.	PODRUČJA PRIMJENE POSEBNIH MJERA UREĐENJA I ZAŠTITE	1 : 25000
3.4.	PODRUČJA PRIMJENE PLANSKIH MJERA ZAŠTITE	1 : 25000
4.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA	
4.1.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA NOVA SELA	1 : 5000
4.2.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA BOROVCI	1 : 5000
4.3.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA DESNE	1 : 5000
4.4.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA PODRUJNICA	1 : 5000
4.5.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA KRVAVAC	1 : 5000
4.6.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA MOMIĆI	1 : 5000
4.7.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA KULA NORINSKA	1 : 5000
4.8.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA KRVAVAC II	1 : 5000

I. OBRAZLOŽENJE

Uvod

Na temelju članka 13. i 14. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), članka 48. stavak 1 točka 4 Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN br. 33/01 i 60/01 – vjerodostojno tumačenje) i članka 19. Statuta Općine Kula Norinska («Neretvanski glasnik» br.03/94) Poglavarstvo Općine na 12. sjednici održanoj dana 03.12.2004.godine donijelo je Odluku o izradi Prostornog plana uređenja Općine Kula Norinska.

Općina Kula Norinska kao jedinica lokalne samouprave ima Ustavom Republike Hrvatske zagaranirano pravo na lokalnu samoupravu, koje obuhvaća pravo odlučivanja o potrebama i interesima građana lokalnog značenja, a osobito o:

- uređivanju prostora i urbanističkom planiranju,
- uređivanju naselja i stanovanja,
- komunalnim djelatnostima,
- brizi za djecu, socijalnoj skrbi, kulturi, tjelesnoj kulturi i sportu,
- zaštititi i unapređenju prirodnog okoliša,
- protupožarnoj i civilnoj zaštiti .

Obveza donošenja Prostornog plana uređenja općine Kula Norinska utvrđena je člankom 23. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije («Službeni vjesnik Dubrovačko-neretvanske županije br. 6/2003). Zakonom je utvrđeno i da:

«Prostorni plan uređenja općine utvrđuje uvjete za uređenje općinskog područja, određuje svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u općini.

Prostornim planom uređenja općine može se utvrditi obveza izrade detaljnijih planova uređenja prostora za uža područja na teritoriju općine.»

Novim političko-teritorijalnim ustrojem i restrukturiranjem gospodarstva stvorene su potrebe za ravnomjernijim gospodarskim razvitkom. Prostorni planovi prethodne generacije, izrađivani sedamdesetih i osamdesetih godina favorizirali su veće gradove u kojima su koncentrirane proizvodne, te javne i društvene funkcije. Manje sredine, a pogotovo one sa manjim brojem stanovnika, u tim su planovima zanemarivane, odnosno tretirane kao izvor imigracijskog stanovništva za velike gradove, a bez isticanja vlastitih prostornih i ambijentalnih posebnosti. Prostornim planom uređenja Općine posebno će se obraditi kulturna i prirodna baština područja kao izvor njegovog identiteta i posebnosti.

U analitičkom dijelu plana obradit će se karakteristike prostora, pejzaža, tipova i strukture naselja, prirodnih i stvorenih vrijednosti. Analizom demografskih pokazatelja i razvojnih kretanja u recentnom razdoblju odredit će se razvojni potencijali naselja i dijelovi prostora.

Planska rješenja kojima će se odrediti modeli i procedure budućeg uređivanja prostora nastojat će uskladiti razvojne potrebe i potrebe zaštite kultiviranih vrijednosti prostora i naselja.

Prostornim planom Općine Kula Norinska treba osigurati uvijete za samostalni razvoj područja Općine, iskoristiti prirodne kvalitete i resurse prostora, uz maksimalno očuvanje prirodnih i povijesnih vrijednosti. U svrhu toga potrebno je usmjeriti prostorno-razvojne prioritete u prvom redu na poboljšanje učinkovitosti već izrađenog i korištenog prostora te na stvaranju uvjeta za nove programe radi pokretanja gospodarskih aktivnosti i poboljšanja kvalitete života na ovom prostoru.

Ovim Prostornim planom utvrđuju se uvjeti za uređenje općinskog područja, određuje njegovo svrhovito korištenje, namjena, oblikovanje, sanacija građevinskog i drugog zemljišta, zaštita okoliša, te zaštita spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode, a sve u skladu s osnovnim smjernicama dokumenata prostornog uređenja, Strategije i Programa prostornog uređenja Države.

Plan sadrži osnove razvitka u prostoru, ciljeve prostornog uređenja, namjenu prostora, smjernice, mjere i uvijete za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora, te druge elemente od važnosti za područje Općine.

Izrada ovoga Prostornog plana koordinirana je s Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije, te su u svezi s tim i Odredbe za provođenje ovoga plana obrađene u suradnji sa stručnjacima Županijskog zavoda za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije i Uredom državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove.

Izrada prostornog plana uređenja temelji se na sljedećim zakonima:

- Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04)
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01)
- Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br. 10/97, 124/97, 68/98, 22/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 72/02, 83/02, 25/03, 107/03 i 175/03)

Sadržaj prostornog plana uređenja Općine propisan je «Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova» (NN 106/98, 39/04 i 163/04).

Postupak provedbe prethodne i javne rasprave, te usvajanja plana propisan je «Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova» (NN 101/98).

1. POLAZIŠTA

1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine u odnosu na prostor i sustav Županije i Države

Dubrovačko-neretvanska županija, ta najjužnija Županija u Republici Hrvatskoj, prostire se na 9.272,37 km², što predstavlja 10,32% ukupne površine Republike Hrvatske. Pri tomu kopno se prostire na 1782,49 km², a to je 3% kopnenog teritorija Hrvatske. Pripadno more zauzima površinu 7.489,88 km², odnosno 80,78 % površine Županije ili 23% mora Hrvatske.

Županija je teritorijalno organizirana u 22 jedinice lokalne uprave i samouprave, odnosno 5 Gradova (Dubrovnik, Korčula, Ploče, Metković i Opuzen) i 17 Općina (Blato, Dubrovačko primorje, Janjina, Konavle, Kula Norinska, Lastovo, Lumbarda, Mljet, Orebić, Pojezerje, Slivno, Smokvica, Ston, Trpanj, Vela Luka, Zažablje i Župa dubrovačka). Županijsko središte nalazi se u Gradu Dubrovniku.

Za burne povijesti, na području Županije se dodirivalo i sukobljavalo mnoštvo suvereniteta i pomorskih sila: Bizanta, Saracena, Hrvata, Normana, Venecije, malih kneževina i kraljevina, pa Ugarsko-hrvatske države i preko nje Rimsko-njemačkog carstva, Otomanskog, Habsburškog i Napoleonovog carstva. Na takvu razmeđu, mali grad, poput Dubrovnika, uspio je političkom umješnošću izboriti potpunu samoupravu tako da je stoljećima djelovao kao samostalna država, Dubrovačka Republika.

Današnji teritorij Županije velikim dijelom predstavlja područje uz državnu kopnenu ili morsku granicu. Kopneni dio Županije graniči s Bosnom i Hercegovinom (najvećim dijelom teritorija) i SR Jugoslavijom (u Općini Konavle). Državna morska granica, odnosno granica teritorijalnog mora, dodiruje Republiku Italiju (otočno područje) i SR Jugoslaviju (u Općini Konavle) te Bosnu i Hercegovinu (područje oko Neuma). Jedini hrvatski prostor što ga dodiruje Dubrovačko-neretvanska županija kopnom i morem je Splitsko-dalmatinska županija.

Granice Dubrovačko-neretvanske županije nisu u potpunosti definirane, tako da je još otvoreno pitanje državne granice s Bosnom i Hercegovinom kod Kleka, državne granice sa SR Jugoslavijom kod rta Oštro na Prevlaci i županijske granice sa Splitsko-dalmatinskom županijom o pripadnosti otoka Palagruže. Također, nije u potpunosti definirano pitanje pojedinih unutarnjih županijskih granica.

Specifičnost područja Dubrovačko-neretvanske županije je uzak i nehomogen obalni pojas koji je planinskim masivom odvojen od unutrašnjosti, a na području Neum - Klek prekinut državnom granicom s Bosnom i Hercegovinom, dok samo na području Donjo-neretvanske doline ima prirodnu vezu s unutrašnjošću i spoj prema sjeveru sve do panonskoga dijela Hrvatske.

Prostor Županije tako čine dvije osnovne funkcionalne i fizionomijske cjeline: relativno usko uzdužno obalno područje s nizom pučinskih i bližih otoka (od kojih su najznačajniji Korčula, Mljet, Lastovo i grupa Elafitskih otoka) te prostor donje Neretve s gravitirajućim priobaljem. Sama obala, dugačka 1.024,63 km, vrlo je razvedena i varira od zaštićenih uvala s pjeskovitim plažama egzotične ljepote do otvorenome moru izložene strme obale s klifovima. Ta neobično bogata krajobrazna raznolikost čini obalu Županije jednom od najljepših na Sredozemlju.

Krajobraznu raznolikost još samo dopunjuje biološka raznolikost na kopnu i moru, što ovaj prostor svrstava u jedinstvene na Sredozemlju. Stupanj biološke raznolikosti u akvatoriju Županije može se iskazati faktorom 100, što bi značilo da u ovom području obitavaju ili su povremeno nazočne sve do danas registrirane vrste morskih organizama u Jadranu.

Područje Županije ima sve značajke sredozemne klime velikih klimatskih razlika koje su posljedica visoke planinske barijere neposredno uz obalu, niza otoka i povremenih kontinentalnih utjecaja.

Na prostoru Županije, prema posljednjem službenom popisu iz 1991. živi ukupno 126 329 stanovnika što čini 2,6% stanovništva Hrvatske. Prosječna gustoća naseljenosti je 70,8 st/km², što je 16,7% niže od državnog prosjeka. Najnapučenije područje je Dubrovačko priobalje s prosječnom gustoćom naseljenosti od 113,17 st/km², zatim slijedi Donjo-neretvanski kraj s 82,15 st/km², dok je poluotočno-otočna geografska cjelina najrjeđe naseljeno šire područje Županije (34,67 st/km²).

Demografska valorizacija naselja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji pokazuje da su već 1991. neka naselja u ozbiljnoj fazi postupnog izumiranja, od kojih je nekolicina već izumrla (Brečići i Dubrave u Općini Pojezerje) ili im to uskoro predstoji (Nakovanj, Duba Pelješka i Gornja Vručica na Pelješcu, Vidonje u Općini Zažablje, Kuna u Konavlima, Maranovići i Prožura na Mljetu, Lisac i Točionik u Dubrovačkom primorju, i druga).

Prema današnjim podacima, pretpostavkama i procjenama, u Dubrovačko-neretvanskoj županiji živi oko 116.000 stanovnika, koje znači smanjenje za oko 3%, uglavnom kao posljedica ratnih događanja te katastrofalnog potresa iz rujna 1996.

Stanje gospodarstva Županije danas se bitno razlikuje po pojedinim područjima s obzirom na stupanj izgrađenosti kapaciteta, korištenje prirodnih resursa, na ratne štete itd.

Osnovna je značajka strukture gospodarstva Županije da u njoj prevladavaju tercijarne djelatnosti uz znatno manju zastupljenost sekundarnog i primarnog sektora. Cjelokupno gospodarstvo najviše je usmjereno na ugostiteljstvo i turizam, te na morsko brodarstvo koje ostvaruje značajne učinke.

Prema osnovnim obilježjima razvojne osjetljivosti, Županija pripada prostorima u ekspanziji. Međutim, prostorna diferencijacija otkriva značajne razlike. Tako, izrazito zaostajanje u razvoju pokazuju ruralna i prometno izolirana područja na kojima živi mahom staro stanovništvo, tomu se pridružuju dijelom pogranična, strateški važna područja za koje Država iz niza razloga mora biti zainteresirana. To su naselja Babino polje, Trpanj i Janjina, ali i znatan dio općinskih naselja, Dubrovačko primorje, Kula Norinska, Trpanj i Janjina.

(Izvod iz Prostornog plana Dubrovačko-Neretvanske županije).

Položaj Dubrovačko-Neretvanske županije u Republici Hrvatskoj

Općina Kula Norinska locirana je na sjevernoj granici Dubrovačko-neretvanske županije. Općina Kula Norinska graniči unutar Dubrovačko-neretvanske županije s pet jedinice lokalne samouprave i to: Grad Ploče, Grad Opuzen, Grad Metković, općina Pojezerje i općina Zažablje. Sjeverna granica općine je ujedno i granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom.

U sastavu Općine uz općinsko središte Kula Norinska nalazi se osam naselja: Nova Sela, Borovci, Desne, Podravnica, Momići, Krvavac i Krvavac II.

Sva naselja su povezana državnim, županijskim i lokalnim cestama.

- državna cesta D9 (D8-Opuzen-Metković u smjeru istok-zapad prolazi kroz naselje Krvavac II

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

Općina Kula Norinska Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN RH br. 90/92 i 68/98), ustrojena je Općina Kula Norinska sa sjedištem u istoimenom mjestu, a u okviru Dubrovačko-neretvanske županije. U sastavu Općine Kula Norinska nalazi se uz općinsko središte Kula Norinska i još sedam naselja Nova Sela, Borovci, Desne, Podravnica, Momići, Krvavac i Krvavac II.

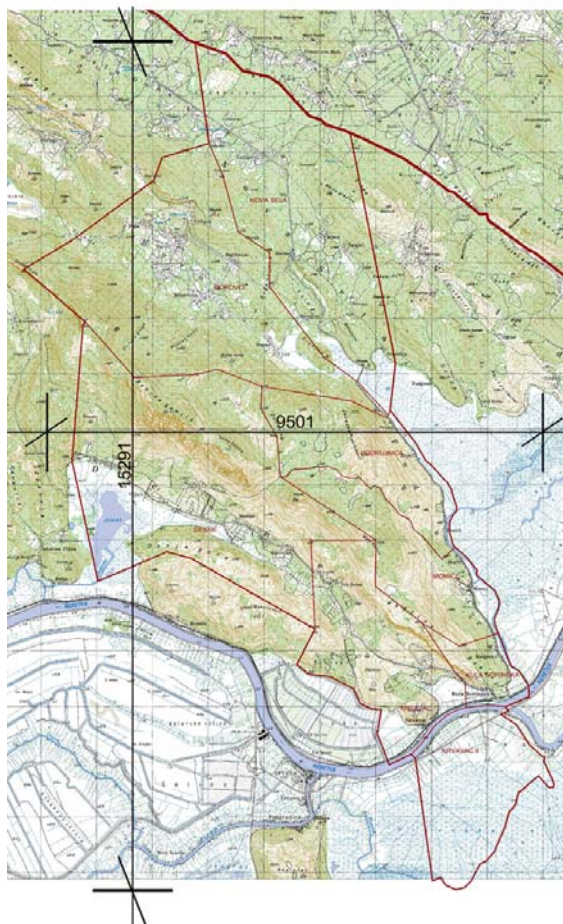
Općina Kula Norinska zauzima površinu od 60,60 km², i to prema naseljima:

- Kula Norinska	1,37 km ²
- Nova Sela	11,20 km ²
- Borovci	13,13 km ²
- Desne	14,76 km ²
- Podravnica	4,63 km ²
- Momići	4,31 km ²
- Krvavac	6,24 km ²
- Krvavac II	4,97 km ²

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine Općina Kula Norinska ima 1926 stanovnika, pretežito hrvatske nacionalnosti (99,07%), prema naseljima: Kula Norinska 402, Nova Sela 55, Borovci 33, Desne 130, Podravnica 142, Momići 215, Krvavac 613 i Krvavac II 336

Gustoća stanovništva na području Općine Kula Norinska iznosi 31,78 st/km².

Prostorni obuhvat Općine Kula Norinska

Osnovni podaci o teritoriju Općine Kula Norinska

OPĆINA KULA NORINSKA	km² km	Udio površine i dužine u odnosu na Dubrovačko-Neretvanskoj županiju
Površina	60,60	3,41 %
Dužina državne granice	3,32	0,35 %
Dužina županijske granice	0	-
Dužina međuopćinske granice	40,07	-

Ukupno općinskih granica 43,39 km.

STANOVNIŠTVO**Kretanje broja stanovnika prema popisima u razdoblju 1981.-2001.**

Godina popisa	1971.	1981.	1991.	2001.
DUBROVAČKO – NERETVANSKA ŽUPANIJA	108 112	116 306	126 329	122 870
OPĆINA KULA NORINSKA	2 589	2 111	1866	1926

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1971. 1,137 Dubrovačko-neretvanska županija.

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1971. 0,744 Općina Kula Norinska

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1991. 0,973 Dubrovačko-neretvanska županija.

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1991. 1,032 Općina Kula Norinska

Prema kretanju broja stanovnika od 1971. do 2001. godine odnosno prema indeksima kretanja broja stanovnika za tri protekla desetgodišnja razdoblja vidljiv je porast broja stanovništva u Županiji odnosno pad broja stanovnika u Općini. Gledajući isključivo zadnjih deset godina primjećuje se blagi pad broja stanovnika u Županiji i porast broja stanovnika u Općini.

TABLICA 1.

POVRŠINE, STANOVNICI, KUĆANSTVA

ŽUPANIJA DUBROVAČKO - NERETVANSKA	Površina		Stanovnici				Stanovi				Kućanstva		Gustoća stanovništva
			Popis 1991		Popis 2001		Popis 1991		Popis 2001		Popis 1991	Popis 2001	Gnst Br. st./km ²
	Km ²	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.st.	Br.st.	
ŽUPANIJA UKUPNO	1782,49	100	126 329	100	122 870	100	48 411	100	52 048	100	39 009	39 125	70,87
OPĆINA KULA NORINSKA	60,60	3,41	1 866	1,48	1 926	1,56	640	1,32	723	1,24	544	581	30,79

U odnosu na kretanje broja stanovnika može se zaključiti da se zaustavio trend opadanja od 1971. do 1991. te se broj stanovnika na području Općine Kula Norinska zadnjih godina povećava.

Stanovništvo prema popisu 2001.

- spolna struktura: - ukupan broj muških žitelja 921, što čini 47,82% ukupnog stanovništva
- ukupan broj ženskih žitelja 1005, što čini 52,18 % ukupnog stanovništva
- radni kontingent: - od ukupnog broja stanovništva efektivno radno sposobnih čini 1074 u dobi od 15-59 - ž. (65 – m.), što iznosi 55,76%.

Stanovništvo prema starosti

- djeca i stanovništvo mladenačke dobi do 19 godina (567 žitelja) što čini 29,43%
- stanovništvo od 20 do 60 godina (903 žitelja) što čini 46,88%
- stanovništvo starije od 60 godina (446 žitelja) što čini 23,16%
- nepoznate dobne starosti 10 žitelja

Iz tablica i ovih podataka može se očitati da je struktura stanovništva prema starosti uglavnom zadovoljavajuća uz napomenu da bi se postotak djece i mladenačke dobi trebao povećati u odnosu na stanovništvo iznad 60 godina starosti. U svim dijelovima plana naznačene su pretpostavke kako bi se to moglo i ostvariti.

Stanovništvo prema školskoj spremi

Pokazatelji stupnja obrazovanja i stupnja aktivnosti pokazuju da su najpovoljniji odnosi u županiji (veći centri), jer je tamo u proteklom razdoblju koncentriran i najveći broj radnih mjesta. Isto se odnosi i na stupanj aktivnosti. Proces koji su već ranije započeli te ovo novo teritorijalno ustrojstvo vjerojatno će doprinijeti daljnjoj decentralizaciji funkcije, a tim u svezi i ravnomjerniji razmještaj kadrova. Za Općinu Kula Norinska možemo ustvrditi da je stupanj obrazovanja i stupanj aktivnosti zadovoljavajući.

Stanovništvo prema državljanstvu i narodnosti

Područje Općine Kula Norinska nacionalno je homogeno, pretežito hrvatske nacionalnosti (99,1%). Nadalje može se iz podataka vidjeti da je Općina u proteklom razdoblju bila pošteđena velikih migracija. Postojeće stanovništvo uglavnom je domicilno.

NASELJA

Naselje je najupečatljiviji elementi kulturnog pejzaža. Odražavaju karakteristike minulog razdoblja, a istovremeno su nositelji funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe prostora.

Svako naselje ima žarišnu (čvornu) ulogu prema svom okružju na koje djeluje gospodarskim i urbanotvornim funkcijama, kao što i brojni činitelji njegovog gravitacijskog područja utječu na njega.

Prema danas opće prihvaćenim shvaćanjima, suvremeno tehnološko društvo može se razvijati samo kao urbano društvo. Problem dakle nije urbanizacijski proces kao takav, već neki njegovi oblici i alternative: prevelika i neravnomjerna koncentracija stanovništva, neprimjeren sustav središnjih naselja, nesposobnost manjih naselja da samostalno stvore okolicu za ugodan život (što će u budućnosti biti jedan od ključnih kriterija za izbor mjesta stanovanja),...

Za potrebe prostornog uređenja Općine Kula Norinska analizirane su prošle i sadašnje strukture naseljenosti, te tendencije njihovih promjena, a zbog karaktera prostora posebna pozornost je usmjerena na ruralno i prelazno naselje i proces urbanizacije.

Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske kao jedan od primarnih zadataka prostornog planiranja određeno je ostvarivanje policentričnog razvitka države uz integraciju urbane i ruralne ekonomije, a kao jedan od najvećih problema pražnjenje seoskih područja i nagomilavanje prevelikog broja ljudi u nekoliko gradova. Prostorni razvoj mora se vratiti koncepciji gradova (mješovitih naselja) na malim udaljenostima, gdje su sve čovjeku bitne sastavnice života (stanovanje, rad, društveni život, odmor) grupirane zajedno u bližoj okolini.

Međutim pri tom su ostali nedefinirani načini rješavanja dvaju ključnih problema ruralnih područja, odnosno koncepcija održanja (razvoja) rijetko naseljenih područja i strategija razvoja poljoprivrede te njihov utjecaj na planiranje i uređenje prostora.

Za razumijevanje utjecaja naselja u prostoru, a naročito njegovog utjecaja na socioekonomsku preobrazbu okolnog prostora, neophodna su saznanja prvenstveno o njegovim funkcijama rada i stanovanja, te njihovom međusobnom odnosu.

Kako je stanovanje jedna od najvažnijih funkcija u naselju, najveći “potrošač” prostora i kapitala, logično je da bude i temeljni element prostornog planiranja (s tim da pojam stanovanja treba promatrati kao sustav: stan, usluge, opskrba, komunalna i društvena infrastruktura).

Stoga je postojeći stambeni fond posebno analiziran, a u svrhu promatranja ne samo kao posljedice, već i kao mogućeg značajnog razvojnog resursa (bez obzira ili baš zbog ubrzanog razvoja prometa), a o čemu će trebati voditi računa pri lociranju mjesta rada. Izjednačavanjem mobilnosti radne snage i tehnologije, odnosno usmjeravanjem radno intenzivnih investicija u prostor urbaniziranog seoskog naselja, upravo bi njihov postojeći stambeni fond mogao biti resurs preobrazbe i relativno ravnomjernog razvoja cjelokupnog prostora Općine.

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije utvrđen je sustav središnjih naselja do razine općinskog središta Kula Norinska.

Temeljem svih izvršenih analiza može se zaključiti da:

- Kula Norinska (uz ostvarivanje određenih preduvjeta i jačanja pojedinih funkcija) može izvršavati predviđene mu "zadatke" lokalnog središta

Obzirom na to može se utvrditi da za prostor Općine Kula Norinska ostaje optimalni model općinskog središta Kula Norinska i ostalih sedam naselja kao jedinstvene cjeline u prostornom smislu.

Po broju stanovnika (popis 2001. godine) najveći broj živi u naselju Krvavac 613 (31,83%). Slijede naselja po broju stanovnika: Kula Norinska 402 stanovnika (20,87%), Krvavac II 336 stanovnika (17,45%), Momići 215 stanovnika (11,16%), Podravnica 142 stanovnika (7,37%), Desne 130 stanovnika (6,75%), Nova Sela 55 stanovnika (2,85%), te Borovci 33 stanovnika (1,71%).

Za uređenje i razvoj naselja temeljem sadašnje zakonske regulative namijenjen je prostor građevinskih područja naselja. Građevinska područja naselja moraju biti optimalne veličine i oblika, a zbog omogućavanja neometanog, ali održivog razvoja naselja, bez negativnih posljedica po naselje, okolni krajobraz i ukupni okoliš.

Obzirom na veličinu naselja Kula Norinska (općinsko središte) bit će izrađen plan nižeg reda kako je to definirano Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije (UPU-a) dok će izradu detaljnih planova uređenja (DPU-a) definirati ovaj plan.

Centar općinskog središta

Kako su od svih dijelova Plana građani najviše zainteresirani upravo za građevinska područja naselja, te da ih u pravilu zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu i podizanja cijene vlastitog zemljišta žele maksimalno proširiti, utvrđivanje građevinskih područja svih naselja treba u cilju smanjivanja utjecaja subjektivnih prosudbi i vanjskih pritisaka provesti kroz tri faze:

- određivanje izgrađenih dijelova,
- određivanje ukupno potrebne veličine,
- određivanje razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova, te namjene građevinskog područja.

Izgrađeni dijelovi naselja utvrđeni su obilaskom terena, te iz avio-foto snimaka, s tim da se nije provjeravala legalnost građenja.

Nakon obilaska terena, ocjene postojećeg Prostornog plana "bivše" Općine Metković uočen je velik broj bespravno izgrađenih objekata izvan građevinskih područja. Postoji i dio nenaseljenih objekata.

Za potrebe određivanja ukupno potrebne veličine građevinskih područja za općinsko središte Kula Norinska i ostala četiri naselja na području općine treba utvrditi:

- izgrađene dijelove građevinskog područja,
- planirane sadržaje u sustavu naselja,
- planirane demografske pokazatelje,
- gospodarske i razvojne pokazatelje,
- stanje i iskorištenost postojećeg građevinskog fonda,
- pravce preobrazbe i razvoja,
- smjernice i kriterije iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- sadašnje i planirane bruto gustoće stanovanja,...

Prije, odnosno za potrebe određivanja razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja za naselja Kula Norinska, Nova Sela, Borovci, Desne, Podrurnica, Momići, Krvavac i Krvavac II, treba utvrditi još i:

- povijesnu, zatečenu i planiranu morfologiju naselja,
- topografske i reljefno - klimatske činitelje,
- sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,
- sadašnje i planirane tipove poljoprivrednih gospodarstava te zatečene i anticipirane razmještaje građevina na parcelama,
- posebne uvjete korištenja (prirodnu i kulturnu baštinu te krajobrazne vrijednosti),
- posebna ograničenja u korištenju (zone zabrane izgradnje uz posebnu namjenu, vodozaštitna područja i zaštitne pojaseve),
- posebne mjere uređenja i zaštite,
- naznačene i ostale moguće pravce i načine širenja (ili sažimanja) naselja,
- pokrivenost pojedinih dijelova naselja prometnom i ostalom infrastrukturom,
- obvezu izrade prostornih planova užih područja, načine usmjeravanja izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju,...

Površine neizgrađenih dijelova građevinskih područja treba u pravilu rješavati popunjavanjem dijela postojećih "praznina" u zatečenoj strukturi naselja. U pravilu treba popunjavati samo praznine nastale rušenjem starih građevina i "preskakanjem" izgradnje (najčešće zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu), a praznine nastale organskim razvojem naselja ostavljati kao takve.

Nužno će biti i povećanje građevinskih naselja uz postojeće prometnice višeg ranga zbog konfiguracije terena koja ne omogućava gradnju pojedinih naselja na drugačiji način. Povećanja građevinskih područja naselja su neizbježna zbog porasta broja stanovnika.

Dubinu građevinskog područja treba odrediti prvenstveno temeljem analiza:

- morfologije naselja,
- tradicijske širine, dubine i organizacije parcele,
- reljefa,
- planirane namjene.

Prostornim planom «bivše» općine Metković utvrđena su građevna područja naselja i prostori za njihovo širenje. Ovim prostornim planom širenje naselja uz prometnice ne prelazi određene granice, a sama površina građevinskog područja naselja u osnovi se smanjuje.

Kula Norinska

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.2.1. Zemljopisna obilježja

Općina Kula Norinska smještena je u sjeverno-zapadnom dijelu Dubrovačko-neretvanske županije.

Reljef

Nadmorska visina područja Općine Kula Norinska kreće se između 1,00 m do 735,40 m.

Za prostor Općine Kula Norinska možemo utvrditi da se sastoji od dvije različite cjeline u reljefnom smislu. Zaravnjeni naplavni tereni uz rijeke Neretvu i Norin, te brdoviti kraški vapnenački reljef.

Karakteristike reljefa su određene mlađim tektonskim procesima i klimatskim promjenama u kvartaru.

Delta Neretve izgrađena je od aluvijalnih nanosa. To su fluvijalni pleistocensko-holocenski sedimenti sastavljeni od dosta poroznih pjeskovitih i glinovitih šljunaka, najčešće prekrivenih prašinastim glinama čiju podlogu tvore fluvioglacijalne naslage. Zbog visoke razine podzemne vode velike površine još uvijek pokrivaju zamuljeni močvarni, povremeno plavljeni tereni.

Sjevero-zapadni dio općine od delte Neretve do granice s Bosnom i Hercegovinom je od vapnenaca iz Jure. Vapnenci su uglavnom uslojeni, jako ispucani i s dobro izraženim oblicima krša (škrape, jame, ponikve), obrasli uglavnom garigom. Krški reljef odlikuju mnogobrojna brda, glavice i uzvisine, između kojih se nalaze veća ili maja polja i zaravni kraškog tipa. Najviše brdo je Rujnica, čiji je pravac pružanja u skladu sa pravcem dinarskog boranja tj. SZ-JI, okomito na rijeku Neretvu, najznačajniji vrhovi su Babina Gomila (736m), Ilica (691m) i Velika Rujnica (680m).

Geološko-pedološke karakteristike tla

Pedološke značajke

Osnovna značajka pedosfere delte Neretve je velika pedogenetska raznovrsnost i prostorna varijabilnost tala. Na prostorima uz korita rijeka Neretve i Male Neretve su aluvijalna tla s grubljim pjeskovito ilovastim karbonatnim nanosom izrazite slojevitosti. Tla su antropogenizirana - pretežno kolmirana. Udaljavanjem od korita rijeka nailazimo na taloženi finiji praškasto-glinoviti materijal slabije izražene slojevitosti, na kojem su prije hidromelioracija formirana mineralno močvarna tla srednje zaslanjenosti

Najveći dio naplavne zaravni je močvaran, a tamo gdje je izvršena melioracija, stvorene su plodne poljoprivredne površine s prilično poroznim tлом jer sadrže pijesak i šljunak. Brdoviti vapnenački kraški prostori sjeverozapadno i jugoistočno od delte Neretve ističu se strmim formama reljefa s razvijenim elementima krša koji su nastali kemijskim djelovanjem atmosferske vode na vapnence (korozijska).

Opis osnovnih značajki tla

Osnovni tipovi tala na području općine:

Kamenjar (litosol)

Sklop profila (A)-C. Tlo se formira na stijenama koje pri mehaničkom raspadanju daju kameni detritus. Klimatski uvjeti (smrzavanje i zagrijavanje stijena) dominantan su faktor nastanka tla. Akumulacija humusa vrlo je slaba. Veću rasprostranjenost imaju u planinskom i mediteranskom krškom području. Dominacija kamena i krupnog šljunka u tlu temeljno je fizikalno obilježje litosola. Oni se odlikuju ekstremnom propustljivošću za vodu i gotovo potpunom nesposobnošću zadržavanja vode. Zbog male adsorpcijske površine i reducirane tekuće faze litosoli su siromašni rastvorljivim oblicima biljnih hranjiva. Litosole nastava osebujna vegetacija kamenjara i točila. Zbog minimalne plodnosti te tla nemaju šumskogospodarsku važnost, ali su važna zbog zaštite prirode (vezivanje siparišta, ozelenjavanje krajolika u primorju).

Sirozem (regosol)

Sklop profila (A)-C. Formira se na stijenama nastalim raspadanjem regolita finijeg mehaničkog sastava (eruptivne stijene zrnaste strukture, neki kristalasti škriljavci, pješčenjaci, lapori, kristalasti dolomiti i si.). Vegetacija svojim korijenjem pospješuje mehaničko raspadanje stijena a akumulacijom humusa postupno ih prevodi u viši razvojni stadij. Klima utječe posredno; uzrokujući eroziju omogućuje nastanak tih tala u našim uvjetima. Svojstva sirozema, kao nerazvijenog tla, zavise od prirode matičnog supstrata i prilično variraju. Dubina i mehanički sastav na lesu povoljniji su nego na drugim supstratima. Prema kemijskim svojstvima razlikuju se karbonatne forme (na laporu, lesu i si.) i silikatne (na regolitu eruptivnih stijena i škriljaca). Sadržaj humusa je nizak (obično ispod 1 %). Nizak je i ukupni sadržaj dušika i rastvorljivog fosfora. U pošumljavanju sirozema mogu se postići zadovoljavajući rezultati pravilnim izborom vrsta. Pri tome valja uzeti u obzir karbonatnost i opskrbljenost tla vodom.

Rendzina

Sklop profila Amo-AC-C-R. Rendzina se formira u različitim bioklimatskim uvjetima na supstratima koji sadrže više od 10 % CaCO_3 i koji mehaničkim raspadanjem daju karbonatni regolit. Najzastupljenije su na flišnim serijama i saharoidnim dolomitima. Potonje su šumskogospodarski najvažnije. Rendzinu na dolomitu karakterizira kontinuitet zemljišnog pokrivača, dubine 10-40 i više cm. U A-horizontu ističe se zrnata i stabilna struktura, pjeskovito-ilovast do ilovast mehanički sastav, visoka poroznost s malim kapacitetom zadržavanja vode i izraženom vodopropusnošću. Rendzine imaju vrlo različit sadržaj karbonata (CaCO_3 od 0-50 %), sadrže 3-20 % humusa i 0,2-0,8 % ukupnog dušika. Reakcija je neutralna do slabo alkalna (pH 7,0-8,0). Koncentracija rastvorljivog P_2O_5 i K_2O je najčešće srednje visoka. U ovom tipu tla najkrupnije edafske razlike uvjetovane su prirodom matičnog supstrata. Posebnu šumsko-ekološku važnost ima rastresiti dio matičnog supstrata (C-horizont).

Vapnenačko-dolomitna crnica (kalkomelanosol)

Sklop profila Amo-R. Crnica se formira na tvrdim vapnencima i dolomitima koji imaju više od 98 % CaCO_3 . Crnica je primarni razvojni stadij na vapnencu; javlja se u različitim klimatskim uvjetima, najčešće u strmim gorskim i predplaninskim predjelima. Dominantan je organomineralni podtip dubine 15-30 cm. Diskontinuirano pokriva teren do 50 % površine i to najčešće u kombinaciji sa kalkokambisolom. Struktura tla je sitno mrvičasta. Mehanički sastav je ilovasta glina do glina. Tlo ima visoku propustnost (oko 60 %), nizak kapacitet zadržavanja

vode i jaku promjenjivu propustnost (3,5-8,0 x 10⁻⁴ cm/s). Sadrži humusa do 25 %, ukupnog dušika 0,5-1,5 %. Crnica je slabo opskrbljena rastvorljivim fosforom a osrednje rastvorljivim kalijem. Ima srednji do visoki kapacitet adsorpcije zasićen bazama, od 50-80 %. Reakcija je neutralna do slabo kisela.

Smeđe tlo na vapnencu i dolomitu (kalkokambisol)

Sklop profila Amo-(B)-rz-R. Kalkokambisol se formira isključivo na tvrdim i čistim vapnencima ili dolomitima koji imaju manje od 1 % netopivog ostatka. Kao izvor mineralnog dijela tla lokalno se javlja i praškasti materijal eolskog porijekla. Najzatupljeniji je varijetet plitkog tla (25-35 cm). U području rasprostranjenosti kalkokambisola stjenovitost je značajna (30-50 %). U humusno-akumulativnom horizontu struktura je mrvičastado graškasta a u (B)rz-horizontu poliedrična do orašasta. Po teksturi tlo pripada ilovastim glinama i glinama. Ukupna poroznost iznosi 45-65 %. Kapacitet biljkama pristupačne vode u rasponu je od 50-150 mm, pa je tlo slabo do srednje opskrbljeno vodom. Sadržaj humusa i ukupnog dušika varira u širokim granicama (5-20 % i 0,1-1 %). Tlo je slabo opskrbljeno rastvorljivim fosforom (oko 1 mg/100g tla) a srednje rastvorljivim kalijem (10-20 mg/100 g tla). Zasićenost bazama u adsorpcijskom kompleksu viša je od 50 %.

Crvenica (terra rossa)

Sklop profila Amo ili Aoh-(B)rz-R. Crvenice se kao i kalkokambisoli formiraju iz netopivog ostatka čistih vapnenaca pri čemu se ne može isključiti pritjecanje silikatnog materijala eolskim putem u dugotrajnoj genezi tih tala. Osnovni pedogenetski proces u crvenici je rubifikacija (dehidratacija i kristalizacija oksida željeza - hematita). Recentna crvenica u pravilu je duboka 60-80 cm. Ističe se plići humusno-akumulativni horizont (8-15 cm), koji pod šumskom vegetacijom sadrži 3-4 % humusa i ima uzak (10-12) C/N odnos. Dominantna je stabilna i poliedrična struktura. Sadrži 30-70 % čestica gline. Poljski vodni kapacitet iznosi 30-40 % (volumnih) od čega je približno jedna polovina biljkama nepristupačne vode. Stabilna struktura uvjetuje srednju propusnost vode. Reakcija tla je u pravilu neutralna do slabo kisela, *(opisi preuzeti iz Šumarske enciklopedije)*

Osnovne značajke seizmičnosti

Seizmičnost nekog područja moguće je definirati kao skup obilježja potresa u vremenu i u prostoru. Tijekom istraživanja seizmičnosti cilj je iznaći zakonitosti nastanka potresa što je bitan preduvjet u zaštiti od njegovih razornih učinaka.

Seizmotektonske karte ukazuju na uzroke nastajanja potresa njihova žarišta i količinu oslobođene seizmičke energije. Karta maksimalnih intenziteta potresa ukazuje kako su se potresi manifestirali na površini. Na njoj su ucrtane izoseiste najjačih potresa čime je postignuta seizmička rajonizacija u zone prema stupnjevima intenziteta potresa u MCS ljestvici. Ona je temeljni dokument odgovarajućem planiranju, projektiranju i izgradnji te zaštiti.

Neretvansko područje se nalazi u zoni potresa VIII. stupnja MCS. Delta Neretve pripada velikom seizmičkom bloku koji obuhvaća područje donjeg toka Neretve, kanal između Neretve i poluotoka Pelješca i srednji dio poluotoka Pelješca gdje se potresi više ističu intenzitetom (VII-VIII MCS) nego učestalošću.

Sjeverozapadno kraško područje pripada seizmičkom bloku Biokova, gdje je potresna aktivnost posljedica tektonskih pokreta prouzrokovanih starošću i tektonskom građom Dinarida. Ovo područje također pripada zoni VIII. stupnja MCS.

U proteklih 50 godina na neretvanskom području u nekoliko su navrata zabilježeni potresi srednje jačine (VII-VIII0 MCS) koji su izazvali veće materijalne štete (1942. i 1961.).

Hidrogeološke cjeline

Općina Kula Norinska prema teritorijalnim osnovama za upravljanje vodama- ustrojstvu vodnog gospodarstva, većim dijelom pripada području sliva izvora uz rub doline na desnoj strani Neretve i manjim dijelom sliva na lijevoj strani Neretve.

Za krš Dalmacije tipične su pojave siromaštvo površinskih tekućica, a bogatstvo vode u podzemlju, što je u skladu s hidrogeološkim svojstvima prevladavajućih topljivih stijena. Litostratigrafsku podlogu čine uglavnom karbonatne stijene (vapnenci i dolomiti) i fliški sedimenti (pješčenjaci s laporcima i glinovitim škriljancima) mezozojske i paleogenske starosti. Karbonatne stijene su topljive i na njima poniru velike količine vode u dublje dijelove podzemlja. Ta se voda ponovo javlja bilo kao stalni izvori, povremena vrela ili brojne vrulje. Oborinske vode vrlo se brzo spuštaju u podzemne tokove i izbijaju na rubu aluvijalnog područja u vidu mnogobrojnih kraških vrela, koja Neretvani nazivaju «vir» ili «oko». Takvi izvori postoje u predjelu Podravnice, Kule Norinske, Luka i Desana. Vode ovih izvora sabiru se u tokovima Norina, Desank i brojnih kanala, te sve završavaju u rijeci Neretvi.

U višim predjelima krša voda se trajnije zadržava samo u prirodnim ili umjetno načinjenim udubinama za napajanje divljači i stoke. Općenito uzevši, cijelo više područje u ljetnom periodu trpi od suše, unatoč činjenici da u najnižem dijelu aluvijalnog područja ima vode u izobilju.

Rijeka Norin

Dolina rijeke Neretve

Klimatske osobitosti

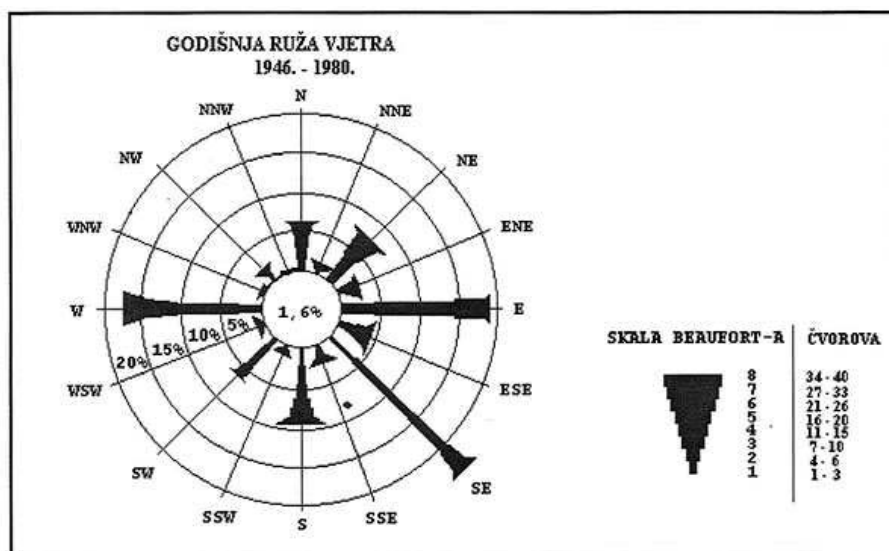
Područje Općine Kula Norinska ima značajke sredozemne klime. Ljeta su vruća s razdobljima suše, a ostala godišnja doba s obilnijim oborinama i umjerenim temperaturama. Najviše godišnje temperature su u srpnju ili kolovozu do 34 °C. Srednja godišnja temperatura zraka za razdoblje od 1925. do 1940. iznosila je 16,1, a od 1948. do 1960. 16,4 °C.

Temperaturne odnose pokazuje nam i prosječno godišnje kolebanje temperature koje iznosi 18,3 °C, kao i apsolutni minimum od -11 °C. Nasuprot tome, apsolutni maksimum od 41 °C, uz prosjek od 45 vrućih dana u godini, govori nam o jakosti ljetnih vrućina koje zajedno sa sušom izazivaju ljetni prekid vegetacije.

Na područje se slijeva najveća količina oborina na prijelazu iz jeseni u zimu, kao posljedicu žive ciklonalne aktivnosti, što je uzrok obilnih oborina, prosječno 200 mm u prosincu. Snijeg je na području općine općenito rijetka i kratkotrajna pojava, ali se povremeno javlja na vrhovima Male i Velike Rujnice, iznad 300-400 mn.v. Grad je dosta čest u cijeloj južnoj Dalmaciji, a pada ne samo ljeti, već i zimi. Rosa se pojavljuje najviše u ranu jesen, a češća je i dugotrajnija po visokim predjelima i udaljenim brdskim terenima.

Raspored oborina u godini je izrazito nepovoljan, jer u ljetnom periodu postoji nedostatnost oborina, dok ih u jesen i zimi ima u suvišku.

Na području općine ima jakih i čestih vjetrova. Najvažniji su oni koji dolaze iz jugoistočnog i sjeveroistočnog kvadranta ali značajan je i zapadni vjetar. Raspodjelu po kvadrantima i jačinu vjetrova daje slika 2.

Od morskih vjetrova najveću važnost jugo, a od kopnenih bura.

Jugo je topao primorski vjetar, koji puše iz južnog kvadranta. Izvorišno područje zračne mase u kojoj puše jugo je sjeverna Afrika, odakle pritječe kontinentski tropski zrak. Pri prijelazu preko Sredozemnog mora zrak se navlaži, pa u naše krajeve dolazi topao i vlažan. Obično donosi kišu, povećava zračnu vlagu i temperaturu.

Bura je hladni kontinentalni vjetar, koji nastaje prelijevanjem hladnog zraka koji ispuni Panonsku zavalu i prelije se preko Dinarida. Obično puše u hladnijem dijelu godine, isušuje zrak i tlo, snižava temperaturu, povećava isparavanje i transpiraciju.

U toplom dijelu godine u našem primorju često puše maestral. Maestral puše ujednačenom brzinom i karakterizira lijepo i stabilno vrijeme. Dolazi kao sjeverozapadno etezijsko strujanje između azorskog maksimuma i polja niskog tlaka na istoku.

1.1.2.2. Osnovne kategorije korištenja zemljišta

Geomorfološke grupe tala, odnosno lito-geološke, reljefne i hidrološke osobine tala, uz prisutne klimatske uvijete bitno utječu na rasprostiranje vegetacije i način iskorištavanja zemljišta. Stoga je pojedine površine potrebno iskorištavati, odnosno na njima uzgajati one kulture koje imaju predispozicije za odgovarajuća tla, a spriječiti neracionalno ili neodgovarajuće korištenje vrijednijeg poljoprivrednog tla u druge svrhe.

Pogodnost tala za obradu

Općina Kula Norinska ima površinu od 60,60 km², od čega najviše otpada na šumske i poljoprivredne površine. Zemljište je najveća vrijednost nekog prostora i zbog toga njegovo korištenje treba planirati racionalno.

Na prostoru Općine Kula Norinska prema pogodnosti za obradu izdvojene su dvije skupine tla. Prva najpogodnija skupina obuhvaća vrijedno obradivo tlo površine 208,22 ha koje zauzima prostor kule Norinske, Krvavca, Krvavca II i dio Desana.

U predjelu Privilake nalazi se 321,43 ha vrijednog obradivog tla koje je trenutno neiskorišteno do provedbe istražnih radova i melioracije.

Ostale obradive površine zauzimaju površinu od 38,30 ha površine općine.

Područje vrijednog obradivog tla – Krvavac II

Šumske površine

Republika Hrvatska svojim se zemljopisnim položajem u Europi prostire upravo tako da njezinim teritorijem prolazi značajna fitogeografska granica između dviju velikih šumskih regija kolarktisa, tj. granica eurosibirsko-sjevernoameričke šumske regije i mediteranske regije. Ta granica prolazi, u zemljopisnom smislu, primorskom padinom Dinarida, gdje u vegetacijskom smislu termofilne hrastove šume razvijene na nižim položajima pripadaju mediteranskoj regiji, a primorske bukove šume, kao i svi oblici šumske vegetacije kopnenog dijela Hrvatske pripadaju eurosibirsko-sjevernoameričkoj šumskoj regiji, i to njezinoj europskoj podregiji.

Na velikom dijelu općine nalaze se šume gospodarske namijene ukupne površine 39,18 km² ili 64,65 % površine općine. Šume i šumsko područje u općini nalaze se u dvije gospodarske jedinice G.J. «Rujnica» i G.J. «Nova Sela», a njima gospodare Hrvatske šume – Uprava šuma, Podružnica Metković.

Šumsko zemljište na području Općine Kula Norinska su uglavnom površine obrasle makijom, šikarom, šibljakom, i neobraslo proizvodno šumsko zemljište, a manjim dijelom su prirodne mješovite šume alepskog bora, crnog bora i ostale crnogorice. Na području općine nema šuma s posebnom namjenom.

Šumsko zemljište kao, uostalom i poljoprivredno zemljište, predstavlja važan prirodni resurs iz čega proizlazi njegov poseban status i namjena. Šumsko zemljište samo u izuzetnim okolnostima može promijeniti svoju osnovnu namjenu.

Šumsko područje – južna padina Rujnice

Vode

Neretva je najduža rijeka jadranskog slijeva (218 km) gdje je formirala i najveću deltu, a površina geografskog porječja iznosi 5581 km². Protječe kroz terene različitog petrografskog sastava. U gornjem toku je kanjonastog tipa, a nizvodno se smjenjuju proširenja i sutjeske, tako da ima kompozitnu dolinu. Dolina se znatno proširuje u granicama južne Hrvatske tvoreći deltu, koju je prije suvremenih melioracijskih zahvata presijecalo dvanaest rukavaca. Vodni režim Neretve je tipično mediteranski, uz nizak vodostaj ljeti a visok zimi. Glavna značajka ove oscilacije vodnog režima je povećano zaslanjivanje glavnog toka tijekom ljetnih mjeseci, sve do mosta u Metkoviću.

Neretva je od Metkovića do ušća ograđena zemljanim nasipima i ima svrhu plovnog puta.

Kroz općinu prolazi i rijeka Norin (izvor je Prud) kao vodotok desnog zaobalja rijeke Neretve.

Desne su kotlina koja je izvorska zona gornjih horizonata (Vrgorskog polja i Rastoka). Cijeli slijev sakuplja se u središnjem dijelu doline u Desanskom jezeru, a odatle otječe u Neretvu kroz rječicu Desanku i u luku Ploče (jezero Vranjak) kroz Crnu rijeku.

Unutar područja općine je i spoj rijeke Neretve sa Starom Neretvom.

Po cijelom obodu delte značajno je prisustvo velikog broja izvora, koji su posebno aktivni u proljeće i jesen, ali većina tijekom ljeta opada ili presuši.

Građevinska područja

Ukupna površina građevinskog područja prema Prostornom planu «bivše» Općine Metković iznosi 1,38 km² ili 2,28%. Nakon izvršene analize građevinskih područja naselja utvrđeno je da na području Općine izgrađenog građevinskog područja, pretežno stambene – mješovite namjene, ima 1,29 km². Formiranjem zona planiranih za širenje naselja najviše na području Krvavac II očekuje se da će doći do povećanja građevinskih područja u odnosu na Prostorni plan «bivše» Općine Metković.

1.1.2.3. Područja pretežitih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse

Gospodarstvo Općine Kula Norinska je za 40% niže od prosjeka Republike Hrvatske.

Gospodarska slika Općine Kula Norinska bazirana je na poljoprivrednoj djelatnosti, trgovini, obrtništvu i malom poduzetništvu kao vodećim djelatnostima, a u zadnje vrijeme povećava se ugostiteljska i turistička ponuda.

Generalno se može konstatirati da je industrijska proizvodnja koncentrirana u regionalnim ili gradskim središtima, koja su bila favorizirana po principu centralnih naselja, dok su ruralna rubna područja današnje Županije bila prepuštena laganom odumiranju u gospodarskom (i demografskom) smislu, a što je za posljedicu imalo emigracijska kretanja mlađe populacije prema gradskim središtima. Ipak zadnjih deset godina u demografskom smislu slika Općine Kula Norinska je u stalnom poboljšanju.

Uzimajući u obzir prirodne resurse gospodarstvo općine ima potencijale za postizanje daleko boljih rezultata.

Poljoprivreda

Poljoprivreda predstavlja prvu po značaju gospodarsku granu Općine. Usprkos ograničenja, poljoprivredni sektor kako u Dubrovačko-neretvanskoj županiji tako i u Općini Kula Norinska pokazao se vrlo elastičnim i u najtežim uvjetima. Osobito mu je visok stupanj tehničke-tehnološke stručnosti i osposobljenosti.

Od presudnog je značaja za razvoj poljoprivrede kao najvažnije gospodarske grane ovog područja kvaliteta poljoprivrednog zemljišta kod odabira prostorno razvojne strukture same općine.

Nisu u potpunosti iskorištene prirodne datosti reljefa, pedologije tla i klime ovog kraja koje bi pogodovale uzgoju voća, povrća i vinogradarstva, a za kojima se osjeća potreba na domaćem tržištu uže i šire regije. Površine pod ovim vrstama kultura su suviše usitnjene, a proizvodnja usmjerena više individualnim potrebama proizvođača. Na intenzivniju proizvodnju ovih kultura, a imajući u vidu vrijedne prirodne krajolike, mogao bi se dobro nadograditi seoski i rekreativni turizam.

Od ukupne površine Općine Kula Norinska (60,60 km²) poljoprivredne površine zauzimaju 5,68 km² što iznosi 9,36 % površine Općine.

Poljoprivredna proizvodnja glavni je izvor dohotka za stanovništvo Općine Kula Norinska i čini danas gotovo 80% gospodarstva Općine Kula Norinska.

Pravni subjekti na području Općine Kula Norinska koji se bave organizacijom poljoprivredne proizvodnje i otkupom poljoprivrednih proizvoda su:

- «MT»-Ivan Batinović – uzgoj koza
- «Norinčica» - povrće
- «Batala» - farma
- «Norin Promet» - farma

Ostali poljoprivredni subjekti su obiteljska gospodarstva koja se pretežno bave, vinogradarstvom, voćarstvom, povrtlarstvom, te u manjem broju uzgojem peradi i stoke sitnog zuba.

Farma - Borovci

Šumarstvo

Šume i šumsko zemljište kao obnovljivi i zato trajni nacionalni resursi proglašeni su Ustavom kao dobro od općeg interesa za Republiku Hrvatsku.

Pored ekonomskih koristi šume su značajne za zdravlje ljudi, važan su čimbenik i regulator hidroloških uvjeta, a u pobrđu i brdskim predjelima najsnažnija i najsigurnija prepreka eroziji. Šume su temelj razvitka turističke i lovne privrede, a značajne su i za razvoj drugih gospodarskih grana. Šumama i šumskim područjima upravlja Hrvatske šume, Uprava šuma-Podružnica Metković.

Šume na području Općine Kula Norinska nemaju samo privredni, već i općekorisni značaj koji se očituje u:

- zaštititi vlastitog zemljišta, prometnica i dugih objekata od erozije bujica i poplava što se osobito odnosi na državnu cestu D62 i magistralnu pomoćnu željezničku prugu MP13.
- utjecaju na klimu, gdje se posebno ističu visoke šume koje u susjednim naseljima ublažuju klimatske ekstreme i imaju vjetrozaštitnu ulogu
- zaštititi i unapređenju ljudskog okoliša, gdje imaju velik značaj za ljepotu krajolika, te stvaraju povoljne uvjete za opstanak velikog broja biljnih i životinjskih vrsta
- utjecaju na stvaranje kisika i pročišćavanje atmosfere
- rekreativnoj, turističkoj i zdravstvenoj funkciji
- utjecaju na faunu i divljač. Posebno se ističu ornitološki rezervati i državna lovišta. te u manjem opsegu:
- u utjecaju na vodni režim i hidroenergetski sustav
- i utjecaju na plodnost zemljišta i poljoprivrednih kultura

Općekorisnu vrijednost u punom smislu daje samo stabilna šuma, dakle razvijen šumski ekosustav koji je proizvod djelovanja žive i nežive prirode u današnjim stabilnim šumskim sastojinama.

Središnji dio Općine Kula Norinska

Akvakultura

Akvakulturna, proizvodnja u svijetu stalno raste, posebice tijekom zadnjih deset godina. Temeljna značajka delte Neretve na kojoj se može zasnivati akvakuturni razvoj je postojanje velikog broja umjetno nastalih vodenih tijela (jaruga i kanala), koji su nastali bageriranjem i melioriranjem niskih neretvanskih močvara, a uglavnom su rezultat neplanskog pristupa i nezakonite privatne inicijative, često i u zaštićenim područjima. Svi ovi kanali se danas ne koriste za potrebe uzgoja, a vrlo lako se mogu pregraditi i staviti u funkciju akvakuturne proizvodnje.

Industrija, obrtništvo i malo poduzetništvo

Kako je gospodarstvo Općine Kula Norinska uglavnom orijentirano na poljodjelstvo, pružanje usluga i dijelom na uzgoj stoke, od industrijskih djelatnosti može se govoriti samo u okviru malog i srednjeg poduzetništva u privatnom sektoru, te već spomenutim pravnim subjektima.

Obrtništvo i malo poduzetništvo čine male (mikro) firme koje nisu produktivne, jer se nalaze pretežno u granama trgovine i ugostiteljstva, pa se na ta poduzeća općina ne može osloniti kao na jači faktor gospodarskog napretka.

Registrirani privredni subjekti na području Općine Kula Norinska su:

- Auto Plin «BRC» - Kula Norinska – Auto servis
- «Studenac» Kula Norinska – trgovina
- «Studenac» Momići – trgovina
- Prijevoznik «Tomo Gnječ» - Krvavac II – autoprijevoznik
- Prijevoznik «Ivo Gnječ» - Krvavac – autoprijevoznik
- «Nediljko» - Matijevići – autoprijevoznik
- «Goga i Braco» - Podravnica – trgovina
- «Birotehnika» - Krvavac II – servis precizne mehanike
- «Kaleb» - Matijevići – elektrotehnika
- «Čarli promet» - - Krvavac II – autoprijevoznik
- Taxi – Emilko Čepirlo – Krvavac
- «Domino» - Matijevići – autoprijevoznik
- «Aegis Wood» - Krvavac II – stolarija
- «Jure» - Krvavac – trgovina
- «Lopoč» - Momići - restoran
- «Barbir» - Krvavac II – stolarija
- «Villa Neretva» - Krvavac II – restoran
- «Lucija» - Krvavac – pržionica kave
- «Ujdur Commerce» - Krvavac II – građevinski materijal
- «Bravostroj» - Krvavac – Al. Otvori
- «Kican trade» - Krvavac II – trgovina namještaja
- «INA» Dubrovnik – Krvavac II – benzinska postaja
- «Bombo» - Krvavac II – auto salon
- «Elektro putnik» - Krvavac – elektrotehnika

Evidentno je da se najveći privredni subjekti nalaze u Krvavcu II zbog dobre prometne povezanosti (D9).

Turizam

Ugostiteljstvo i turizam, ne samo kroz udio u društvenom proizvodu nego i kroz multiplikativan utjecaj i poticanje razvitka ostalih gospodarskih djelatnosti prije Domovinskog rata imala je presudan utjecaj na ukupnu gospodarsku fizionomiju Dubrovačko-neretvanske županije.

Ugodna sredozemna klima s velikim brojem sunčanih dana, svojom očuvanošću prirode, lovnim destinacijama i izletištim, te kulturnim i sportskim sadržajima, uz mogućnost smještaja u izvornom seoskom ambijentu s pejzažnim osobitostima i originalnom gastronomskom ponudom, ima potencijal za razvoj turizma na svom, i širem Županijskom području.

Kombinaciju raznih vidova moguće turističke ponude, osim samostalnog osmišljavanja, prezentacije i organiziranja, potrebno je integrirati u Županijski strateški marketinški plan razvitka turizma, s ciljem dobitka jedinstvenog turističkog proizvoda vrijednog ozbiljne turističke ponude i jednu od glavnih grana privrede ovog područja.

Prvenstveno postoji mogućnost razvoja lovnog turizma, seoskog i ugostiteljskog turizma sa popratnim sportsko-rekreacijskim sadržajima, te izletničkog i kulturno-edukativnog turizma.

Izletnički turizam kroz močvaru u tradicionalnim neretvanskim lađama na rijeci Norin

Lovni turizam zauzima posebno mjesto u globalnoj turističkoj ponudi (koja je jedan od strateških pravaca razvoja Hrvatske) i temeljni je potencijal razvoja kontinentalnog turizma zbog iznimno bogatih lovišta s brojnim vrstama visoke i niske divljači.

Lovstvo je osim kao gospodarsku granu, potrebno gledati i kao vrstu sporta, rekreacije, hobija, te načina efikasne zaštite okoliša. Sve su to temelji na kojima se bazira razvoj lovnog turizma.

Lovstvo i lovni turizam planskim gospodarenjem fondovima divljači, uređenjem lovišta te reguliranjem brojnog stanja nezaštićenih vrsta divljači, doprinose zaštiti čovjekove okoline, te uspostavljanju biološke ravnoteže.

Lovni turizam je također i ekološki, uravnotežen s prirodom, odgovoran, kvalitetan, autentičan, ambijentalan, elitarn, ekskluzivan, edukativan. Uz sve navedeno ne dovodi do propadanja i iscrpljivanja prirodnih resursa, tako da ispunjava sve zahtjeve održivog ili razumnog gospodarenja.

Sve veći interes za lovni turizam proizlazi upravo iz njegovog ekonomskog značenja. Veliki ekonomski efekti lovnog turizma proizlaze iz činjenice da je lovni turizam takva vrsta i oblik turizma kojom se mogu ekonomski iskoristiti i optimalno vrednovati prirodne prednosti nekog kraja.

Lovni turizam je uvjetovan znatnom platežnom moći, a njegovi se ekonomski efekti ogledaju prije svega u visokoj cijeni odstrela i ostalih lovnih usluga, prije svega vanpansionskoj potrošnji, proširenju turističke sezone te porastu zaposlenosti.

Vrlo bitnu ulogu u lovnom turizmu imaju šume i šumsko zemljište te poljoprivredne površine koje se u lovstvu stručno nazivaju lovno produktivne površine. Ovi su dijelovi zemljišta za lovni turizam od posebnog značaja jer omogućuju uzgoj i prehranu divljači te zaštitu i zaklon divljači od neprijatelja i vremenskih neprilika.

Lovni turizam podrazumijeva stvaranje većeg broja tzv. "remiza" (nisko i visoko zelenilo: žitarice, grmlje, drveće...) koje opet pozitivno utječu na mikroklimu, a ujedno pružaju i mogućnost uređenja turistički atraktivnih područja i za druge vrste i oblike turizma.

Lovni turizam na području Općine Kula Norinska nije razvijen u skladu sa resursnim mogućnostima. Marketinška ponuda lovačkih udruga i cjelokupni prateći program koji treba pružiti lovcu turistu su nedovoljni.

Osnovne aktivnosti društva su gospodarenje lovištem, uzgoj, lov i zaštita divljači, zaštita prirode i ljudskog okoliša, odgoj i izobrazba lovaca, te organizacija, razvijanje i unaprjeđenje lovne kinologije i lovnog streljaštva.

Isto se može primijeniti i kod evidentne potrebe za izgradnjom objekata sportsko-ribolovnih udruga, koje bi uz osnovnu namjenu, mogli pružiti kvalitetnu turističku ponudu u izuzetno vrijednim ambijentima.

Lovište je, prema Zakonu o lovu (NN, 10/94, 44/98), određena površina zemljišta koje predstavlja zaokruženu prirodnu cjelinu u kojoj postoje ekološki i drugi uvjeti za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova. Ono se ustanovljuje ovisno o vrsti divljači koja prirodno obitava ili se uzgaja na određenom zemljištu.

Lovište ne obuhvaća:

- neizgrađeno i izgrađeno građevinsko zemljište te površine do 300 m od naselja
- javne prometnice i druge javne površine, podrazumijevajući i zaštitni pojas
- određene dijelove prirode koji su proglašeni posebno zaštićenim objektima prirode
- more i privredne ribnjake s obalnim zemljištem koje služi za korištenje ribnjaka
- rasadnike, voćne nasade i nasade loze namijenjene intenzivnoj proizvodnji u površini do 100 ha, ako su ograđeni ogradom koja sprečava prirodnu migraciju sve dlakave divljači
- druge površine na kojima je aktom o proglašenju njihove namjene zabranjen lov.

Lovišta se mogu ustanoviti kao otvorena lovišta, ograđena lovišta i uzgajališta divljači. Ona mogu biti vlastita ili zajednička.

Vlastito lovište ustanovljuje se na zemljištu čija površina nije manja od 1000 ha neprekinutog zemljišta, tako da se po cijelom zemljištu može prelaziti s jedne katastarske čestice na drugu bez prijelaza preko tuđeg zemljišta.

Vlastita lovišta mogu biti i državna, ako se nalaze na površinama zemljišta u vlasništvu države, a ustanovljuje ih Ministar poljoprivrede i šumarstva.

Zajednička lovišta su ustanovljena na površinama zemljišta na kojima nisu ustanovljena vlastita lovišta.

Lovište se ustanovljuje ovisno o vrsti divljači koja prirodno obitava ili se prvenstveno uzgaja na površinama zemljišta, broju divljači koja se prema mogućnostima staništa može uzgajati na tim površinama i njegovoj namjeni.

Tradicionalan način lova na rijeci Norin

Seoski turizam, turizam na seoskom gospodarstvu ili ruralni turizam na ovom području, kao i na prostoru cijele županije nije razvijen sukladno njegovim potencijalima.

Slikovita sela i očuvani okoliš šuma, močvara, prirodnih vodotoka, daju dobar preduvjet području Općine Kula Norinska, za razvoj seoskog turizma.

Seoski turizam može postati značajan izvor dodatne zarade za stanovništvo ovog područja. Samim tim otvaraju se nova radna mjesta, ulaže se u infrastrukturu naselja, pomaže očuvanju tradicije, a zaustavlja se i iseljavanje mladih.

Seoski turizam u tradicionalnim domaćinstvima, karakterističnim za ovo područje, s prepoznatljivom eko-gastronomskom ponudom, prikazu i uključivanju posjetioaca u svakodnevnicu života na imanju, s mogućnošću noćenja, uz razvoj osobito lovnog, ribolovnog i izletničkog turizma, ima kvalitetne predispozicije za osmišljenu marketinšku prezentaciju tržištu, na osnovu koje je moguće očekivati budući dinamičniji razvoj ovog vida ponude.

Za seoski turizam posebno su iskoristive lokacije u napuštenim objektima u Desnama.

Sportsko-rekreacijski turizam Popularizacijom maratona lađama na rijeci Neretvi područje Općine je prepoznato je u cijeloj Europi kao izuzetno interesantna lokacija za veslačke sportove. Očekuje se porast broja gostiju vezanih uz ovaj vid turizma, pa je potrebno predvidjeti smještajne kapacitete.

Napuštene tradicionalne kamene kuće – Desne

1.1.2.4. Komunalna infrastruktura

PROMETNI SUSTAV

Premda prometni sustav Općine Kula Norinska čine cestovni, željeznički, pomorski, poštanski i telekomunikacijski promet.

Cestovni promet

Najznačajniji cestovni pravac na području Općine Kula Norinska je trasa državne ceste D9 Metković(granica BIH)-Opuzen-D8 koja prolazi kroz Krvavac II paralelno uz tok rijeke Neretve. Kolnik na potezu ceste koji prolazi kroz općinu ne zahtjeva dodatne radove na njemu.

Državna cesta D62 je ukupne duljine 13,260 km i ima širinu kolnika 6,0 m u duljini 3,4 km, širina kolnika na preostalom dijelu koji prolazi kroz naselja Orepak, Prušci, Zlojići, Romići, Momići i Matijevići u dužini od 9,86 km varira od 4,5-5,0 m, te je potrebno izvršiti modernizaciju da se isprave problematična prometno-tehnička rješenja i problem prolaska ceste kroz naselja.

Od županijskih cesta kroz općinu prolazi Ž6217 Rogotin(D8)-Komin-Krvavac-Kula Norinska (D62), koja je u funkciji povezivanja desne obale Neretve. Prometnica je u lošem stanju obzirom na svoje prometno-tehničke elemente, te je potrebna njena rekonstrukcija i modernizacija.

Na području Općine nalaze se i dvije lokalne ceste, L69008 Nova Sela (D62)-D62 i L69009 Banja (Ž6217)-Desne-Kula Norinska (Ž 6217). Lokalne ceste su u lošem stanju zbog

neodržavanja odnosno loših prometno-tehničkih elemenata. Budući da nisu rekonstruirane duže vrijeme, može se ustvrditi da su zaostale te da pružaju znatno nižu razinu usluga, predstavljajući opasnost po sigurnost prometa. Lokalne prometnice na području Općine potrebno je sustavno obnoviti. Zahvati na ovom segmentu cestovne prometne mreže kreću se od rekonstrukcije i modernizacije preko pojačanog održavanja

Nerazvrstane ceste su prema posebnim propisima ceste koje se koriste za promet po bilo kojoj osnovi i koje su pristupačne većem broju korisnika, a koje nisu razvrstane u smislu posebnih propisa. U nadležnosti su jedinica lokalne samouprave te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju komunalne djelatnosti. Stanje ovih cesta je općenito vrlo loše.

Općenito se može konstatirati da je cestovna mreža ne povezuje kvalitetno Općinu sa ostalim dijelovima Republike Hrvatske. Stanje kvalitete cesta nije zadovoljavajuće, a godinama je prisutan nesrazmjer između potrebnih i osiguranih sredstava kako za redovno, tako i za pojačano održavanje, odnosno sanaciju i rekonstrukciju kolnika, a posebno na cestama nižeg ranga.

Željeznički promet

Unutar granice obuhvata PPUO Kula Norinska prolazi trasa magistralne pomoćne željezničke pruge MP 13 Beli Manastir drž. granica - Osijek - Metković - Strizivojna – Vrpolje (MG 2) – Slavonski Šamac drž. granica te Metković drž. granica - Ploče. Ta pruga ujedno čini dionicu Vc transeuropskog prometnog koridora (Budimpešta-Osijek-Sarajevo-Ploče).

U granicama obuhvata PPUO Kula Norinska pruga je jednokolosječna i elektrificirana izmjeničnim sustavom 25kV, 50Hz i dozvoljava opterećenja 22,5 t/osovini i 8t/m, te je maksimalne brzine od 110 km/h. Unutar granice obuhvata PPUO Kula Norinska nalaze se stajališta Kula Norinska i Krvavac, te su na njima izgrađeni bočni peroni dužine 100m i visine 0,55m. Svi željezničko-cestovni prijelazi su u razini, no osiguranje nije zadovoljavajuće i česte su prometne nesreće sa teškim posljedicama.

Željezničko stajalište Kula Norinska

Pomorski promet

Rijekom Neretvom prolazi međunarodni plovni put koji se od svog ušća u Jadransko more do grada Metkovića tretira kao pomorski plovni put. Na kraju plovnog dijela Neretve nalazi se luka Metković koja je od županijskog značaja.

Pošta

Mreža poštanskih ureda na području Dubrovačko-neretvanske županije u potpunosti je izgrađena i optimalna i u odnosu na razmještaj stanovništva i u odnosu na planirane potrebe ovog područja.

Na području Općine Kula Norinska postoji jedan poštanski ured s dostavnim područjem: 20341 Kula Norinska, a spada pod organizacijsku jedinicu Metković.

Drugih ustrojstvenih dijelova HP na tom prostoru nema, a planom razvoja poštanske djelatnosti na području Općine Kula Norinska ne predviđa se otvaranje novih ureda, niti preseljenje ili ukidanje postojećeg poštanskog ureda.

Telekomunikacije

Ustroj javnih telekomunikacija definiran je Zakonom o telekomunikacijama, Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u nepokretnoj mreži i Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži.

Na području Općine Kula Norinska postoje udaljeni pretplatnički stupnji u naseljima Kula Norinska, Nova Sela i Desne, te bazne stanice T-Mobile i VIP-NET mreže u Novim Selima.

RTV mreža

Prostor Općine Kula Norinska pokriven je među ostalim i RTV signalom preko mreže postojećih objekata za emitiranje i prijenos RTV programa na prostoru Dubrovačko-Neretvanske županije. U Kuli Norinskoj izgrađen je TV pretvarač. Prijamno-odašiljački antenski sustav nalazi se na zgradi osnovne škole. Visina odašiljačke antene je cca 10m iznad razine tla. Instalirani uređaji 3x0,5W su smješteni uz zgradu.

Zemljopisne odrednice lokacije TV pretvarača su:

- E17°36'31,11"
- N43°01'46,85"
- n.v. 5m

Granične efektivne vrijednosti elektromagnetskog polja na odašiljačkim frekvencijama zadovoljavaju uvjete iz pravilnika o najvišim dopuštenim snagama zračenja radijskih postaja, odnosno unutar radijusa od 0,7m oko odašiljačkih antena nema područja posebne osjetljivosti.

VODNO GOSPODARSKI SUSTAV

KORIŠTENJE VODA

Vodoopskrba

Vodoopskrbni sustav Općine Kula Norinska riješen je putem tri vodoopskrbna sustava:

1. Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovski vodovod
Ishodište vodovodnog sustava je izvor Prud minimalne izdašnosti 2770 l/s. Sustav je građen za ukupne potrebe kapaciteta $Q=382,0$ l/s.
Za opskrbu ovog područja s Neretva-Pelješac- Korčula-Lastovo vodovoda je izvedeno:
 - cjevovod Metković - Kula Norinska, izveden je kao dovodni cjevovod do vodospreme Kula Norinska ϕ 108 čelik, dužine 2783 m. Vodospremnik "Kula Norinska, zapremine 500m^3 ; a kota dna je 68,00 m.n.m.
Visina vode u vodospremi je 4 m. Količina vode koja može doteći u vodospremu je 6 l/sec.
Kroz naselje Krvavac II prolazi regionalni vodvod NPKL. Cjevovod je od čeličnih cijevi ϕ 622 mm.
Što se tiče razvojne mreže, od vodospreme do ceste je PVC cijev , ϕ 200 koja se grana u dvije cijevi ϕ 140 PVC.
Na jednu stranu ϕ 140 nastavlja do naselja Zlojići odakle do Prusaca ide ϕ 110 PVC.
Na drugu stranu ϕ 140 ide do škole, odakle se grana na ogranak prema crkvi ϕ 140, te prema Krvavcu ϕ 140.
2. Naselje Desne spojeno je na vodoopskrbni sustav «Izvor Ploče», a opskrbljuje se iz izvora «Modro oko» preko vodospreme Desne.
3. Naselje Krvavac II spojeno je na vodoopskrbni sustav putem «Komunalnog poduzeća Metković».

Korištenje voda za navodnjavanje

Kako bi se štete svele na minimalnu moguću mjeru potrebna je primjena suvremenih tehnologija obrade tla i izgradnja melioracijskog sustava za navodnjavanje. Dosadašnja primjena navodnjavanja nije adekvatna raspoloživim mogućnostima i koristila se kao interventna mjera, a primjenjivali su se mobilni uređaji za umjetnu kišu s prijenosnim agregatima.

Za područje Općine Kula Norinska mogućnost navodnjavanja se sagledava u izgradnji objekata za manipulaciju vodom (npr. ustave za zadržavanje i ispuštanje vode u/iz kanala) kako bi se voda mogla koristiti u sušnim periodima i izgradnji planiranih akumulacija.

ZAŠTITA VODA OD ONEČIŠĆAVANJA

Osnovna mjera za osiguranje zaštite voda od zagađivanja je izgradnja zajedničkih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda naselja i industrije, kao i izbor adekvatnog recipijenta otpadnih voda. Izgradnjom kanalizacijskih sustava sprječavaju se lokalna zagađenja površinskih i podzemnih voda, a otpadne vode se dovode na lokaciju uređaja za pročišćavanje.

Na području Općine Kula Norinska nije izgrađen sustav javne odvodnje, otpadne vode se ispuštaju u septičke jame ili u najbliže vodotoke i kanale.

ZAŠTITA OD ŠTETNIH DJELOVANJA VODA

Uređenje vodotoka, zaštita od poplava i melioracijska odvodnja

Donjo-neretvansko područje je u zimskom razdoblju ugroženo velikim vodama rijeke Neretve, izvorima smještenim rubom doline i oborinskim vodama vlastitog slijeva. Najveći dio otjecanja je posljedica kiša, a neznatne količine dobivaju se topljenjem snijega s viših kota slijeva. Vodnom režimu rijeke Neretve svojstveni su visok vodostaj u zimskom razdoblju od studenog do mjeseca travnja, a niski u ljetnom razdoblju. Izgradnjom hidroelektrana i većih hidrotehničkih građevina veliki vodni valovi ni trajanjem ni intenzitetom ne mogu više dostići veličine iz pedesetih i ranije, osim ako je riječ o velikim katastrofama.

Vodostaj na ušću Neretve pod utjecajem je plime i oseke, te pod djelovanjem vjetra uz obalu. Najveća razlika maksimalne i minimalne razine mora može biti 1,9 m. Najviša zabilježena razina mora je 1,20 m.n.m. Utjecaj se osjeća sve do Metkovića, a za vrijeme visoke plime i relativno manjih dotoka uzvodno slijeva, taj utjecaj prodire sve do Gabele.

Regulacija korita provedena je radi plovidbe i izgradnje luke u Metkoviću u dužini približno 21 km. Novo korito je formirano presijecanjem meandara na potezu između Metkovića i Kule Norinske, čiji tragovi još postoje (Starorječje), regulacijom korita od Kule Norinske do Rogotina (sada lokacija Rogotinski most), te probojem novog korita do mora.

Gradnjom regulacijskih nasipa uz korito rijeke Neretve koji su kasnije rekonstruirani u nasipe za obranu od poplava, osigurana je djelomična zaštita naselja i poljodjelskih površina od velikih voda. Radi obrane melioracijskog područja Opuzen ušće od velikih voda mora izgrađen je nasip uz more "Diga".

Nakon izgradnje hidroenergetskih objekata s akumulacijama (Jablanica, Rama, Grabovica, Salakovac, Mostar) postignuta je još uspješnija obrana od poplava i povoljnije stanje malih voda, međutim smanjio se pronos nanosa i zbog učestalih oscilacija vodostaja narušava se postojanost obala rijeke Neretve. Najveća oštećenja su na konkavnim obalama, naročito od Komina do ušća, te uzvodno od Opuzena na 12. kilometru rijeke, te područje oko jezera Desne.

Za obranu od vlastitih voda uz rubove doline na kontaktu s kraškim okvirom izgrađeni su obodni kanali i nasipi kojima se poplavne vode kontrolirano odvede u Neretvu i Malu Neretvu. Sada su plavljene površine u Općini Kula Norinska ograničene na područje Vid-Norin.

Područje Općine Kula Norinska nema do kraja izgrađene objekte za zaštitu od velikih voda. Općenito sustavom obrane od poplava zaštićene su državne površine, dok su privatne ostale u inundacijskim područjima. Polder Vid-Norin plavi vodama izvora po njegovu sjevernom rubu i velikim vodama Neretve koje prodiru kroz ušće Norina.

Iz korita Male Neretve, kojom je predviđeno rasterećenje velikih voda Neretve, voda se izlijeva u inundacijska područja.

Zakonom o vodama (NN 107/95) definiran je inundacijski pojas na vodotocima i drugim ležištima voda u svrhu tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka i drugih voda, djelotvornog provođenja obrane od poplava i drugih oblika zaštite od štetnog djelovanja voda. Razlikuje se uređeni i neuređeni inundacijski pojas s obzirom na postojanje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina.

U predmetnom pojasu po odredbama Zakona o vodama, zabranjeno je obavljati radnje kojima se može pogoršati vodni režim i povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja voda. Sve zemljišne čestice u utvrđenom uređenom i neuređenom inundacijskom pojasu, od vanjske granice pojasa do korita vodotoka imaju svojstvo vodnog dobra.

Obodni i lateralni kanal

Hidromelioracijski radovi na donjo-neretvanskom području pokreću se početkom dvadesetog stoljeća nakon provedenih regulacijskih radova na rijeci Neretvi. Hidromelioracija temeljila se na kolmaciji niskih područja doline puštanjem velikih voda iz Neretve kroz brojne otvore u nasipima, što se napustilo zbog neučinkovitosti.

Na području naselja Krvavac II izvedeni su sjeverni obodni kanal i lateralni kanal. Sjeverno od kanala provedena je neplanska tradicionalna melioracija. Sa južne strane predviđeno je melioracijsko zemljište na kojem se počelo sa istražnim radovima.

Uz suvremene hidromelioracijske zahvate, čime se oblikuje tzv. “kazetni” krajobraz na privatnim i zaposjednutim državnim površinama, još uvijek je prisutno tradicionalno kopanje kanala “jendečenjem”.

Rijeka Neretva

ODVODNJA I ČIŠĆENJE OTPADNIH VODA

Iskorištenu i upotrijebljenu vodu potrebno je u okviru propisane kvalitete što prije i što sigurnije odvesti te upustiti u recipijente (rijeke, vodotoke, melioracijske kanale) kako one svojim procjeđivanjem u podzemlje i površinske tokove ne bi ugrožavale kvalitetu podzemnih i površinskih voda koje se upotrebljavaju za vodoopskrbu ili pak kao tehnološka voda, a čije su količine i zalihe ograničene i svakim danom ih je sve manje.

Kvaliteta i način odvodnje otpadnih voda moraju biti u skladu s Pravilnikom o graničnim vrijednosnim pokazateljima, opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama (NN br. 40/99).

U prethodnom razdoblju intenzivne izgradnje vodoopskrbnih sustav nije se vodilo dovoljno računa o nužnosti istovremene izgradnje sustava za odvodnju.

Na području Općine Kula Norinska nije riješena odvodnja otpadnih voda kućanstava i gospodarstava. Otpadne fekalne vode odvođe se u septičke jame, često nepropisno izvedene tako da zagađuju okolni teren, dok se oborinske i otpadne vode odvođe uglavnom otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u obližnje vodotoke. Izvođenje mreže odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda predstavljat će najveći problem u komunalnom opremanju Općine zbog vrlo visokih troškova izvedbe ovih instalacija.

Za navodnjavanje melioracijskih područja koristi se voda iz Neretve, budući da su u vegetacijskom razdoblju kapaciteti izvora nedovoljni, dok je podzemna voda boćata. Zahvat vode za navodnjavanje s crpnom postajom izveden je uzvodno od mosta u Metkoviću na području Bosne i Hercegovine neposredno uz granicu, jer zaslanjenost do Metkovića, u ljetnom razdoblju za vrijeme smanjenih protoka Neretve, zbog prodora mora u uzvodnom smjeru, prelazi dozvoljene vrijednosti.

ENERGETSKI SUSTAV

Elektroopskrba

Iskorištavanje vodnog potencijala vodotoka predstavlja osnovni izvor električne energije Dubrovačko-neretvanske županije.

Glavni proizvođač električne energije je HE "Dubrovnik".

HE "Dubrovnik" je visokotlačno derivacijsko energetska postrojenje, čija je podzemna strojarnica locirana na samoj morskoj obali kod mjesta Plat.

Područje Općine Kula Norinska opskrbljuje se elektroenergijom iz TS 110/35 kV "Opuzen". Sustav zadovoljava sadašnje potrebe i zahtjeve u neposrednoj budućnosti.

Područjem općine Kula Norinska prolaze trase dalekovoda:

- 110 kV Opuzen-Ploče-Makarska (ukupna dužina trase: 66,6 km, vodiči: Al/Č 240/40 mm², god. gradnje: 1977; 1987. i 1989.)

Napomena: Dio trase predmetnog dalekovoda koji prolazi područjem Općine Kula Norinska izgrađen je 1989. god. kao DV 110 kV Opuzen-Podgora, dionica: Opuzen-Ploče-Brist od kada je u pogonu nazivnim naponom kao dio tehnološke cjeline DV 110 kV Opuzen-Ploče-Makarska.

Preostale dionice građene su postupno i to: Brist-Podgora 1987. god; Podgora-Makarska 1977. god. i bile u pogonu naponom 35 kV do izgradnje TS 110/35 kV Makarska (1989. god.).

- 110 kV Čapljina-Opuzen (ukupna dužina trase: 22,3 km, vodiči: Al/Č 150/50 mm², god. gradnje: 1960. i 1969.)

Napomena: Dio trase predmetnog dalekovoda koji prolazi područjem Općine Kula Norinska izgrađen je 1969. god. kao jedan od dva DV 110 kV Bili Vir-Opuzen i priključen na postojeći DV 110 kV tadašnjeg naziva Čapljina-Ston (izgrađen 1960. god.) kao dio tehnološke cjeline DV 110 kV Čapljina-Opuzen.

- 110 kV Opuzen-Neum (ukupna dužina trase: 23,0 km, vodiči: Al/Č 150/50 mm², god. gradnje: 1960. i 1979.)

Napomena: Dio trase predmetnog dalekovoda koji prolazi područjem Općine Kula Norinska izgrađen je 1969. god. kao jedan od dva DV 110 kV Bili Vir-Opuzen i priključen na postojeći DV 110 kV tadašnjeg naziva Čapljina-Ston (izgrađen 1960. god.) kao dio tehnološke cjeline DV 110 kV Opuzen-Ston.

Nakon izgradnje TS 110/10 kV Neum (1979. god.) priključuje je sa na istu i postaje dio tehnološke cjeline DV 110 kV Opuzen-Neum.

- 35 kV od TS Opuzen kroz naselja Kula Norinska i Krvavac

Postojeće trafostanice 10/0,4 kV na području Općine su:

- STS Šiljezi
- STS Čarapine
- TTS Nova Sela
- TS Borovci 1
- TS Borovci 2
- TS Farma 1
- TS Farma 2

- TS Rastočići
- TS Podravnica (Zlojići)
- TS Podravnica (Romići)
- TS Momići
- TS Matijevići
- TTS Krvavac 1
- TTS Krvavac 2 (INA)
- STS Krvavac
- GTS Krvavac 2 (Vila Neretva)
- TTS Kula Norinska

Ucrtane su sve postojeće TS 10/0,4 kV na području Općine i svi vodovi 10(20) kV, uz napomenu da je uz desnu stranu rijeke Neretve kroz naselja Kula Norinska i Krvavac u zajedničkom kanalu položen kabel napona 35 kV uz prikazani kabel 10 kV.

Procjena da je, za sadašnje potrebe, zadovoljavajuća izgrađenost TS 10/0,4 kV, te je u dobrom stanju dalekovod kroz naselje Desne (a koji je dio DV 10 kV od TS 35/10 kV Ploče do Komina u susjednom Gradu Ploče), kao i nova kabelska 10(20) kV mreža u naseljima Kula Norinska, Krvavac i Krvavac 2. U lošem stanju je cijeli dalekovod 10 kV na drvenim stupovima od Kule Norinske do Pozle Gore (u susjednoj Općini Pojezerje), koji se dalje nastavlja prema TS 35/10 kV Vrgorac (većim dijelom kako stari zračni vod na drvenim stupovima, a manjim dijelom noviji na čeličnorešetkastim stupovima).

ZBRINJAVANJE OTPADA

Problematika zbrinjavanja otpada obuhvaća zbrinjavanje komunalnog otpada, tehnološki neopasnog otpada i opasnog otpada i ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali nedovoljno sagledano gospodarsko-razvojno značenje.

Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju: smanjenje nastanka otpada, mjere korištenja otpada i sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Otpad sa područja Općine Kula Norinska odvozi se na dvije lokacije.

“Lovornik” - Ploče

Odlagalište se nalazi 6 km zapadno od grada Ploča, te 500 m od naselja Bačina i Baćinskih jezera, neposredno uz državnu cestu D-8. Na odlagalište se odlaže komunalni otpad s područja naselja Borovci, Desne, Krvavac, Kula Norinska, Matijevići, Momići, Nova Sela i Podravnica. Izgrađeno je i stočno groblje. Otpad se poravnava i prekriva inertnim građevinskim materijalom. Odlagalište nije ograđeno, ali je organizirana stalna čuvarska služba. Izveden je priključak s javne vodovodne mreže.

“Dubravica” - Metković

Odlagalište se nalazi 3 km jugoistočno od Metkovića uz županijsku cestu Metković-Mlinište-državna granica s Bosnom i Hercegovinom, uz naselje Dubavicu. Lokacija predstavlja udolinu u kraškom terenu već ispunjenu otpadom, te se nov otpad strojevima gura niz padinu deponija. Otpad se redovito poravnava i zbija, gornja ploha je pokrivena jalovinom iz kamenoloma i nabijena. Odlagalište je ograđeno prema cesti te je organizirana čuvarska služba. Izgrađena je i cisterna za vodu.

Odlagalištem se koristi naselje Krvavac II, a otpad odvozi «Komunalno poduzeće Metković».

Na području Općine Kula Norinska nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.). Registrirane tvrtke u kojima se stvaraju manje količine opasnog otpada same ga zbrinjavaju na propisan način.

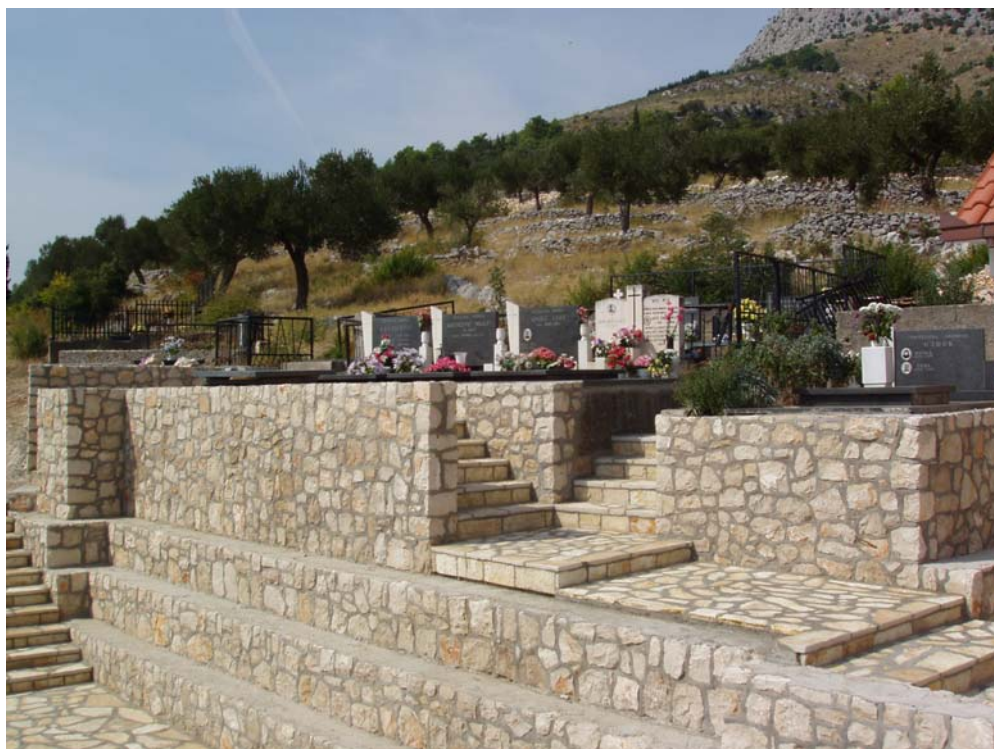
Međutim, znatne količine neprijavljenog opasnog otpada i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava, zbog otežane kontrole i "štednje", te nepostojanja stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja manjih količina, zbrinjava se na nepropisan i za okoliš štetan način (spaljivanjem, odlaganjem na nekontrolirana dogovorna i "divlja" odlagališta komunalnog otpada).

GROBLJA

Na području Općine Kula Norinska postoje mjesna groblja u naseljima:

- Krvavac na području Bagalovića
- Desne
- Momići
- Borovci
- Nova Sela

Prostornim planom uređenja Općine Kula Norinska predviđet će se prostori za mogućnost proširenja groblja prema potrebama pojedinog naselja.

Groblje Bagalović

1.1.2.5. Objekti javnog standarda

OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj: Na području Općine Kula Norinska nema Dječjeg vrtića, te je jedan od zadataka ovog prostornog plana osigurati prostor za njegovu izgradnju.

Osnovno školstvo: Na području Općine Kula Norinska postoji Osnovna škola «Kula Norinska» u Kuli Norinskoj u kojoj se odvija nastava od I – VIII razreda, dok u naseljima Krvavac i Momići postoje područne škole od I – IV razreda.

Potrebe izgradnje odnosno uređenja vanjskih sportskih terena nameće se kao prioritet za kvalitetno funkcioniranje svake školske ustanove. Inicijative lokalne samouprave i mjesnih odbora u svojim programima imaju takve aktivnosti, te će se ovim Prostornim planom osigurati prostori za takvu namjenu.

Izgradnja objekata javnog standarda, a napose briga za mlade i njihov adekvatan psiho-fizički razvoj mora biti prioritet od županijskog i državnog interesa te se u programu mora staviti i iznaći mogućnost za izgradnju i zatvorenih sportskih objekata kao školskih sportskih dvorana ili polivalentnih prostora tog tipa za pojedina naselja kao jedan od načina demografskog razvoja Općine.

Osnovna škola Kula Norinska

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Zdravstvo: Zdravstvena djelatnost na području Općine Kula Norinska obavlja se u okviru Dubrovačko-neretvanske županije putem zdravstvene ustanove u vlasništvu županije.

Na području Općine djeluje Dom zdravlja Metković. Djelatnost Doma zdravlja obuhvaća: opću medicinu, zdravstvenu zaštitu žena i djece i zubozdravstvenu zaštitu. Na svom području Dom zdravlja mora osigurati higijensko-epidemiološku djelatnost, hitnu medicinsku pomoć, laboratorijsku, radiološku i drugu dijagnostiku, ako te djelatnosti nisu organizirane u sklopu

bolnice, odnosno kao posebne zdravstvene ustanove. Na području Općine Kula Norinska djeluje ambulanta opće medicine.

Socijalna skrb: Ustroj i mreža socijalne skrbi u Općini prati ustroj socijalne skrbi na nivou Države i Županije.

UPRAVA I ADMINISTRACIJA

Postojeća mreža i stanje upravnih institucija i službi u Dubrovačko-neretvanskoj županiji definirana je državnim političko-teritorijalnim ustrojem, odnosno prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN, 10/97, 22/99), Zakonu o lokalnoj samoupravi i upravi (NN, 90/92.), Zakonu o sustavu državne uprave (NN, 75/93.), Uredbi o ustrojavanju županijskih ureda (NN, 116/93.) i Uredbi o područjima matičnih ureda (NN, 2/98.), odnosno prema drugim zakonskim i pod-zakonskim aktima i odredbama.

Uprava na županijskoj razini ustrojena je u sjedištu Županije i u sjedištima bivših Općina (ispostave), dok se pojedine službe samo u iznimnim slučajevima nalaze i u sjedištima novih Općina, odnosno u drugim mjestima.

U dijelu lokalne samouprave na području Općine Kula Norinska djeluju slijedeće institucije:

- Općinsko vijeće općine Kula Norinska
- Općinski načelnik i zamjenik općinskog načelnika
- Općinsko poglavarstvo općine Kula Norinska
- Upravni odjel općine Kula Norinska

Navedena tijela imaju sjedište u općinskom središtu Kula Norinska, Rujnička 1.

Svako pojedino mjesto osnovalo je Mjesni odbor i izabralo članove organa Mjesnog odbora:

- Vijeće mjesnog odbora
- Predsjednik vijeća mjesnog odbora
- Mjesni zbor građana.

Organi državne uprave koji pokrivaju prostor Općine Kula Norinska smješteni su u Metkoviću i županijskom središtu Dubrovniku.

Zgrada Općine i pošte

KULTURA

Osnovni nositelji kulture na području Općine Kula Norinska su Kulturno umjetnička društva:

- KUD «Župa Bagalović», Krvavac
- KUD «Udruga Škrapa» Momići
- Udruga za očuvanje tradicijskih vrijednosti, Krvavac
- Pokladno društvo, Krvavac

Domovi kulture nalaze se u naseljima: Nova Sela, Desne, Krvavac i Podravnica.

Planovi društva su uglavnom obuhvatiti što više populacije, odnosno povećati broj članova, te nadalje podržavati i razvijati osnovne aktivnosti društva te u konačnici uz pomoć zajednice doći do vlastitih prostorija za što bolji rad.

Dom kulture u Novim Selima

SPORT I REKREACIJA

Na području Općine Kula Norinska postoji niz različitih oblika sportskih aktivnosti uključujući natjecateljski sport i sport i rekreaciju u sportskim udrugama i sportske aktivnosti organizirane kao vannastavni program u osnovnim školama.

Škole su osnovni nositelj tjelesnog odgoja djece i mladeži, ali u nedostatku materijalnih uvjeta (naročito odgovarajućih zatvorenih sportskih terena) nije u mogućnosti takvu funkciju potpuno uspješno obaviti.

Nositelji sportskih aktivnosti su razna sportska društva odnosno klubovi:

- NK «Maestral», Krvavac
- MNK «Norin», Kula Norinska
- MNK «Desne», Desne
- MNK «Aurora», Krvavac II
- Boćarski klub «Krvavac», Krvavac
- Udruga lađara «Sveti Roko», Podravnica
- Udruga lađara «Krvavac II»
- Udruga lađara «Krvavac»
- Sportska udruga «Graničar», Nova Sela

Veslanje na rijeci Neretvi

VJERSKE ZAJEDNICE

Rimokatolička crkva je najzastupljenija vjerska zajednica među stanovništvom Hrvatske pa i u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Organizirana je hijerarhijski i teritorijalno radi bolje povezanosti s vjernicima i lakšeg upravljanja crkvenim poslovima.

Na području Općine Kula Norinska postoje crkve u naseljima Krvavac (Bagalović), Nova Sela, Borovci, Desne, Momići i Podrujnica, te kapele u naseljima Krvavac i Kula Norinska.

Prostornim planovima niže razine treba omogućiti odgovarajuće prostorne preduvjete za obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, učilišta, drugih zavoda te socijalnih i dobrotvornih ustanova.

Župna crkva Bagalović

Crkva Sv. Nikole u Borovcima

Vanjski oltar župne crkve Bagalović

Crkva u Podrjnci

1.1.2.6. Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine

Kvaliteta i vrijednosti sadašnjeg i budućeg življenja temelje se na zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba za rastom, a da se pritom ne uništava okoliš o kojem ovisi cjelokupni život.

Okoliš, krajobraz, prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu često je teško, ako ne i nemoguće, zasebno razmatrati (analizirati, štititi, unapređivati,...) zbog njihove međusobne isprepletenosti i interaktivnog odnosa spram čovjekovih intervencija u prostoru.

Zaštita okoliša kao cjeline i pojedinih dijelova provodi se po više osnova, a poglavito temeljem načela i odredbi:

- Ustava Republike Hrvatske,
- Zakona o zaštiti okoliša,
- Zakona o zaštiti prirode,
- Zakona o zaštiti spomenika kulture,
- Zakona o prostornom planiranju,
- Zakona o vodama,
- Zakona o šumama,
- Pravilnik o zaštiti izvorišta
- niza drugih zakona, pravilnika i normi.

Podjela na poglavlja i teme proizašla je prvenstveno iz zadržavanja područja koja odredbe temeljnih zakona naročito reguliraju, te osnovne strukture Plana.

OPĆINA KULA NORINSKA POPIS ARHEOLOŠKIH LOKALITETA

R.B.	NASELJE	POLOŽAJ	RAZDOBLJE	RAZDOBLJE	STATUS
1.	BAGALLOVIĆI	iznad ceste između Bobalja i Desne	1 gradina ("Masline"), iznad crkve 1 gomila (Jerkovića čatrnja)	prapovijest	E
2.	KULA NORINSKA	Bobalj, nad Kulom	4 gomile	prapovijest	E
3.	KULA NORINSKA	Bobalj, Ulištine	1 gomila	prapovijest	E
4.	BOROVCI	Solarovine	2 gomile	prapovijest	E
5.	BOROVCI	Krstičevića gomile	6 gomila	prapovijest	E
6.	BOROVCI	Ikačve gomile	8 gomila	prapovijest	E
7.	BOROVCI	Zanoga, južno od Šipčina	nekropola sa stećcima (6 komada)	srednji vijek	E
8.	BOROVCI	Zanoga, južno od Šipčina	1 gomila	prapovijest	E
9.	BOROVCI	kod crkve Sv. Nikole	nekropola sa stećcima (stećci sekundarno u zidu crkve)	srednji vijek	E
10.	BOROVCI	Gradina	5 gomila	prapovijest	E
11.	BOROVCI	Gorož, Šipčine, u istočnom podnožju Sv. Nikole	antički i srednjovjekovni lokalitet	antika, srednji vijek	E
12.	DESNE	kod crkve Sv. Jurja	nekropola sa stećcima (navodno se nalaze 4 stećka)	srednji vijek	E
13.	DESNE	iznad sela?	srednjovjekovna utvrda iz 14. stoljeća (ne zna se gdje je)	srednji vijek	E
14.	KRVAVAC	iznad staze Krvavca i Runjaka	1 gomila (Čekajuša)	prapovijest	E
15.	KULA NORINSKA	na utoku Norina u Staru Neretvu	utvrda sagrađena oko 1500.	srednji vijek, novi vijek	RST
16.	MOMIĆI	"Gomile", sjeverozapadno od naselja	9 gomila, 1 gradina	prapovijest	E
17.	MOMIĆI	Malo blato (350 m od Momića)	potencijalno sojeničko naselje	prapovijest	E
18.	MOMIĆI	Privorac	3 gomile sa istočne strane ruskog puta, 8 gomila sa zapadne strane ruskog puta	prapovijest	E
19.	MOMIĆI	Orlov kuk, iznad Gnječev dolca	nekoliko gomila	prapovijest	E
20.	MOMIĆI	Kablina	1 gomila	prapovijest	E
21.	NOVA SELA	Rastačići, Kosa	1 gradina skupna gomila	prapovijest	E
22.	NOVA SELA	Trševine	3 gomile	prapovijest	E
23.	NOVA SELA	Čevrtaljčine	1 gomila	prapovijest	E
24.	NOVA SELA	Vratar, brdo Gradina (kota 97)	stari grad	srednji vijek, novi vijek	E

25.	NOVA SELA	Kulina	možda je tu negdje stari grad Novi	srednji vijek, novi vijek	E
26.	NOVA SELA	Kulina	1 potencijalna gomila ili gradina	prapovijest	E
27.	RUJNICA	iznad napuštenog sela, 500 m zapadno od crkve Sv. Roka	5 gomila	prapovijest	E
28.	RUJNICA	Sedlo, na putu iz Rujnice u Desne	4 gomile	prapovijest	E
29.	RUNJACI	ispod ceste između Bobalja i Desne	1 gomila	prapovijest	E
30.	RUNJACI	uz cestu za Desne	7 gomila	prapovijest	E
31.	RUNJACI	istočno od sela Runjaci u središtu uvale	8 gomila	prapovijest	E
32.	VRHDESNE		1 ili više gomila	prapovijest	E

Okoliš

“Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek”.

Kao jedan od najvažnijih dokumenata zaštite okoliša (i podloga za izradu prostornih planova) Zakonom o zaštiti okoliša određen je Program zaštite okoliša županije koji sadržava osnovne ciljeve, uvijete i mjerila zaštite okoliša u cjelini, prioritetne mjere po sastavnim dijelovima i pojedinačnim prostornim cjelinama, te načela i smjernice.

Za potrebe izrade Plana korištena je analiza stanja okoliša dobivena anketom na terenu, iz postojećih podataka o onečišćenju i onečišćivačima i upoznavanjem sa stvarnim trenutnim stanjem okoliša. Pri tome su se zbog nedostatka odgovarajućih podataka najveći problemi ukazali upravo kod određivanja ekoloških karakteristika nosivosti, kapaciteta i održivosti prostora, granica njegove ugroženosti i potencijalne strukture ekoloških rizika, a čije je poznavanje osnova za izradu Plana koji će stvarno osigurati provođenje načela održivog razvoja, te racionalnog korištenja i zaštite prostora.

Zrak Na području Općine Kula Norinska nema energetske postrojenja. Na osnovi raspoloživih podataka može se konstatirati «iznimna» kakvoća zraka ovog područja glede onečišćenja.

Onečišćenje zraka vrši se emisijama iz cestovnog prometa. Onečišćujuće tvari koje se ispuštaju uslijed izgaranja goriva u prometu su: ugljik II oksid (CO), dušikovi oksidi (NO_x), nemetanski organski hlapljivi spojevi (NMVOC), olovo, oksidi sumpora (SO_x) i čestice (prašina).

Obzirom na sve naprijed navedeno, može se zaključiti da je zrak u Općini čist.

Voda Veliki dio Općine Kula Norinska ima obilježje krškog reljefa sa većim brojem krških vodonosnika koje odlikuju velike brzine podzemnih tokova i relativno slabe mogućnosti zadržavanja vode u podzemlju. Određivanje zone i mjera zaštite obavlja se selektivnim pristupom zaštite koja se uklapa u planove održivog razvitka u funkciji smanjivanja rizika od onečišćenja krških vodonosnika. Stoga nivo onečišćenja ne ovisi isključivo o izvorima onečišćenja na području Općine.

Glavni izvori onečišćenja su otpadne vode naselja i gospodarstva, ispiranje raznim herbicidima i umjetnim gnojivima tretiranih poljoprivrednih površina, te divljih, polulegalnih i napuštenih "odlagališta otpada" i smetlišta, prometnica i izvanredna zagađenja vezana uz accidente.

Onečišćene otpadne vode zbog nepostojanja sistema odvodnje u naselju na području Općine se sa padalinskim onečišćenim vodama djelomično odvede putem otvorenih kanala i cestovnih jaraka u vodotoke.

Sanitarne otpadne vode rješavaju se putem pojedinačnih septičkih jama koje su često puta nepropisno izvedene i propusne. Iz takvih se jama direktno onečišćuju zemljište i podzemne vode, a putem njih i vodotoci. Problem je postao "gorući" povećanjem potrošnje vode i deterdženata, tako da je zadnjih godina značajno ubrzano planiranje, ali ne i izgradnja, sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda.

Na području Općine nije uspostavljen sustav gospodarenja otpadom koji bi omogućio dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada. Zbog toga niču "divlja" odlagališta i to često uz vodotoke ili se otpad baca direktno u njih. Ispiranjem naslaga otpada na "divljim" odlagalištima, zagađuju se direktno vode ili indirektno ocjeđivanjem kroz tlo. Pri tome najopasnije je ispuštanje opasnih tvari kao što su ulja, teški metali i kemikalije koji se nekontrolirano bacaju ili zbrinjavaju s komunalnim otpadom.

Posebno se treba osvrnuti na problem salinizacije rijeke Neretve.

Tlo U smislu zaštite, tla imaju slijedeće funkcije:

- prirodne funkcije kao što su:

- o životna osnova i životni prostor za ljude, biljke, životinje i organizme u tlu,
- o sastavni dio prirodnog potencijala, osobito sa svojim kružnim tokovima vode i hranjivih tvari,
- o razgradnje, filtera, rezerve i pretvorbe tvari,
- o funkcija arhiva prirodne i kulturne povijesti,
- o gospodarske funkcije:
- o površina za naseljavanje i rekreaciju,
- o za biljnu proizvodnju,
- o za ostale načine gospodarskog i javnog korištenja, promet, opskrbu i odvodnju.

Tla se onečišćuju na više načina, a prvenstveno:

- intenzivnom obradom poljoprivrednog tla koja je u Općini ipak ograničena na relativno male površine, dok je na najvećem dijelu poljoprivrednih površina u privatnom vlasništvu primjena kemijskih sredstava (pesticida i umjetnih gnojiva) ipak ograničena,
- taloženjem štetnih spojeva i teških metala iz vodotoka (poplavni dijelovi su najzagađeniji), zraka i otpada,
- nekontroliranim odlaganjem svih vrsta otpada, čijom se razgradnjom i cijedenjem bitno mijenja kvaliteta tla, a nerijetko i sustav površinskih i podzemnih voda
- raštrkanom izgradnjom i nepotrebnim širenjem građevinskih područja, čime se za duže vrijeme i bez prethodne sanacije onemogućava bilo kakva druga upotreba tla.

Međutim, usprkos svemu, na području Općine tlo je još uvijek relativno očuvano, posebno u odnosu na tla većine zapadnoeuropskih zemalja i kao takvo je pogodno za proizvodnju zdrave hrane.

Buka Jedini konfliktni prostori su u stvari dijelovi naselja kroz koje prolaze prometnice i trase planiranih brzih cesta, te su jedino ti dijelovi ustanovljeni kao kritična područja za zaštitu od buke.

Otpad Zbog nepovoljne situacije u zbrinjavanju komunalnog otpada i relativno velike površine Općine područje je ugroženo nekontroliranim odlaganjem otpada. "Divlje deponije" i postojeće odlagalište onečišćuju okoliš direktno, samim prisustvom, ali i indirektno nekontroliranim otjecanjem zagađenih procijednih voda u podzemlje i vodotoke, nekontroliranim paljenjem i samozapaljenjem.

Neopasni tehnološki otpad se dijelom sakuplja i koristi kao sekundarna sirovina, dijelom odlaže na odlagalište komunalnog otpada, ali jednim dijelom se još uvijek nekontrolirano odlaže na "divlje deponije".

Opasni otpad se jednim dijelom uspješno sakuplja, ali znatan dio neprijavljenog opasnog otpada i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava još uvijek se zbrinjava na nepropisan način (spaljivanjem, odlaganjem na uređeno i "divlja" odlagališta), te tako neopravdano zauzima prostor i onečišćuje tlo, vode i zrak.

Procjena stanja Iz svega gore navedenog vidljivo je da su granice ekološke nosivosti pređene kod nekih vodotoka, a da je okoliš na području Općine u najvećem dijelu još uvijek relativno očuvan, što ukoliko se adekvatno iskoristi, može biti velika komparativna prednost, a imajući u vidu turistička i poljoprivredna obilježja Općine Kula Norinska.

Trenutačno, okoliš najviše ugrožava neorganizirano i nekontrolirano odlaganje svih vrsta otpada iz naselja, onečišćenje voda od otpadnih voda naselja.

Krajobraz

Potreba odgovarajućeg vrednovanja, obzirnog korištenja i adekvatne zaštite čitavog prostora, a ne samo pojedinih iznimnih predjela uočena je tek "nedavno", tako da je shvatljivo zašto čak niti Prostorni plan "bivše" Općine Metković (druga generacija prostornih planova u Hrvatskoj) nije obraćao previše pažnje krajoliku kao resursnoj osnovici i nosiocu identiteta zavičaja.

Pojam krajolika u postojećem prostornom planu upotrebljavan je uglavnom u kontekstu:

- primjene Zakona o zaštiti prirode, kategorija "rezervat prirodnih predjela" i "rezervat šumske vegetacije", koji su međutim korišteni samo deklarativno, te nikakvu stvarnu zaštitu nisu pružali,
- primjene Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (odnosno Zakona o zaštiti spomenika kulture), kategorije "urbanistička cjelina", a koja se koristila uglavnom za uže povijesne jezgre gradskih naselja, dok je pojam "ruralne cjeline" korišten samo deklarativno, te nikakvu stvarnu zaštitu nije pružao (do 2003. godine niti jedna "ruralna cjelina" nije čak niti preventivno zaštićena).

Međutim niti sadašnjom regulativom, pa i domaćom prostorno planerskom teorijom i praksom, pojam krajolika, njegovog planiranja i zaštite nije jednoznačno definiran (Zakon o zaštiti prirode - zaštićeni krajobrazi, Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara - krajolici, kulturni i kultivirani, Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih priloga, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova - povijesne graditeljske cjeline, etnološke područje, osobito vrijedni predjeli). Stoga je u ovom Planu (kao i u Prostornom planu Dubrovačko-Neretvanske županije) krajolik obrađen temeljem smjernica Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, a uz poštivanje smjernica i mjera

nadležnog Konzervatorskog odjela.

Krajolik ili krajobraz u prostorno planerskom kontekstu označava cjelovitu prostornu, biofizičku i antropogenu strukturu. Obzirom na postanak, stupanj antropogenih promjena i način korištenja prostora, krajolik se općenito može razvrstati u tri karakteristična oblika:

- prirodni krajolik ili biofizička struktura oblikuje se u pojedinačne tipove unutar kojih među elementima vlada određeni strukturni red i zakonitost,
- kultivirani krajolik ili pretežno ruralna struktura pokazuje još gotovo sve značajke prirodnog krajolika, ali se pod utjecajem antropogenih promjena raščlanjuje u manje cjeline s karakterističnim načinom korištenja i specifičnim kulturnim identitetom,
- izgrađeni krajolik ili pretežito urbana struktura (i tehničko-tehnološka) je antropogenim zahvatima posve izmijenjeni prirodni ili kultivirani krajolik.

Kultivirane i izgrađene krajolike, stvarane u dugom vremenskom slijedu čovjekovim nastojanjem da životni prostor oplemeni i prilagodi svojim potrebama nazivamo kulturno povijesnim krajolicima.

Vrednovanje krajolika jedno je od neophodnih polazišta u vrednovanju prostora u cjelini. Svaki krajolik sadrži četiri osnovne komponente: reljef, vegetaciju, vode i antropogene elemente. Brojna raznovrsnost i vrijedna dobra prirodne i graditeljske baštine isprepletenih u jedinstvenim krajobraznim strukturama dio su resursne osnovice gospodarskog razvitka (osobito u turizmu), ali i temelj očuvanja identiteta zavičaja današnje i buduće generacije.

Prirodni krajolici (zaravnjeni naplavni tereni uz rijeke Neretvu i Norin, te brdoviti kraški vapnenački reljef) su relativno dobro očuvani, a osim naprijed navedenim, ugroženi su i devastacijama lokalnog tipa, najčešće nekontroliranom gradnjom, nekontroliranim odlaganjem otpada i pageriranjem močvara.

Rijeka Norin

Prirodna baština

Na području Općine Kula Norinska zaštićen je posebni rezervat – ornitološki na području Orepek, te zaštićeni krajolik na području Desne.

Područje donjeg toka i ušća rijeke Neretve uvršteno je u popis Ramsarske konvencije (Konvencija o močvarama od međunarodne važnosti kao staništa ptica močvarica).

U planiranju građevinskih područja naselja bitno je očuvati njegov karakter. Isto tako je važno čuvanje pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i slično.

Na području Općine Kula Norinska zaštita prirodne baštine do sada se provodila na više načina i nivoa, a jedan od važnijih (ali gotovo neiskorištenih) je zaštita temeljem Zakona o zaštiti prirode, a koja se provodi:

- određivanjem dijelova žive i nežive prirode koji imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske, osiguravanjem racionalnog korištenja prirode i njenih dobara,
- sprečavanjem štetnih zahvata i osiguravanja što povoljnijih uvjeta održanja i slobodnog razvoja prirode,
- donošenjem dugoročnih i kratkoročnih planova,
- provedbom prostornih planova, odnosno mjerama zaštite zaštićenih dijelova prirode.

Posebni ornitološki rezervat na lokalitetu Orepek

Kulturna baština

Na većem dijelu Općine Kula Norinska nalazi se arheološko područje vezano na prostor rimske metropole Narone (od V. do IV. st. pr. Kr. koja kao rimska kolonija u I. st. pr. Kr. doživljava vrhunac, a pad u VII. st. po. Kr.), sa pojedinačnim kopnenim lokalitetom na području Krvavca. Ujedno je i središnji dio Općine zaštićen kao područje etnološke baštine. Općinsko središte je označeno kao povijesno-graditeljska cjelina.

Ruralna cjelina Kula Norinska razvila se južno od Metkovića na desnoj obali, na mjestu gdje je stara Napoleonova cesta prelazila Neretvu. Naselje je kao i mnoga okolna mjesta na desnoj obali Neretve nastalo od starije župe Bogalovići.

Ime je dobilo po kuli podignutoj na sutoku Norina i Neretve. Kuće su smještene na padini koja se penje prema strmoj zaravni. Kuće su sklopovi tradicijske arhitekture.

Na širem području od Kule Norinske, iznad sela je gomila na brdu Bobalj, prema sjeveru i sjeverozapadu naročito je zanimljivo područje sela Momići i Podrjnjica na lokalitetu Privorac. Radi se o rubu brdovitog kraškog predjela prema aluvijalnoj, močvarnoj nizini Neretve i Norina.

Od ostalih naselja vrijedno je napomenuti naselje Desne Sela raštrkanog tipa ispod brda Rujnice, a uz obalu jezera koje se uvlači duboko u kopno. Prema srednjovjekovnim izvorima iznad sela je bila utvrda iz 14. st. pod vlašću hrvatsko-ugarskih kraljeva, od osobite važnosti u razgraničenju sa Dubrovčanima. Ostaci tvrđave nisu pronađeni. Selo je raštrkanog tipa s nizom zgrada tradicijske ruralne arhitekture. Župna crkva sv. Jurja sagrađena je 1866. na mjestu stare srednjovjekovne crkve. Okružena je srednjovjekovnim nadgrobnim pločama. U selu je i manja kapela sv. Nikole, sagrađena u prošlom stoljeću. Zbog prometne izoliranosti stanovništvo se odavno počelo iseljavati.

Momići i Podrjnjica sela su na staroj trasi Napoleonove ceste prema Vrgorcu smještene su u podnožju planine Rujnice u kojoj je istoimeno, danas posve napušteno sela. Slikovita sela izduženog tlocrta s kućama smještenim po obroncima uz močvarno polje Blato koje se proteže do Vida i Metkovića. Sela se sastoje od više zaselaka. Kuće su dužim pročeljima okrenute rijeci. Kamene katnice imaju odlike tradicijske arhitekture. U rijeci i kanalima smještene su neretvanske trupice. Neke od kuća u Momićima imaju ugrađene starokršćanske ulomke.

Od pojedinačnih građevina važno je spomenuti Kulu Norinsku na spoju rijeke Neretve i Stare Neretve na k.č. 619, Datacija: izgrađena oko 1500. te g. od Turaka.

Padom Bosne i Hercegovine pod tursku vlast, Turci su na Neretvi kao ulaz u BiH sagradili utvrdu i tako zatvorili prilaz s mora. Usred doline, na mjestu gdje je Norin uvirao u stari tok Neretve, podigli su jaku utvrdu nazvanu Norinska kula. Sagrađena oko 1500. g., a opis joj stoljeće kasnije donosi poznati turski putopisac Evlija Čelebija.

Kula je bila višekatna s vratima prema rijeci i pomičnim mostom, utvrđena, te sa pristaništem za lađe. Imala je i džamiju. Gradio je poznati graditelj Mustafa Skopljak. Mlečani su je nakratko osvojili 1685. g., no već je slijedeće godine opet u turskim rukama. Prilikom povlačenja Mlečani su je oštetili i zapalili. Ponovno je osvojena 1688. g. U vrijeme francuske uprave kulom je zapovijedao Franjo Nonković koji se nakon nekoliko mjeseci opsade morao predati Austrijancima. U vrijeme aneksije BiH Kula norinska koristila se u vojne svrhe, a potom je prodana Frani Nonkoviću koji je od nje napravio mlin-vjetrenjaču. Od tada kula propada. Kružnog je oblika podijeljena vijencima, s nizom otvora za topove. Građena je od opeke i obložena klesanim kamenom. Izvorno je bila smještena na samom ušću Norina u Neretvu, no kako je u 19. st. prokopano novo korito rijeke, danas je ostala na lijevoj obali, nasuprot selu. (Spomenička baština Donje Neretve; RST, Split 1997.).

Crkva Sv. Nikole u Borovcima - dvorište

Kulturna baština

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja

STRATEGIJA I PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, (Narodne novine, br. 50/99).

Osnovna načela i ciljevi prostornog uređenja Države i Županije zadani su već Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o prostornom uređenju. Strategijom su načela i ciljevi konkretizirani i razrađeni, te su određene osnove za usklađivanje i usmjeravanje prostornog

razvoja i organizaciju prostora Države. Programom su utvrđene mjere i aktivnosti za provođenje Strategije, a поближе su određeni načela i ciljevi razvoja u prostoru, kriteriji i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te predloženi prioriteti za ostvarivanje ciljeva.

Osnovno načelo koje proizlazi iz Strategije odnosno Programa prostornog uređenja države, je postizanje održivog (trajnog) razvoja uz pažljivo korištenje prirodnih izvora, kako bi se isti sačuvali za buduće generacije. Uvažavajući smjernice Strategije, te postavke Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, kod izrade Prostornog plana uređenja Općine Kula Norinska uvažavaju su se sljedeće preporuke za pojedine razvojne segmente:

- Treba težiti sprječavanju prevelike koncentracije stanovništva, odnosno ravnomjernijem razmještaju stanovništva uz korištenje, zaštitu i obnovu ruralnog i graničnog područja u svrhu demografske obnove.
- Poboljšati postojeću urbanu mrežu i postići skladni regionalni razvoj temeljen na pravilnom redu veličine gradova provodeći sljedeće smjernice: odrediti novi sustav središnjih naselja/razvojnih središta, alokacija investicija u proizvodne i infrastrukturne objekte.
- Poticati optimalno korištenje postojećih građevinskih područja i zaustaviti njihova daljnja neopravdana širenja.
- Obnavljati ruralna naselja gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti, uključujući u to stvarno poboljšanje standarda i kvalitete življenja stanovništva.
- Povećati udio u broju i veličini stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih funkcija, kako bi utjecali na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak svojeg područja.
- Izgradnju izvan utvrđenih građevinskih područja, na poljoprivrednom zemljištu dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljodjelske proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih ekonomskih dvorišta.
- Za naselje koja se nalaze na područjima visoko pogodnog poljodjelskog zemljišta obvezno pokrenuti postupak za određivanje novih građevinskih područja i njihovo smanjivanje ili usklađivanje sa stvarnim potrebama.
- Spriječiti svako daljnje neopravdano širenje građevinskih područja naselja i stimulirati optimalno korištenje postojećih. Ova smjernica je samo prvi korak u novom procesu redefiniranja građevinskih područja i njihovog drastičnog smanjivanja na dimenzije primjerene potrebama.
- Usmjeravati novu stambenu i drugu izgradnju u prostorne cjeline naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom (a imaju pričuve u instaliranim objektima) i objektima društvenog standarda, kao i u povijesnu graditeljsku cjelinu (radi njezine obnove i zaštite), uz osiguravanje prostornih preduvjeta za izgradnju pretežito obiteljskih kuća, s racionalnim gustoćama naseljenosti i primjerene tipovima naselja i regionalnim značajkama, a u skladu s psihološkim, sociološkim, ekološkim i ekonomskim zakonitostima i činiocima.

PROSTORNI PLAN DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije donesen je 2003. godine (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije br. 6/2003).

Prostornim planom Županije definirani su elementi prostornog uređenja regionalnog značaja, te dani uvjeti i smjernice za izradu i donošenje planova užih područja (neki segmenti su utvrđeni uvjetno, a neki i nedvojbena).

Temeljne obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja (Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije) koje treba posebno respektirati u Prostornom planu uređenja Općine Kula Norinska su za svaku tematsku cjelinu posebno.

STANOVNIŠTVO I DEMOGRAFSKE PROMJENE

Planom treba osigurati potrebne prostorne uvjete za provođenje poticajnih mjera populacijske politike definiranih Strategijom, podržanih zakonima i nacionalnim programima, te (nadajmo se u najskorije vrijeme) konkretiziranih i operacionaliziranih na Županijskoj razini. Pri tome posebnu pažnju treba posvetiti planskom opremanju pojedinih naselja nedostajućom komunalnom i društvenom infrastrukturom i uslugama, te migracijskoj politici (pokušati smanjiti emigraciju i pojačati dnevne migracije).

Izradom Prostornog plana uređenja treba osigurati prostorne i druge uvjete za razvoj općinskog središta Kula Norinska za njegovu namjenu kako je to određeno planom višeg reda.

Prema tome treba:

- poticati razvoj naselja Kula Norinska (prijelazno-slabije urbanizirano naselje) kao značajnijeg lokalnog središta trebalo postati nositelji svekolikog razvitka Općine, kako bi njegov razvoj bio u skladu sa planiranim mu položajem u sklopu općinskih središta, a da pri tome ne isprazni okolna naselja,
- revitalizaciju ostalih manjih naselja planirati i provoditi stupnjevano, a za naselja sa lošim demografskim karakteristikama pokušati iznaći i druge funkcije (intenzivna poljoprivreda, poljoprivredna gospodarstva, seoski turizam, rekreacija, industrija...), a prvenstveno;
 - ustrojavanjem i jačanjem mreže društvene infrastrukture i dnevnih usluga, u svrhu stvaranja ugodnog ambijenta za život,
 - jačanjem manjih centara rada.

Planom treba utvrditi tipologiju naselja, te odrediti osnovne elemente konsolidacije prostora naselja, a prvenstveno optimalnim komunalnim opremanjem naselja, revitalizacijom, rekonstrukcijom i sanacijom postojećeg građevinskog fonda i sprečavanjem neopravdanog širenja građevinskih područja.

GOSPODARSKI SUSTAVI I DRUŠTVENE DJELATNOSTI U PROSTORU

Industrija

- Dati prednost razvijanju onih industrija koje koriste komparativne prednosti područja (položaj, prirodne resurse - sirovine, sposobne radnike, tržište, kapital, tradiciju, znanje i drugo).
- Disperzija manjih jedinica s ciljem odterećivanja nekih područja i aktiviranjem do sada neiskorištenih mogućnosti integriranja u strukture naselja.

Šumarstvo

- Održati postojeće šume putem očuvanja i pravilnog gospodarenja, te održati i povećati pošumljena područja.

- Osigurati tampon i prijelazne zone.
- Stimulirati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjavanja naselja i rubnih dijelova naselja, turističkih područja namijenjenih uljepšavanju izgleda krajolika, sportu i rekreaciji.

Poljodjelstvo

- Osnovni bi cilj u budućnosti trebao biti očuvanje i korištenje zemljišta za poljodjelsku svrhu, usklađivanjem svih interesa u prostoru.
- Smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta za ne poljodjelske svrhe.
- Jače afirmirati vinogradarsku, voćarsku i povrtlarsku proizvodnju u ponudi poljodjelske proizvodnje.
- Jače afirmirati stočarsku proizvodnju (posebno kozarstvo i ovčarstvo, te ostale stoke sitnog zuba i peradarstvo)

Turizam

- Ukupne turističke potencijale Općine treba revalorizirati i usmjeriti njihovo korištenje prema kvaliteti i pravilnom korištenju atraktivnosti prostora, osobito prirodne i kulturne baštine. Posebnu pozornost treba usmjeriti regionalnim osobitostima i prostornim vrijednostima, uključujući i tradicijske elemente načina života i djelatnosti.
- Zbog utjecaja na prostor potrebno je utvrditi odnos turizma i kulturne i prirodne baštine s gledišta očuvanja, ali i aktiviranja u funkciji turizma.

Društvene djelatnosti

- Radi postizanja većeg stupnja homogeniziranosti prostora predviđa se ekonomičniji, racionalniji i funkcionalniji razvitak, dimenzioniranje, razmještaj i struktura ove skupine središnjih uslužnih funkcija.

Društvene djelatnosti razvijaju se u skladu s predviđenim društveno-gospodarskim i demografskim razvitkom, te politikom usklađenog regionalnog i policentričnog razvitka. Sistematizaciju, razvitak i ustroj, te mrežu institucija društvenih djelatnosti treba planirati u uskoj vezi s planiranjem razvitka sustava naselja i postavljenim demografskim ciljevima i imati na umu raznolikost njihovih utjecaja u prostoru.

Planirana sistematizacija temeljnih skupina društvenih djelatnosti treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema donesenim odgovarajućim standardima za svaku pojedinu skupinu, uključujući stvarnu veličinu i potrebe njihovog gravitacijskog područja. Društvene djelatnosti će se ustrojavati s više tržišne logike i ponašanja, ali uvažavajući tržišnu ograničenost i naročito socijalnu komponentu.

U odgoju i obrazovanju veću brigu treba posvetiti osiguranju boljih materijalnih uvjeta rada učenika i učitelja, prvenstveno kroz modernizaciju školske opreme i građevina. Kao dio odgoja i obrazovanja treba akceptirati i druge institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži, te jače potaknuti i stimulirati izvanškolske aktivnosti kroz bolju materijalnu osnovu, naročito u području tehničke kulture i ekologije.

U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobode kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi, odnosno razviti mrežu odgovarajućih institucija i ustanova. Zbog sve veće potrebe za kontinuiranim tehničkim obrazovanjem potrebno je unutar ustanova i objekata kulture jače naglasiti djelatnosti tehničke kulture i poboljšati materijalne uvjete za daljnji razvitak ove djelatnosti.

Mrežu zdravstvenih djelatnosti planirati tako da osigurava zdravstvenu zaštitu svima, uz pomirbu socijalnih i gospodarskih interesa. Primarna zdravstvena zaštita je okosnica cjelokupnog zdravstvenog sustava i budući stup stabilnosti cjelokupne zdravstvene zaštite. Pri tome u zdravstvenoj zaštiti treba prednost dati osobama i skupinama sa specifičnim potrebama. U narednom razdoblju bit će nužno osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje građevina zdravstvenih ustanova, te njihovo suvremeno opremanje za unapređenje kvalitete pružanja zdravstvenih usluga.

Vjerskim zajednicama, koje su jednake pred zakonom i odvojene od države, te koje će slobodno uspostaviti svoje ustrojstvo, treba omogućiti obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, učilišta, drugih zavoda, te socijalnih i dobrotvornih ustanova.

Za ostvarivanje Programa javnih potreba u sportu treba osigurati prostor i druge uvjete za razvijanje sportskih aktivnosti, rekreacije, zabave i odmora svim uzrastima stanovništva. Mrežu sportskih ustanova treba razviti u skladu s potrebama stanovništva, a u skladu s propisanim prostornim uvjetima, standardima i normativima. Naročito je potrebno planirati mrežu zatvorenih sportskih objekata zbog nedostatka prostora za cjelogodišnje korištenje.

INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

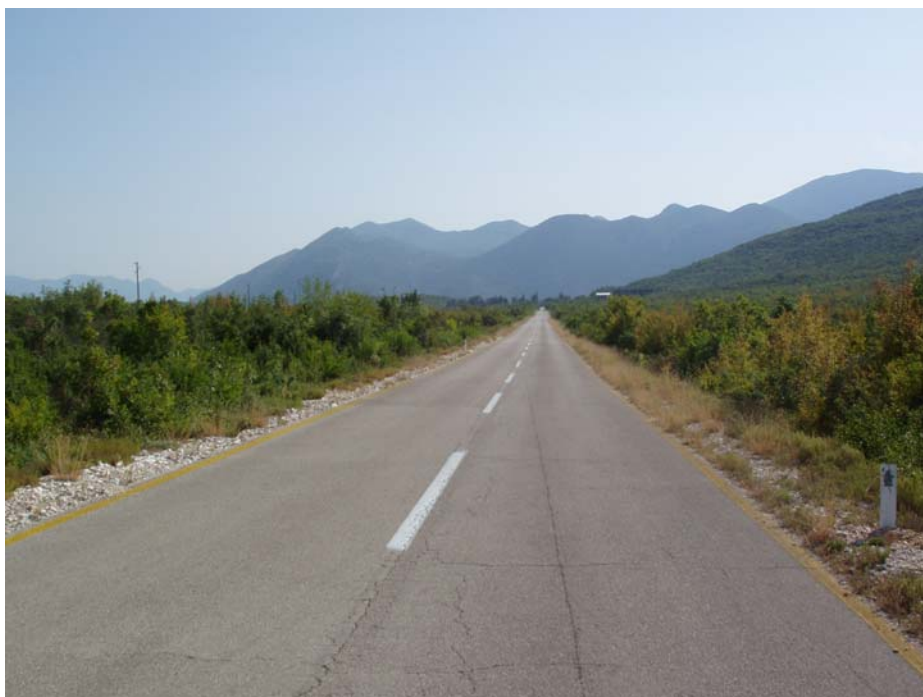
Prometni sustav

Pri odabiranju infrastrukturnih koridora obveza je zadržati postojeće sačuvane prostore kojih je sve manje i koji su od neprocjenjive vrijednosti za budućnost.

Cestovni promet

Ukupni, a osobito gospodarski razvoj ne samo Općine u direktnoj je osnovi s razvojem cestovnog prometa pa je slijedom toga prioritetna obveza:

- zadržavanje dominacije cestovnog prometa zbog prostorne razvedenosti cestovne mreže i najprikladnijeg približavanja korisnicima,
- izgradnja autoceste kao glavne poveznice županije sa ostatkom prometnog sustava Republike Hrvatske
- intenziviranje ulaganja u održavanje cestovne infrastrukture, kako bi se osigurao puni standard održavanja, te postupno rješavanje kritičnih dionica i objekata,
- uzduž državnih i županijskih cesta strogo poštivanje zakonske regulative, u cilju sprečavanja proširenja građevinskog područja uzduž županijskih cesta, čime dolazi do sniženja kategorija tih cesta.

Državna cesta D62

Željeznički promet

- Unutarnja konsolidacija željezničkog prometa kojom bi se uvele nove tehnologije posluživanja roba i tereta, završila izmjena vuče na svim važnijim pravcima, izvršila modernizacija i izgradnja kolodvora i terminala.
- Racionalno korištenje i zaštitu prostora treba provesti u svim segmentima, a posebno kod izvođenja rekonstrukcije i izgradnje novih objekata. Projektirati i izvoditi zahvate po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima, a postojeće koridore i prostore koristiti najviše što se može, sa što manjim zahtjevima za novim površinama.
- Izvođenje generalnog remonta i rekonstrukcija pojedinih dionica pruga.
- Uvođenje novih tehnologija/tehnika kombiniranog prometa na izgrađenoj i rekonstruiranoj željezničkoj mreži.

Pomorski promet

U novim uvjetima u kojima se nalazi Hrvatska, razvoj pomorskog prometa treba se osloniti na prednosti koje Hrvatska ima, uz osobitu potrebu boljeg povezivanja ovog dijela županije, a temeljeno na sustavnom pristupu u sljedećim segmentima:

- uređenje luke Metković
- uređenje toka rijeke Neretve s prostorom pomorskog prometa

Prioriteti u izradi dokumenata su:

- strateški plan razvoja luke Metković u odnosu na luku Ploče
- opći razvojni plan za sustav luke Ploče (dio prostora namijenjen poslovno radnoj zoni Nova Sela koristit će se za potrebe luke Ploče)

Pomorski put rijekom Neretvom

Telekomunikacijski promet

- Kontinuirano unapređivati postojeću telekomunikacijsku mrežu njenim povećavanjem i moderniziranjem postojećih kapaciteta uz sljedeće smjernice:
- Mijenjanje odredbi kojima se onemogućava istovremena izgradnja kabelskih mreža sa cestovnim koridorima,
- Pri rekonstrukciji i zamjeni postrojenja zahvate izvoditi po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima te koristiti postojeće koridore, a stare mreže zamjenjivati,
- Izgraditi preostalu mrežu odašiljača u svrhu poboljšanja čujnosti na području cijele Države.

Energetski sustav

Pored konvencionalnih izvora energije (elektroenergetska mreža i plinoopskrbni sustav – istražiti mogućnosti opskrbe plinom (plan plinifikacije Dalmacije)) na području Općine Kula Norinska kao i na području Dubrovačko-neretvanske županije postoje mogućnosti korištenja alternativnih izvora energije.

Ogrjevno drvo i drvni otpad: Ogrjevno drvo i drvni otpad su obnovljivi energenti, te su mogućnosti korištenja kontinuirane. Korištenja i potrošnja ovog energenta pokazuje da za njim još postoji interes naročito u ruralnim kućanstvima, te u industrijama gdje se drvni otpad stvara u procesu proizvodnje.

Sunčeva energija: stručnjaci i znanstvenici su jednoglasni u procjeni da je Sunce najveći potencijalni izvor energije za Zemlju. Cjelokupna površina Zemlje prima svakog dana toliku količinu dozračene energije, da bi se uz sadašnju potrošnju mogle zadovoljiti petnaestogodišnje potrebe.

Energija vjetra: Energija vjetra je ekološki potpuno prihvatljiv oblik energije i potpuno besplatan, a jedino je skupa investicija po dobivenom kWh.

Pri procjeni mogućnosti i ograničenja treba imati u vidu vremensko kolebanje vjetra, a time i nemogućnost planiranja te malu koncentraciju energije obzirom na visinu investicije. Međutim, vjetar ima i dodatnu osobinu, a to je da puše najjače i najčešće u hladnim godišnjim dobima kad je energija najpotrebnija.

Stupna trafostanica Rastočići

Vodnogospodarski sustav

Vodoopskrba

- Vodoopskrbni sustavi se trebaju planirati prema konceptu “održivog” gospodarenja vodama i upravljanja vodoopskrbom, a zaštitnim se zonama izvorišta mora posvetiti puna pozornost te je potrebno poduzeti zahvate kako bi ih se uključilo u sklop vodnogospodarskih sustava i efikasno provela njihova zaštita.
- Prioritet izgradnje vodoopskrbnih objekata je što brže postizanje ravnomjerne vodoopskrbe, a odnosi se na rješenje distribucije u okviru minimuma dopuštenih gubitaka vode i reduciranje potrošnje vode na stvarne potrebe komunalnog standarda.

Do sada se organizirana javna opskrba vodom odvijala putem komunalnih javnih tvrtki «Komunalno poduzeće Metković», «Izvor Ploče» i «Neretvansko-Pelješko-Korčulansko-Lastovski vodovod» u gradskim i prigradskim naseljima, ali i putem odjela komunalnih gospodarstava u okviru općina, što se preporuča mijenjati u korist okrupnjivanja specijaliziranih i kvalificiranih tvrtki.

Povezivanje postojećih vodoopskrbnih sustava neminovna je perspektiva razvoja, jer se na taj način osigurava pokrivanje manjkova vode s područja koja imaju viškove vode uz uključivanje svih naselja uz pravce povezivanja (naselja bez javne vodoopskrbe, naselja s izgrađenim

vodovima čija izvorišta ne odgovaraju kriterijima za pitku vodu, naselja koja imaju resurse kvalitetne pitke vode koja se uključuju u sustav).

Odvodnja otpadnih voda

Osnovna koncepcija odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda naseljenih cjelina na području Općine Kula Norinska zacrtana je u okviru planova zaštite voda u slivu Neretve.

Generalno se može ocijeniti da situacija s odvodnjom i pročišćavanjem otpadnih voda na području Općine Kula Norinska traži izučavanje i izgradnju objekata kako cijevnog sistema tako i postavu uređaja za pročišćavanje otpadnih voda napose u planiranim zonama intenzivnijeg razvoja.

Zbrinjavanje otpada

Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju:

- smanjenje nastanka otpada
- recikliranje otpada
- sigurno odlaganje neiskoristivog otpada

Prioritet predstavlja izgradnja sanitarnih odlagališta s primjenom propisanih mjera sigurnosti i zaštite od štetnog djelovanja na okoliš. Za odlagališta otpada prednost imaju lokacije na područjima gdje već postoji veći izvor otpada, na područjima gdje je moguće skupa riješiti prikupljanje, skladištenje i odlaganje otpada, te koje udovoljavaju hidrogeološkim i drugim zahtjevima zaštite okoliša. Na području Županije treba utvrditi 4-5 lokacija za prikupljanje i najmanje jednu za skladištenje opasnog otpada.

Na području Općine Kula Norinska nije planirano zbrinjavanje otpada niti se dopušta izgradnja odlagališta.

ZAŠTITA OKOLIŠA, PRIRODNIH I KULTURNO-POVIJESNIH VRIJEDNOSTI PROSTORA

Zaštita okoliša

Plan mora sadržavati mjere za zaštitu prostora i okoliša, te mjere za sanaciju učinaka kojim se mijenja prethodno stanje, a osnovno načelo pri izradi mora biti održivi razvoj, racionalno korištenje prostora i zaštita okoliša.

Prostorno-razvojne koncepcije moraju se temeljiti na analizama ekoloških karakteristika nosivosti, kapaciteta i održivost prostora, granica njegove ugroženosti i potencijalne strukture ekoloških rizika, a oblikovane kroz optimalan razmještaj funkcija i djelatnosti, izbor tehnologija, te kroz obvezu prethodnog osposobljavanja prostora za određeni zahvat (prvenstveno s gledišta osiguranja potrebne infrastrukture).

Korisnike trasa infrastrukture treba usmjeravati u zajedničke koridore, pažljivo trasiranje u prirodno osjetljivim područjima vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima krajolika i isključiti ih iz zona koje su pod režimom zaštite prirode.

Zaštita prirodne baštine

Planom treba temeljem raspoloživih podataka predložiti za zaštitu dijelove prirode koji zaslužuju posebnu zaštitu Republike Hrvatske.

U okviru zaštite prirode izvan zaštićenih područja treba sprečavati zahvate i djelatnosti posljedica kojih bi bilo degradacija staništa i smanjenje biljnog i životinjskog svijeta, a u sklopu integralne zaštite prostora (prirode, okoliša, krajolika).

Zaštićena područja bi trebala postati žarištem novih ruralnih strategija spajajući očuvanje prirode s obnovom tradicionalnog seoskog gospodarstva, uključivanjem ekoturizma i prostorno zoniranje.

Sprečavati aktivnosti koje uzrokuju degradaciju i smanjenje raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta (bioraznovrsnosti).

Uskladiti odredbe Zakona o šumama i Zakona o zaštiti prirode i odgovarajućih podzakonskih akata radi preciznijih određenja i ovlaštenja zaštite i gospodarenja šumama.

Uspostava cjelovite zaštite prirodnih vrijednosti koju treba provoditi kroz istraživanje i sustavno vrednovanje prostora, određivanje zaštićenih dijelova prirode, donošenje i provođenje odgovarajućih dokumenata prostornog uređenja i unapređenje pravne osnove zaštite.

- donijeti Zakon o proglašenju parka prirode "Donja Neretva"
- pratiti i provoditi međunarodnu konvenciju o zaštiti prirode

Zaštita kulturne baštine

Obzirom na sadašnju situaciju Planom prvenstveno treba voditi brigu oko zaštite graditeljske kao dobra od općeg interesa:

- prije definitivnog utvrđivanja, sve planske postavke provjeriti i prema njihovom utjecaju na kulturna dobra,
- do proglašenja kulturnim dobrom prostorno-planerskim mjerama maksimalno zaštititi evidentirana kulturna dobra, a prvenstveno nacionalnog i regionalnog značaja,
- odgovarajuće vrednovati i obzirno koristiti čitav prostor, a ne samo pojedine iznimne prostore.
- poticati istraživanja graditeljske baštine, a osobito arheoloških zona i lokaliteta na područjima koja se namjenjuju intenzivnom razvoju infrastrukture ili određenih djelatnosti.

Naselje Borovci

Krajoblik

Do donošenja krajobrazne osnove (prostorno-planerske podloge integralne zaštite raznolikosti i identiteta krajolika te prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti prostora) temeljem dostupnih podataka i obilaska terena treba obaviti vrednovanja krajolika bar na razini manjih područja i cjelina.

Planiranim zahvatima u prostoru treba što manje mijenjati cjelokupni krajoblik (a naročito krajobrazno vrednijih prostora) kako bi se očuvale lokalne posebnosti, te posebno treba:

- spriječiti napuštanje i propadanje naselja s jedne strane, te nepotrebno širenje građevinskih područja i arhitektonski i urbanistički neprikladnu izgradnju s druge strane,
- spriječiti neprikladnu izgradnju na pejzažno eksponiranim lokacijama,
- optimalizirati geometrijsku regulaciju vodotoka i agromeliorativne zahvate u svrhu očuvanja preostalih poplavnih površina i močvara
- spriječiti napuštanje i zarastanje u šumsku vegetaciju manjih poljoprivrednih površina (voćnjaka, vinograda, livada,)
- planirati infrastrukturu na način da se koriste postojeći koridori i formiraju zajednički za više vodova i to tako da izbjegavaju šume, poljoprivredno zemljište, da ne razaraju cjelovitost prirodnih i stvorenih struktura, uz provedbu načela i mjera zaštite okoliša.

Zaštićeni krajoblik – Jezero Desne

1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova

1. Pokrivenost područja Općine prostornim planovima

Prostor Dubrovačko-neretvanske županije, površine 1.790,39 km² u cijelosti pokrivaju prostorni planovi bivših Općina Dubrovnik, Korčula, Metković, Ploče i Lastovo. Okosnica izrade svih prostornih planova bio je Prostorni plan Republike Hrvatske iz 1974., koji je prema novim zakonskim propisima izmijenjen 1989.

Prostor Županije bio je obuhvaćen Prostornim planom zajednice općina Split, kao osnovnim strateškim dokumentom uređenja razvitka. Ukidanjem Zajednice općina, Prostorni plan zajednice općina je prestao važiti, ali su ostali na snazi Prostorni planovi općina Dubrovnik, Korčula, Metković i Ploče, dok je Prostorni plan općina Lastovo danas izvan snage.

Prostorni plan (bivše) Općine Metković

Prostorni plan (bivše) Općine Metković obuhvaća područje bivše Općine Metković površine 279 km², a donesen je i objavljen u Neretvanskom glasniku br. 5/89.

Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) općine Metković su donesene 1989. godine na 19. sjednici Vijeća udruženog grada održanoj 14. 06. 1989. i 21. sjednici Vijeća mjesnih zajednica održanoj 21. 09. 1989. godine s Odredbama za provođenje plana i granicama građevinskih područja za sva naselja.

Planske postavke prostornih planova počivaju na tadašnjim prostorno-teritorijalnim i administrativnim jedinicama, gospodarskim i društvenim projekcijama tadašnjeg društveno-ekonomskog sustava. Ova činjenica danas predstavlja ograničavajući faktor u primjeni i provedbi dokumenata prostornog uređenja i ukazuje na potrebu što hitnijeg usklađivanja s novom situacijom. Uz to, u razdoblju od donošenja planova do danas dva puta se promijenila i zakonska regulativa u području prostornog uređenja, doneseni su novi zakoni koji reguliraju vlasničke odnose nad zemljištem, komunalne djelatnosti, zaštitu prirode i čovjekova okoliša.

Uzimajući u obzir vremensku distancu i potpuno izmijenjenu političku i gospodarsku situaciju te promjene izazvane Domovinskim ratom ocjenjuje se da je potrebno preispitati gotovo sve parametre koji su služili kao ulazni podatak pri izradi prostornih planova.

U primjeni planova ukazala se potreba za izmjenama, osobito planova razvoja infrastrukturnih sustava (energetskog, telekomunikacijskog i prometnog), odredaba za provođenje s ciljem njihovog usklađivanja sa Zakonom o prostornom uređenju, te građevinskih područja naselja. Svi planovi su mijenjani i dopunjavani.

Ocjena postojećih prostornih planova sadržana je i u Zakonu o prostornom uređenju, kojim je utvrđena potreba izrade novih prostornih planova uređenja svih općina na području Države, u zakonom utvrđenom roku.

Zahvati u prostoru izvode se temeljem kartografskih prikaza ovog plana (granice građevinskih područja) i Odredbi za provođenje. Ovaj plan ostaje na snazi sve do donošenja Prostornog plana uređenja Općine Kula Norinska.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje

Područje Općine Kula Norinska možemo razmatrati kroz dva aspekta prema tipizaciji prostora županije iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

Prema toj tipizaciji nizinski dio uz rijeku Neretvu, odnosno područje općinskog središta Kula Norinska, Krvavaca i Krvavaca II, možemo svrstati u prijelazna područja dok veći dio (po prostornom obuhvatu) pripada brdskim predjelima (ostala naselja na području Općine svrstavamo u ruralna područja).

Prijelazna područja karakterizira oskudna opremljenost i tehnološkom i društvenom infrastrukturom. Zbog toga bi opća označnica daljnjeg pravca preobrazbe morala biti: infrastrukturna rekonstrukcija. Program bi tada imao četiri glavna cilja:

- olakšati tamošnjem pučanstvu pristup društvenim dobrima i institucijama
- povećati svakodnevnu ekološku i funkcionalnu sigurnost područja
- poduprijeti i poboljšati osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika tih područja
- proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života.

Najopćenitije, ruralna područja moraju se revitalizirati. Uporaba riječi revitalizacija, opravdana je zbog ukupne civilizacijske, kao i zbog demografske i socijalne iscrpljenosti. Budući da je seosko područje u Hrvatskoj prostrano i, osim na nekoliko manjih odsječaka, uglavnom rijetko naseljeno, napose sa skupinama i pojedincima sposobnim za odgovorniji i poduzetniji razvitak, teško je zahtijevati da se revitalizira odjednom cijelo područje. Kojim posebnim područjima treba dati prioritet ovisi o nekoliko okolnosti. Među njima su najvažnije ove:

- prisutnost posebno vrijednih, nacionalnih ili regionalnih, resursa na području
- vrijednost područja u obrambenoj strategiji zemlje
- infrastrukturna opremljenost područja
- prisutnost posebnih društvenih skupina ili aktera navlastito zainteresiranih za revitalizaciju pojedinog lokalnog područja
- vrijednost područja u nacionalnom pamćenju i nacionalnoj tradiciji.

Kula Norinska – prijelazno područje

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

Glavna razvojna usmjerenja u europskim relacijama temelje se na pripadnosti Hrvatske mediteranskom i srednjoeuropskom podunavskom prostoru. Posebnim vrijednostima hrvatskog prostora smatraju se: zaštićena područja prirode, spomenici graditeljskog nasljeđa, prirodne šume velike biološke raznolikosti, nezagađena tla, rezerve pitke vode, termalni izvori, ležišta mineralnih sirovina i očuvan krajolik. Hrvatska ima povoljan prometno-geografski, ali veoma osjetljiv geostrateški položaj. Vrijednost prometno-geografskog položaja i važnost geostrateškog položaja Hrvatske, kao jednog od trajnih razvojnih resursa, određena je činjenicom da se ona nalazi na dodiru velikih prostornih cjelina Europe: Mediterana, Podunavlja, Alpa i Balkana.

Od velike važnosti je uspostaviti mreže infrastrukturnih sustava na području Republike Hrvatske s ciljem: prometnog povezivanja njenog cijelog područja i povezivanja s Europom, osiguranja opskrbe vodom, te zaštite voda od zagađivanja, zadovoljenja energetske potreba i štednje energije. Planski elementi cjelovitih sustava i pripadnost većim cjelinama odnose se osobito na: transeuropske magistralne i regionalne prometne pravce istok-zapad, poboljšanje poprečnih veza na središnjem prostoru, poriječja velikih rijeka kao područja cjelovitog uređenja i korištenja voda uz državnu granicu, podunavski prometno-gospodarski sustav, prometno i gospodarsko uključivanje južne Dalmacije u glavne razvojne sustave.

Temeljem Ustava Republike Hrvatske i pojedinih zakona, Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske, kao opći cilj određeno je postizanje višeg (objektivno mogućeg) stupnja sigurnosti i razvijenosti Države, povećanje kvalitete života stanovništva na svim područjima, povećanje vrijednosti Hrvatskog prostora i uključivanje u europske razvojne sustave. U sklopu istoga Programom su posebno istaknuti glavni prostorno-razvojni ciljevi:

- ubrzani, ali održivi razvoj prema svjetskim mjerilima gospodarske učinkovitosti i zaštite okoliša, a u skladu s nacionalnim interesima,
- osnaživanje prostorno razvojne strukture Države kroz uravnotežen i realan policentričan razvitak, uspostavu snažnih okosnica i težišta razvitka temeljenih na definiranim i potencijalnim prometnim pravcima, mreži gradova (osobito srednjih i malih) i unapređenja opremljenosti infrastrukturom kao uvjetom za kvalitetan razvoj,
- kvalitetna preobrazba prostornog razvoja koja će uvažiti svjetska mjerila ali i osobitosti hrvatskog prostora, posebno prirodnu i kulturnu baštinu, smatrajući ih razvojnim potencijalom i ključnim čimbenikom postizanja nacionalnog prostornog identiteta.

Uvažavajući prostorna i financijska ograničenja, te računajući na potrebu ubrzanog razvoja i kvalitativne preobrazbe, Strategijom i Programom su određeni prioriteti koji se odnose na programe koji će brzo dati pozitivne ekonomske učinke i utjecati na zaustavljanje negativnih kretanja u prostoru:

- tehnološka i organizacijska poboljšanja (gospodarstva i industrije),
- korištenje rezervi postojećih struktura za djelatnosti i stanovanje,
- usmjeravanje izgradnje u zone s dovoljnim kapacitetima postojeće infrastrukture, te izgradnja potrebne infrastrukture radi stvaranja uvjeta za razvoj, osobito na područjima

- oživljavanja gospodarstva i naseljavanja,
- izvedbu onih sustava i dionica o kojima ovisi uključivanje u europske (i državne) razvojne sustave i onih koje imaju višestruke generativno razvojne učinke,
 - kontroliranje područja pojačanog interesa za ulaganja (prigradska, formirani razvojni koridori, ali i neizgrađena područja dobro opskrbljena komunalnom infrastrukturom te u posljednje vrijeme i veći kompleksi poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu,...),
 - uspostavu intervencijskih mjera za područja s ograničenjima u razvoju (depopulacijska područja, ruralna, ...),
 - korištenje alternativnih, lokalnih i posebnih oblika prometa, vodoopskrbe, energije i odvodnje na područjima rijetke naseljenosti i ograničenja razvoja,
 - prilagođavanje uslužnih i društvenih djelatnosti prostornim ograničenjima (mobilni, disperzirani oblici, planirane dnevne migracije),
 - sanaciju područja i mjesta izrazite ugroženosti okoliša (utvrđivanje izvora i intervencije na licu mjesta),
 - rezervaciju i ograničeno korištenje prostora potencijalnog razvoja koji se ne može realizirati u predvidivom razvoju i za koje ne postoji dovoljan stupanj istraženosti.

Temeljem utvrđenih ciljeva, načela i prioriteta, Strategija i Program su razradili prostorno-razvojnu strukturu Države, tako da su u stvari obvezama iz Programa relativno detaljno zadani ciljevi regionalnog, državnog i međunarodnog značaja na području županije.

Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije isti su operacionalizirani, dodatno određeni i manjim dijelom korigirani obzirom na specifičnosti Županije.

2.1.1. Razvoj općinskog središta i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

RAZVOJ OPĆINSKOG SREDIŠTA I NASELJA POSEBNIH FUNKCIJA

Dokumentima prostornog uređenja šireg područja utvrđen je sustav središnjih naselja do razine lokalnih središta, te smjernice za planiranje pravaca razvoja i preobrazbe svih naselja, sve u cilju uspostave policentričnog sustava i što ravnomjernijeg razvoja prostora Županije i pojedinih jedinica lokalne samouprave.

Obzirom na sve u Polazištima utvrđeno, a prvenstveno u odnosu na sadašnju mrežu naselja, ciljani model je:

- općinsko središte Kula Norinska
- centralno naselje Krvavac i Krvavac II
- pet ostalih naselja Borovci, Desne, Momići, Nova Sela, Podravnica

Posebnu pažnju trebati posvetiti:

- Uravnotežiti razvoj središnjih funkcija naselja Kula Norinska s ciljevima zadovoljavanja raznolikih potreba stanovništva i poboljšanja svakodnevne kvalitete življenja.
- Osobitu pozornost usmjeriti na funkcionalnu strukturu općinskog središta Kula Norinska. Poželjno je postići skladnu polifunkcionalnu strukturu, te izbjegavati prenatrpano funkcionalno usmjeravanje ili specijalizaciju na samo određenu djelatnost.

- Ispitivanju rezerviranog prostora u svrhu utvrđivanja mogućnosti za gradnju poslovno servisne zone “Nova Sela” u sjevernom dijelu Općine Kula Norinska
- Oživiti seosku ekonomiju temeljem kreativne integracije suvremenih potrošačkih i proizvodnih trendova, te lokalne baštine, resursa, kulture i vještine.
- Urbanom obnovom treba očuvati graditeljski identitet povijesnog središta naselja i dati prioritet održavanju ili uređenju postojećeg stambenog fonda. Strateški je interes da se površine za razvoj i nove programe traže prvenstveno unutar formiranog prostora naselja.
- Novu gradnju treba prvenstveno provoditi u nedovoljno ili ne racionalno izgrađenim dijelovima naselja, te prioriteto koristiti dijelove građevinskih područja naselja koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom.

RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

PROMETNI SUSTAV

Cestovna mreža Općine Kula Norinska nastala je u prošlosti uglavnom spontano kao izraz potrebe za povezivanjem manjih ili većih koncentracija stanovništva i aktivnosti područja, a pojedini potezi iste slijedili su u pravilu terenski, najpovoljnije linije povezivanja.

U svrhu razvoja prometnog sustava treba ostvariti sljedeće ciljeve:

- Omogućiti povezivanje prometnog sustava Općine u prometni sustav Županije, u smislu valorizacije postojećih i novih prometnih pravaca
- Modernizirati i korigirati loše tehničke elemente na postojećim državnim i županijskim cestama
- Intenzivirati ulaganja u održavanje cestovne infrastrukture
- Ubrzati izgradnju autocesta, polucesta i brzih cesta na osnovnim međudržavnim magistralnim pravcima
- U izgradnji cesta primjenjivati stroge kriterije zaštite

Željeznički promet Jadranska orijentacija Hrvatske podrazumijeva da se i u željezničkom prometu osiguraju optimalni prometni koridori koji iz Europe vode prema hrvatskim jadranskim lukama. Na području Dubrovačko-neretvanske županije to se očituje planiranom izgradnjom brze uzdužjadranske željeznice, početak izgradnje planira se iza 2020., koja bi trebala ići od Istre preko Hrvatskog Primorja i Dalmacije prema Crnoj Gori i Albaniji. Brza uzdužjadranska željeznica bi morala imati elemente brze dvokolosiječne željeznice od 250 km/h.

Pomorski promet Potrebno je naglasiti da pomorski promet ima svoju obalnu alternaciju, a to je teretna luka Metković koja ima status pomorske luke, koja uz pravilno uklapanje u sustav luke Ploče može imati značajnu ulogu u razvoju intermodalnog transporta na prometnom pravcu TER i TEM.

Pošta i telekomunikacije U svrhu brže i kvalitetnije izgradnje kableske mreže potrebno je redefinirati odnos prometne infrastrukture te osigurati koridore, uz ceste i željezničke pruge, uz koje će se polagati cijevi za uvlačenje TK kabela.

U svrhu još boljeg povezivanja sa svijetom, treba pojačati telekomunikacijsku mrežu prema zapadnoj Europi (vezama preko Mađarske i Jadranskog mora/dio sustava je izgrađen, Adria 1) te izgraditi zemaljsku satelitsku stanicu (TT i RTV veze).

Usluge klasične državne poštanske službe u konkurenciji sa alternativnim sustavima dostave i razvojem telekomunikacijske tehnologije trebaju se reorganizirati tako da se ostvare slijedeći ciljevi:

- Poboljšati poštanske usluge mještanima naselja tako da usluge pošte budu usklađene sa potrebama mještana
- Sigurna isporuka i dostava svih poštanskih pošiljaka
- Poboljšati usluge jedinice Poštanske banke
- Organiziraju nove funkcije u prometu pisanih poruka i dostavi pošiljaka u konkurenciji sa ostalim sustavima dostave "od praga do praga"
- Omogućiti uvođenjem tržišne konkurencije u sustav telekomunikacija, cjenovno prihvatljivije usluge i time povećanje broja priključaka na
 - 50 priključaka u fiksnoj
 - i > 30 priključaka u mobilnoj telefoniji na 100 stanovnika,
 - kao i višestruko povećanje broja korisnika Interneta tako da barem 80 % stanovnika može imati svoju elektroničku adresu
- Osigurati kapacitete veza i uređaja u skladu sa predvidivim višegodišnjim potrebama
- Osigurati sigurnost uspostave, trajanja i privatnosti na telekomunikacijskim vezama
- Modernizirati sustav uvođenjem novih tehnologija i time biti osnovna infrastrukturna podrška razvoju gospodarstva, uprave, obrazovanja, kulture, zdravstva, turizma i svakako vojne i policijske zaštite

ENERGETSKI SUSTAV

Razvitak distribucijske mreže, čime će se poboljšati naponske prilike u srednjenaponskoj mreži Dubrovačko-neretvanske županije, temeljit će se na uvođenju izravne transformacije 110/10(20) kV i odumiranju 35 kV mreže, što je u skladu i s praksom europskih zemalja. Postojeći 10 kV dalekovodi će se postupno zamjenjivati 20 kV vodovima.

Strateški cilj na nivou Županije je razvitak energetike u kojem bi se promovirale čiste tehnologije, plinifikacija, energetska učinkovitost, korištenje obnovljivih izvora energije, razvitak poduzetništva i zaštita okoliša.

U suvremenom sustavu elektroinstalacija koji je organiziran na državnom i županijskom nivou, na području općine treba ostvariti slijedeće ciljeve:

- Osigurati takve uvjete da dobava električne energije do svakog potrošača bude sigurna, dostatna, kvalitetna i jeftina
- U naseljima zamijeniti zračnu električnu mrežu podzemnim energetskim kablovima
- Osigurati pravovremenu izgradnju novih trafo-postrojenja u novim dijelovima naselja i drugdje gdje se planira povećani intenzitet potrošnje
- Distribucijski sustav uključivo sa centrom za nadzor i upravljanje izgrađivati odnosno prilagođavati tako da se sustav srednjeg napona postupno prebaci sa 10 kV na 20 kV
- Osigurati trase za dalekovode distribucijskih (20 i 35 kV) i viših elektroprijenosnih nivoa koji su od županijskog, državnog i međunarodnog značaja (110 kV)

VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

Vodoopskrbni sustav

Opskrbljenost stanovništva Županije je velika i sada dostiže 85-90 %. Međutim vodoopskrbni sustavi su vezani za gradove i veća naselja, dok su velika područja Županije nepokrivena vodoopskrbnom mrežom.

Stoga prioritet u Dubrovačko-neretvanskoj županiji na razvitku vodoopskrbe predstavlja izgradnja započetih i dijelom izgrađenih sustava radi širenja vodovodne mreže na bezvodna područja.

Dubrovačko-Neretvanske županije organiziran je sa proizvodnim i distribucijskim jedinicama, cjevovodima i uređajima kao županijski sustav u okviru kojeg je potrebno ostvariti slijedeće ciljeve:

- Osigurati zadovoljavajući kapacitet računajući pritom i na protupožarnu zaštitu
- Osigurati dobavu dostatne količine za neumitni stalni porast potrošnje i mogućnost priključenja u dijelovima naselja koja se planira namijeniti stambenim i gospodarskim potrebama ili gdje se planira povećani intenzitet potrošnje
- Održati visoku kvalitetu pitke vode crpilišta povećanjem zaštitne zone uz primjenu strogog režima zaštite
- Smanjiti značajne gubitke u cijevnoj mreži rekonstrukcijom dijela najstarijih opskrbnih i magistralnih vodova
- U rekonstrukcijama i novoj izgradnji osigurati kvalitetnu protupožarnu zaštitu ugradnjom dovoljnih profila cjevovoda i hidranata

Ciljevi u korištenju voda koje ne sudjeluju u vodoopskrbnom sustavu su prvenstveno na očuvanju kakvoće i bogatstva podzemnih voda, zadržavanju nadzemnih voda u šumskom i močvarnom području radi ekoloških i turističkih i gospodarskih potreba:

- Omogućiti izgradnju privrednih i športskih ribnjaka
- Osigurati uvijete za izgradnju ribnjaka uz kanale i akumulacije
- Planskim mjerama zaštititi podzemne vode od daljnjeg zagađenja na cjelokupnom teritoriju Općine, kako bi taj vodni resurs mogli iskoristavati u skorijoj i daljnjoj budućnosti, a postojeća odlagališta otpada (divlja) sanirati

Otpadne vode naselja i industrije su značajne za kvalitetu života i stanje prirode te se u daljnjem razdoblju u planskom uređenju prostora postavljaju slijedeći ciljevi:

- U recipijente ispuštati samo pročišćene vode koje zadovoljavaju uvijete kategorizacije tih vodotoka
- Kod prikupljanja otpadnih voda uvoditi gdje god je moguće razdjelnu kanalizaciju radi ekonomičnijeg pročišćavanja
- Otpadne vode mljekarske industrije, stočarskih farmi i drugih sličnih pogona odvojeno prikupljati i pročišćene iskoristavati u poljoprivredi
- Na planirane uređaje za pročišćavanje dovesti otpadne vode svih naselja izgrađujući pritom sabirne i transportne kolektore i mrežu kanalizacije tih naselja
- Prikupljati i pročišćavati i sve ostale otpadne ili zagađene vode na uređajima za pročišćavanje specijalne namjene (centralna deponija)
- Težiti izgradnji internih (zasebnih) uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u industrijskim pogonima do nivoa standarda otpadnih voda domaćinstava, kada je i gdje je to moguće tako pročišćene vode odvesti na mjesni uređaj za pročišćavanje otpadnih

voda. Kada taj uvjet spajanja nije ostvariv, tada industrijsku otpadnu vodu treba pročititi do nivoa koji je propisan za prijemnik u koji će te vode biti upuštene.

Zaštita od štetnog djelovanja voda i uređenje vodotoka

Na županijskom i općinskom nivou regulacija vodotoka i obrana od poplave je jedinstvena. Zbog toga u daljnjem razdoblju treba težiti ostvarenju slijedećih ciljeva:

- Prihvatiti i kontrolirano sprovesti velike vode sustavom vodotoka
- Regulirane vodotoke, obrambene nasipe, brane i ispusne uređaje na njima održavati u primjerenom stanju kako ne bi nastajale neprilike za vrijeme velikih voda
- Preostale vodotoke ili njihove dijelove, koji još nisu regulirani (pretvoreni u kanale) zadržati u prirodnom obliku, osiguravajući samo nužnu protočnost za velike vode

Da bi se područje Općine Kula Norinska zaštitilo od štetnog djelovanja voda, potrebno je hidromelioracijske sustave stalno dograđivati i kontinuirano održavati, jer u protivnom i kvalitetno izvedbena rješenja ne daju očekivane rezultate. Nažalost iskustva pokazuju da je održavanje hidromelioracijskog sustava u razdoblju 1991.-1995. godina, potpuno zamrlo.

Zakonom o vodama (Narodne Novine br. 107/95.) prema članu 97., vodne građevine za melioracionu odvodnju se dijele na:

- osnovni melioracijski objekti za odvodnju (melioracijski objekti I reda i melioracijski objekti II reda). Ove osnovne melioracijske objekte održavaju Hrvatske vode.
- detaljni melioracijski objekti za odvodnju (melioracijski objekti III reda, melioracijski objekti IV reda i ostali objekti na melioracijskim kanalima). Detaljne melioracijske objekte u cijelosti dužni su održavati korisnici .

Održavanje hidromelioracijskog sustava je propisano Pravilnikom o tehničkim, gospodarskim i drugim uvjetima za uređenje sustava melioracione odvodnje, te osnovama za tehničko i gospodarsko održavanje sustava (NN br. 4/98.). Ovim Pravilnikom bliže se određuju tehnički, gospodarski i drugi uvjeti za uređenje sustava melioracijske odvodnje i osnove za tehničko i gospodarsko održavanje toga sustava.

Hrvatske vode daju upute za održavanje i obavljaju stručni nadzor nad održavanjem detaljnih melioracijskih objekata.

Zbrinjavanje otpada Način zbrinjavanja otpada u Županiji je nezadovoljavajući. Otpad iz gradskih naselja se organizirano prikuplja, međutim odlaže se na nesanitarnim odlagalištima koja potom predstavljaju požarnu opasnost i ugrožavaju podzemne vode, tlo i zrak. Za optimalno rješenje zbrinjavanja otpada potrebno je utvrditi plan postupanja s komunalnim otpadom te dati prijedlog gospodarenja otpadom te odrediti makrolokacije budućih sanitarnih odlagališta i objekata u sustavu gospodarenja otpadom. Na području Općine Kula Norinska nije planirano zbrinjavanje otpada niti se dopušta izgradnja odlagališta.

Društvena infrastruktura Za razvitak društvene infrastrukture neophodno je osigurati približno iste mogućnosti korištenja sadržaja javnih funkcija centraliteta svih stanovnika Županije i gravitacijskog područja. Stoga mora se predložiti određena struktura, sastav, kvaliteta objekata društvenog standarda za razvitak mreže malih i srednjih gradova Županije, koji će nuditi suvremene i optimalne vrlo visoke uvjete ugodnog života i rada u Županiji.

Za sadržaje javnih službi državne uprave, lokalne samouprave i uprave na županijskoj, gradskoj, općinskoj i mjesnoj razini te djelatnost ostalih općih službi i institucija potrebno je osigurati prostorne uvjete rada i razvoja.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Smjernice za planiranje i uređenje prostora za gradnju isključuju mogućnost umanjena površina kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina, te upućuju na povećanje stupnja zaštite vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje prirodnim resursima. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, područje uz kanale, područja uz zaštićena povijesna dobra i zaštićenu prirodu.

Ciljevi prostornog razvoja od Županijskog značaja koji se odnose na zaštitu i racionalno korištenje resursa sa područja Općine su:

- zaštita i racionalno raspolaganje vodom:
 - očuvanje rezervi pitke vode,
 - navodnjavanje i odvodnjavanje zemljišta,
 - uređenje kanala
 - zaštita od poplava,
 - otvaranje ribogojišta,
- racionalno korištenje tla,
- iskorištavanje šuma i obnavljanje šumskih površina,
- očuvanje i zaštita krajobraza
- zaštita kulturnih dobara

Rezerve pitke vode

Podaci o zalihama podzemnih voda na području Županije pokazuju da postoje vrlo velike količine vode koje su osnovica regionalne i lokalne vodoopskrbe u vodnom području. Kvaliteta vode, zaštita okoliša, zahtjevi za većom količinom vode, racionalno korištenje izvorišta voda i općenito vodoopskrba su pitanja koja se rješavaju u više resora što znači da gospodarenje vodama mora imati interdisciplinarni pristup i rješenje.

Racionalno korištenje tla

Tlo je prirodni izvor koji nastaje u dugom vremenskom periodu, a nekontroliranom eksploatacijom (intenzivnom poljoprivredom, zagađivanjem, kontaminiranjem) gubi svoja svojstva i nestaje. Tlo se mora zaštititi s ciljem očuvanja biološke raznolikosti i ostalih povoljnih ekoloških čimbenika. Cilj racionalnog korištenja je da se tlo ne iscrpljuje, već da se obogaćuje. Potrebno je spriječiti nekontroliranu uporabu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji i pridavati veći značaj tzv. organskoj poljoprivredi koja poštuje prirodu biljaka, životinja i krajobraza u cjelini.

Šume

Gospodarenje šumama vršit će se prema novoj šumsko-gospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima biodiverziteta i obnovljenim resursima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine potrebno je obnoviti pošumljavanjem.

Ciljevi prostornog razvoja šumarske struke i nadalje su usmjereni na provođenje programa Hrvatskih šuma kroz šumsko-gospodarske osnove. Neophodno je usklađivanje Zakona o zaštiti prirode i Zakona o šumama, te odgovarajućih podzakonskih akata radi preciziranja

ovlaštenja i odgovornosti u upravljanju zaštićenim dijelovima prirode, odnosno u gospodarenju šumskim ekosustavima koji pokrivaju znatan dio zaštićenih područja prirode. Prilikom izvođenja različitih zahvata u prostoru, u okviru provođenja procesa procjene utjecaja na okoliš, posebnu pozornost potrebno je pridavati mogućem negativnom utjecaju zahvata na šume i šumsko zemljište, te predvidjeti osnovne mjere za smanjenje odnosno eliminiranje štetnih utjecaja.

Očuvanje krajobraza

Osnovna zadaća planiranja krajolika je pronaći ravnotežu između prirodnih, ograničenih mogućnosti krajolika i onoga što čovjek svojim iskorištavanjem od njega zahtijeva. Rješenje zadaće leži u takvom prostornom ustrojstvu koje ograničava određene načine korištenja, a predviđa odgovarajuće mjere zaštite sastavnih dijelova krajolika. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske naglašava da niti jedna djelatnost ne smije trajno poremetiti prirodne režime krajolika, a na prostorima gdje je krajolik oštećen treba izvršiti sanaciju (utvrđivanje izvora i intervencije na mjestu emisija).

Ciljevi racionalnog korištenja sastavnih dijelova krajobraza su:

- svim značajnijim vodoprivrednim zahvatima trebale bi prethoditi studije ukupne ekonomske opravdanosti i studije utjecaja na okoliš s predviđenim mjerama ublažavanja negativnih posljedica po okoliš, kao npr. neprirodna geometrijska regulacija vodotoka i mogući utjecaj na močvarno zemljište
- potrebno je spriječiti nelegalnu i neprikladnu izgradnju objekata (lokacijski i arhitektonski) provođenjem zakonskih odredbi i jačanjem uloge građevinske inspekcije
- sprječavanje usitnjavanja poljoprivrednog zemljišta i smanjenja biološke raznolikosti uništenjem niže šumske vegetacije (šumarci, šibljac, živice) na rubnim i manjim površinama unutar korištene zemljišne plohe
- ukidati zastarjele tehnologije koje dugoročno onečišćuju i opterećuju prostor.

Zaštita kulturnih dobara

Zaštitu kulturnih dobara treba temeljiti na očuvanju i uspostavljanju uravnoteženog odnosa osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljskog nasljeđa i suvremenih graditeljskih dostignuća osobito u vrijednim povijesnim urbanim i ruralnim cjelinama. Zaštita graditeljskog nasljeđa obuhvaća obnovu i sanaciju razorene i oštećene graditeljskog nasljeđa, istraživanje i vrednovanje graditeljskog nasljeđa, recenziju konzervatorskih studija, uređenje i obnovu povijesnih građevina, zaštitu arheoloških zona i lokaliteta. Prioriteti zaštite graditeljskog nasljeđa su obnova s ciljem očuvanja nacionalnog identiteta, određivanje obveze izrade detaljnih urbanističkih planova naselja značajnih kulturno-povijesnih vrijednosti, te inventarizacija, vrednovanje i kategorizacija kulturnih dobara.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Hrvatska se opredijelila za održiv razvoj, što iziskuje uspostavu "osjetljive" ravnoteže između potrebe razvoja i potrebe zaštite prirode. Prostor je ograničeno dobro koje se smije ograničeno koristiti. Prostorno planiranje mora poći od ekoloških karakteristika nosivosti, kapaciteta i održivosti prostora te u tom cilju:

- Očuvati izvornost, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i ekološku stabilnost,
- Očuvati kakvoću žive i nežive prirode, te je racionalno koristiti,
- Očuvati i obnavljati kulturne i estetske vrijednosti krajolika,
- Unaprijediti stanje okoliša i osigurati bolje uvjete života,
- Sanirati divlja odlagališta otpada
- Djelomično uređeno odlagalište komunalnog otpada u potpunosti urediti i usuglasiti s županijskim i međuzupanijskim planom za odlaganje komunalnog otpada
- Sačuvati podzemne vode visoke kakvoće od mogućeg zagađenja.

Sve prirodne izvore treba maksimalno koristiti za brži razvoj cijelog prostora Općine, a naročito dijelova sa velikim ograničenjima, ali isključivo na principima “održivog razvoja”. Pri tom posebno pažljivo treba koristiti neobnovljive i ograničene izvore, te izvore unutar ili u blizini područja posebnih uvjeta korištenja i zaštite i područja posebnih ograničenja u korištenju. Svaku eventualnu promjenu namjene površina (pa čak i režima korištenja) mora se provoditi planski, a nakon detaljnog preispitivanja utjecaja na ukupno stanje u prostoru.

2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

2.2.1. Demografski razvoj

Stanovništvo je značajan čimbenik dugoročnog društveno - gospodarskog razvitka i korištenja prostora. Ono u stabilnim prilikama postupno mijenja svoje vitalne značajke, pa se odatle uočava određena sporost demografskih tokova. Na obilježja i razvitak stanovništva djeluju biološki, društveno - gospodarski, kulturno - obrazovni, zdravstveno - socijalni, psihološki, ali i politički i drugi čimbenici. Samo njihovim pozitivnim mijenjanjem moguće je utjecati na zaustavljanje negativnih demografskih tokova i ostvariti uvijete za postizavanje pozitivnih promjena i rezultata u razvitku stanovništva.

Populacijska politika treba biti pronatalitetna i redistributivna. To znači da treba težiti ostvarivanju prirodnog priraštaja stanovništva i njegovom ravnomjernijem razmještanju.

Ciljevi

Dugoročni i prioritetni ciljevi demografskog razvitka Općine su:

- Povećati postojeći lagani rast broja stanovnika povećanjem nataliteta i smanjivanjem mortaliteta,
- Cjelokupni prostor Općine učiniti privlačnim za doseljavanje stanovništva i ostvariti pozitivnu migracijsku bilancu (više doseljenih nego odseljenih na području Općine),
- Postići ravnomjerniji razmještaj stanovništva na prostoru Općine,
- Revitalizirati demografski najugroženija područja Općine,
- Poboljšati kvalitativna obilježja stanovništva, kod čega najveću pozornost treba posvetiti poboljšanju obrazovne strukture stanovništva i prekvalificiranju nezaposlenih. Da bi se što bolje iskoristio postojeći ljudski potencijal, treba poticati i vrednovati znanje, kreativnost i iskustvo,
- Poticati povratnike iz inozemstva da se nasele na prostoru Općine i zaustaviti pretjerani odljev kvalitetnih ljudskih resursa,
- Obnova ruralnih naselja gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti.

Mjere

Samo primjenom dugoročne aktivne populacijske politike i uslijed toga zadržavanjem pozitivnih prirodnih i migracijskih tokova, uz dužan gospodarski i društveni razvitak, moguće je u dužem vremenskom razdoblju očekivati daljnje pozitivno kretanje ovih dosadašnjih demografskih trendova i procesa u Općini Kula Norinska.

Da bi se povećao natalitet, potrebno je za mlade ljude provoditi poticajnu stambenu politiku, osigurati određeni životni standard, profesionalni standard (normalni radni uvjeti) i demokratski standard (sloboda izbora). Mladim bračnim parovima posebno olakšati zaposlenje i rješenje stambenog pitanja, a posebno valja voditi računa o visokostručnom kadru.

Planom treba osigurati uvijete za povećanje pozitivnih demografskih indeksa, odnosno kao najvažniji razvojni cilj postaviti demografsku obnovu područja Općine. Da bi se taj cilj ostvario potrebno je osigurati kvalitetne razvojne uvijete koji će život na području Općine Kula Norinska učiniti atraktivnijim na svim razinama. Ti razvojni uvjeti mogu se prema prioritetima klasificirati u tri skupine.

Prva uključuje fleksibilne prostorne uvijete za razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja su najrealniji osnova za ostvarivanje kvalitetnih životnih uvjeta. Kvalitetno zemljište, očuvanost okoliša i bogata lokalna tradicija života na zemlji osnova su za budući razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kojima treba omogućiti širenje i uvođenje novih proizvodnih tehnologija.

Drugi uvjet je planiranje gospodarskih sadržaja koji će omogućiti zapošljavanje, uz uvažavanje potrebe zaštite najkvalitetnijih poljoprivrednih površina, te zaštitu okoliša od zagađenja.

Treći uvjet je podizanje razine komunalnih i javnih usluga, te podizanje opće razine uređenja naselja. To se primarno odnosi na poboljšanje osnovne komunalne infrastrukture, podizanje razine obrazovanja, bolju zdravstvenu zaštitu, izgradnju novih javnih i društvenih sadržaja, te uređivanje središta naselja.

2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

U cilju odabira optimalne prostorne i gospodarske strukture potrebno je predložiti pravce gospodarskog razvitka u odnosu na prirodne uvjete i komparativne prednosti pojedinih područja tako da se prilagodi razvitak proizvodnih procesa novonastalim uvjetima. Moraju se zaustaviti uočeni procesi koji nisu u suglasju s iznimno vrijednim resursima područja Općine, a to je značajan pad udjela ugostiteljstva i turizma u gospodarskoj strukturi, odumiranje obrta, te izrazit rast trgovine. Potrebno je predložiti strukturu, veličinu, specifična obilježja, (kvalitetom i kapacitetom) turističke ponude kao osnovnog pokretača gospodarskog razvitka i društvene preobrazbe Općine. Nužno je poticati razvoj malih privrednih pogona radi smanjenja turističke jednoznačne orijentacije i to u prostorima naselja Kula Norinska, Krvavac i Krvavac II kao nositelja razvoja u prostoru Općine, te rezervirati prostor u svrhu ispitivanja mogućnosti formiranja poslovno servisne zone na području Novih Sela. Mora se računati s lokalnom radnom snagom, ekološkim standardima u nenarušavanju ekološke ravnoteže i s malim i srednjim ulaganjima pojedinaica putem poslovnih banaka.

Temeljne odrednice razvitka gospodarskih djelatnosti definirat će tržište i poduzetničke interese tako da je realno očekivati nove, dosad u gospodarskoj strukturi nezastupljene gospodarske grane iako će budući gospodarski razvitak biti usmjeren na razvitak tradicionalno

važne i tržišno potvrđene djelatnosti - poljoprivrede, posebice uzgoj mandarina i vinogradarstva, zatim ribarstva i akvakulture, ugostiteljstva i turizma te ekološki besprijeorne proizvodnje. Trgovina, građevinarstvo, financijske usluge, obrtništvo - prateće djelatnosti svoj razvoj temeljit će na razvitku gospodarskih djelatnosti-nositelja razvitka Općine.

Polazeći od današnje strukture gospodarstva i dostignutog stupnja razvitka te uzimajući u obzir tendencije u svijetu i u nas, grane od posebne važnosti za Općinu Kula Norinska su:

- Poljoprivreda
- Prehrambena industrija
- Razvoj turizma
- Razvoj komunalne infrastrukture
- Razvoj djelatnosti u tercijarnom i kvartalnom sektoru

POLJODJELSTVO

- Osnovni cilj politike u poljodjelstvu je razvijanje suvremenog, djelotvornog, konkurentnog i ekološki čistog poljodjelstva, te ostvarivanje poljodjelskih proizvoda na način da se u najvećoj mjeri zaštite prirodni potencijali zemlje.
- Obzirom da će poljodjelstvo i dalje biti značajnija gospodarska grana Općine Kula Norinska, te zbog rastuće potražnje za zemljištem valja štiti vrijedna obradiva zemljišta od moguće nekontrolirane izgradnje. Stoga treba u najvećoj mogućoj mjeri čuvati i koristiti zemljišta za poljodjelsku svrhu, a trenutačno neobrađene i zapuštene poljodjelske površine privesti njihovoj svrsi.
- Područja predviđena za melioraciju označena su u prostornim planovima. Kod planiranja gradnje velikih infrastrukturnih objekata trebat će nastojati što više izbjegavati kvalitetne poljoprivredne površine.
- Osnova razvitka poljoprivredne proizvodnje mogu biti samo snažna obiteljska gospodarstva, specijalizirana za određenu proizvodnju. Potrebno je riješiti problem distribucije poljoprivrednih proizvoda. Kod poljoprivredne proizvodnje treba voditi računa o nezagađenosti tla i sačuvati ga kako bi se mogla proizvoditi pretežito autohtona hrana (pod kontrolom).
- Posebno važne grane poljodjelstva trebaju biti voćarstvo, vinogradarstvo, maslinarstvo i povrtlarstvo koje imaju velike pogodnosti za intenzivan razvitak kao i program razvoja ribogojilišta (akvakultura).

INDUSTRIJA, OBRITNIŠTVO I MALO PODUZETNIŠTVO

Na području Općine Kula Norinska nema značajnijih industrijskih objekata. Za razvoj manjih industrijskih pogona i obrta predviđeno je rezerviranje prostora za ispitivanje mogućnosti gradnje poslovno servisne zone "Nova Sela" na površini od cca. 200 ha.

U slučaju realizacije, izuzetni geoprometni položaj rezerviranog prostora planirane poslovno servisne zone može ju uvrstiti u privredni resurs koji nadilazi općinske okvire, i koji će predstavljati značajni pokretač privrednog razvoja šireg područja, jer će biti orijentiran i na veća središta kao što su Metković, Opuzen, a naročito luku Ploče.

TURIZAM

Strateški resurs turizma je visoko vrijedan prostor, čija će vrijednost dugoročno rasti. Potrebno je stvoriti turistički identitet ovog prostora. Razvoj turizma jedan je od načina revitalizacije ruralnog prostora Općine, a time će se poboljšati životni standard stanovništva. S obzirom na potencijal Općine u smislu krajobraznih vrijednosti potrebno je potencirati razvitak sljedećih vrsta turizma:

- Sportsko-rekreacijski
- Izletnički
- Seoski
- Znanstveni

Turističku ponudu uklopiti u cjelokupnu turističku ponudu Dubrovačko-neretvanske županije, pri čemu osobitu pozornost treba usmjeriti prostornim vrijednostima s prepoznatljivim identitetom ovog područja (proglašenje Parka prirode, Posebni rezervat – ornitološki, močvarno područje značajno u europskim razmjerima).

Razvijati lovni turizam kao prioritetan zbog adekvatnih mogućnosti i atraktivnosti prirodnog prostora uz proširenje i poboljšanje kvalitete postojećeg matičnog fonda divljači, modernizaciju objekata i prosperitetne razvojne strategije.

Seoski turizam (enogastronomsko-ekološka ponuda, uključivanje posjetioca u svakodnevnicu života na imanju, mogućnost noćenja) usmjeriti kao prateću funkciju (servis) lovnog ili drugog vida turizma. Razvijati turističku ponudu na bazi enogastronomskih ugostiteljskih izletišta oblikovanih u skladu s lokalnim ambijentom, koja će pružati širi spektar ponude.

Potencirati razvoj ostalih vidova turizma baziranih na specifičnostima prostora Općine Kula Norinska, koji moraju biti svrsishodni kao neizostavni popratni sadržaj uz navedene značajnije vidove turističke ponude.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

2.2.3.1. Razvoj naselja

Mreža i funkcija naselja moraju biti u funkciji stvaranja policentričnog sustava. Prema sustavu središnjih naselja i razvojnih središta Kula Norinska se tretiraju kao područno i malo lokalno središte.

U planiranju sustava središnjih funkcija polazi se od stava da će u općinskim središtima svoje potrebe zadovoljavati stanovništvo samog naselja i ostalih naselja koja pripadaju općini u dijelu osnovnog obrazovanja, primarne zdravstvene zaštite, upravnih poslova kao i osnovnih kulturnih potreba.

Kula Norinska je općinsko središte i ima gravitacijsko područje – naselja Borovci, Desne, Krvavec, Krvavec II, Momiće, Nova Sela i Podravnica.

Ustrojstvom upravnih funkcija od općinske kao najniže do županjske kao znatno više razine, polazi se od toga da će postojati potrebe, a najviše iz prostornih razloga, objediniti određene upravne funkcije za nekoliko općina na jedno mjesto, primjerice uređenje prostora i sudstvo. Isto tako postoji potreba pružanja ostalih usluga više razine, a to bi se moglo locirati u naselja više kategorije centraliteta. To se odnosi na srednje obrazovanje, specijalističke zdravstvene usluge, rješavanje socijalne skrbi.

Osnovni ciljevi urbanog razvoja

- Glavni cilj je održivi razvitak naselja odnosno kvaliteta življenja stanovnika u njima, što znači kvalitetne usluge, opskrbu, obrazovanje, kulturu, socijalne i zdravstvene usluge, komunalnu opremljenost i rekreacijsko-športske sadržaje uz očuvanje prirodnih resursa.
- Unapređenje kvalitete osnovnih vrijednosti fizičke, prostorno-gospodarske i socijalne sfere u kojoj ljudi žive.
- Vrednovanje i poštivanje brojnih različitosti i posebnosti pojedinih prostornih cjelina.
- Racionalizacija granica građevinskih područja sa svrhom racionalnog korištenja prostora.
- Unapređivanje fizionomskih obilježja naselja poticanjem, održavanjem i stvaranjem urbanih elemenata u općinsko središtu, te zaštitom vrijednih ruralnih elemenata na području Općine. Očuvanje i unapređivanje sadržajne strukture naselja.
- Aktivno treba provoditi mjere zaštite prirode, a osobito područja uz kanale i rubove šumskih predjela.
- Do zaživljavanja mjera, poticanja i boljeg iskorištenja građevinskog zemljišta, proširenja građevinskih područja odobravati na temelju konkretnih programa, a ne kao ponudbenu opciju.

2.2.3.2. Razvoj društvene infrastrukture

Cilj razvoja društvene infrastrukture, odnosno središnjih uslužnih funkcija je podizanje standarda i kvalitete života stanovništva koje koristi njezine usluge. Ekonomičnijim, racionalnijim i funkcionalnijim prostornim rasporedom tih funkcija postići će se veći stupanj homogeniziranosti prostora.

OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj

Na području Općine Kula Norinska nema predškolskih ustanova., a cilj je izgraditi ustanove predškolskog obrazovanja.

Osnovna škola

Planirana mreža osnovnih škola treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema donesenim odgovarajućim standardima Ministarstva prosvjete i športa uključujući stvarnu veličinu i potrebe njenog gravitacijskog područja.

Veću brigu treba posvetiti osiguranju boljih materijalnih uvjeta rada učenika i učitelja, prvenstveno kroz modernizaciju školske opreme i građevina.

Kao dio osnovnog školstva treba akceptirati i druge institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži, te jače potaknuti i stimulirati izvanškolske aktivnosti kroz bolju materijalnu osnovu.

Permanently obrazovanje

Stanovništvu Općine Kula Norinska treba omogućiti permanentno obrazovanje otvaranjem Pučkog otvorenog učilišta u općinskom središtu Kula Norinska ili Krvavacu u okviru Doma kulture ili školskim prostorima.

KULTURA I TEHNIČKA KULTURA

U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobodnog kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi. Zbog sve veće potrebe za kontinuiranim tehničkim obrazovanjem potrebno je unutar ustanova i objekata kulture jače naglasiti djelatnosti tehničke kulture i poboljšati materijalne uvjete za daljnji razvitak ove djelatnosti.

Poboljšanjem obrazovne strukture i kulturne razine stanovništva, povećat će se i potreba za kulturnim, umjetničkim, informacijskim i tehničkim aktivnostima.

Za potrebe afirmacije kulturnih sadržaja poboljšati polivalentne prostore kako u općinskim središtu tako i u ostalim naseljima, te eventualno planovima nižeg reda predvidjeti gradnju novih.

SPORT I REKREACIJA

Za razvoj sporta kao višestruko značajne društvene aktivnosti, posebice za mlađu populaciju stanovništva, potrebno je osigurati prostore i druge uvjete za razvijanje sportskih aktivnosti, rekreacije i odmora. Prirodni resursi Općine omogućavaju znatniji razvoj sportsko-rekreacijskih aktivnosti i odmora stanovništva i gostiju, pa je potrebno unaprijediti i nadograditi mrežu sportskih objekata i izletišta.

Općina Kula Norinska ima bogatu sportsku tradiciju. Osnovni ciljevi afirmacije sportske kulture su:

- Razvoj i širenje sportsko-rekreacijske kulture treba omogućiti poticanjem rada sportskih klubova i društava.
- U okviru Osnovnih škola organizirati školske sportske klubove
- Planirati poboljšanje usluge postojećih sportskih terena, izgradnju novih
- Kod planiranja sportsko-rekreacijskih centara paziti da ponuda bude raznolika i pogodna za masovni sport. Najveći potencijal za rekreaciju su sačuvani prirodni kompleksi
- U okviru ugostiteljsko-turističke i sportsko-rekreacijske zone planirati veći broj sadržaja sportskog karaktera.

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Sustav zdravstvene zaštite na području Općine Kula Norinska ustrojen je tako da mreža zdravstvenih ustanova prati ustroj zdravstva na nivou države.

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje, a strukturne i funkcionalne promjene koje su se dogodile pri reorganizaciji i privatizaciji zdravstvenih

ustanova ne iziskuju osiguranje novih prostora, već će trebati osigurati uvjete za kvalitetno uređenje, održavanje i suvremeno opremanje postojećih građevina.

Ustroj i mreža socijalne skrbi prati ustroj socijalne skrbi na nivou države. Najveći dio problema proistječe iz psihofizičkih hendikepa, psihičkih oboljenja, te bolesti uopće, odnosno ovisnosti o alkoholu, drogi i sl., pa se socijalna skrb osobito mora povezati sa zdravstvenim ustanovama i surađivati u iznalaženju rješenja ovakvih problema.

Ovim planom predviđa se izgradnja objekata Doma umirovljenika u naseljima Nova Sela i Desna.

UPRAVA I ADMINISTRACIJA

Za sadržaje javnih službi lokalne samouprave na općinskoj razini treba osigurati prostore za nesmetani rad i razvoj.

UDRUGE GRAĐANA

Udruge građana, političke stranke i druge organizacije rezultat su prava građana na slobodno interesno udruživanje s ciljem zadovoljavanja nekih svojih potreba. Za tu svrhu treba osigurati prostor ili slobodni termin u okviru polivalentnih prostora, te eventualno planovima nižeg reda predvidjeti gradnju novih.

Vjerskim zajednicama, koje su jednake pred zakonom i odvojene od države, te koje će slobodno uspostaviti svoje ustrojstvo, treba omogućiti obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, učilišta, drugih zavoda, te socijalnih i dobrotvornih ustanova.

2.2.3.3. Razvoj prometne i komunalne infrastrukture

Za nesmetani razvoj naselja na području Općine Kula Norinska neophodno je, kako u okvirima Dubrovačko-neretvanske županije tako i na općinskoj razini, razvijati prometnu i komunalnu infrastrukturu.

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

Suvremena zamisao očuvanja prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih (graditeljskih) vrijednosti polazi od pretpostavke sveobuhvatne (cjelovite, integralne) zaštite pri čemu je nemoguće utvrditi njihovu međusobnu granicu. Prirodne, krajobrazne i graditeljske vrijednosti međusobno se isprepleću, često i međusobno uvjetuju. Iako se zaštita provodi po posebnim (različitim) zakonima, prostorni plan je prilika za sveobuhvatno sagledavanje i cjelovitu zaštitu. U cilju sustavne skrbi za zaštitu graditeljske baštine, kako je određeno u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, osnovna opredjeljenja su slijedeća:

- Uspostava cjelovitog i usklađenog sustava zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti prostora
- Neprekidno istraživanje i vrednovanje graditeljske baštine te poticanje temeljne stručne i znanstvene obrade radi djelotvornije zaštite, ali i radi uključivanja u razvojne programe
- Zaštita arheoloških predjela i mjesta u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti
- Uspostava uravnoteženih odnosa između osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih pojava, osobito na području povijesnih urbanih i ruralnih cjelina, radi očuvanja njihovih povijesnih vrijednosti koje svjedoče o identitetu područja kojemu pripadaju
- Očuvati mediteransku fizionomiju starih naselja, kako pažljivim smještanjem novih objekata, tako i poštivanjem lokalne tradicijske arhitekture,
- U sklopu modela revitalizacije seoskih cjelina primijeniti integralne oblike zaštite, te poticati osnivanje muzeja na otvorenom i predstavljanja narodnoga stvaralaštva radi odgojno obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka.

U suvremenom pristupu zaštiti baštine uveden je pojam «prostorna baština» koji podrazumijeva “topografski definirana područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je znatnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti”. Uz tradicijski pojam zaštite spomenika kulture i prirode, ravnopravno se pojavljuje i zaštita kulturnih i prirodnih dobara ili zaštita kulturnih, prirodnih i krajobraznih vrijednosti, odnosno vrednovanje svih oblika proizvoda prirode i ljudske stvaralačke djelatnosti.

Osnovne postavke prostornog planiranja u smislu zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina su:

- Prirodne krajolike treba sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, naročito onaj koji je osobnost ovog područja.
- Sačuvati prirodne vodotoke izvan i unutar naselja kao vrijedne pejzažne elemente sa svim prirodnim elementima.
- Posebno štititi šume na prostoru Općine Kula Norinska
- Trase infrastrukturnih objekata valja usmjeriti i voditi tako da se koriste zajednički koridori, te da se isključe iz zona koje su pod posebnim režimom zaštite prirode.
- Očuvati spomenike kulturne baštine u neokrnjenom i izvornom stanju.

- Spriječiti svaku vrstu radnji koje bi mogle neposredno ili posredno promijeniti svojstvo, oblik, značenje ili izgled spomenika kulturne baštine, a time umanjiti i njegovu vrijednost.

Uvjetima i mjerama Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode klasa: 612-07/04-49/435, ur. broj: 532-08-02-2/4-05-3 od 9.ožujka 2005.g. utvrđeno je sljedeće:

1. Za planirane zahvate u prirodi, koji sami ili sa drugim zahvatima mogu imati bitan utjecaj na ekološki značajno područje ili zaštićenu prirodnu vrijednost / prirodnu vrijednost predviđenu za zaštitu, treba ocijeniti, sukladno Zakonu o zaštiti prirode, njihovu prihvatljivost za prirodu u odnosu na ciljeve očuvanja tog ekološki značajnog područja ili zaštićene prirodne vrijednosti.
2. Za građenje i izvođenje radova, zahvata i radnji potrebno je zatražiti uvjete zaštite prirode i/ili dopuštenje nadležnog tijela državne uprave sukladno zakonu o zaštiti prirode (Narodne novine 70/05).
3. Pri oblikovanju građevina (posebice onih koji se mogu graditi izvan naselja) treba koristiti materijale i boje prilagođene prirodnim obilježjima okolnog prostora i tradicionalnoj arhitekturi.
4. Ekološki vrijedna područja koja se nalaze na području Općine treba sačuvati i vrednovati u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te mjerama za očuvanje stanišnih tipova.
5. Potrebno je očuvati biološke vrste značajne za stanišne tipove karakteristične za to područje te zaštićene divlje svojte i ne unositi strane (alohtone) vrste i genetski modificirane organizme u njihova staništa.

Nova Sela

Kula Norinska

2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Racionalnim korištenjem i zaštitom prostora mora se postići učinkovitija funkcionalna organizacija i štednja resursa. Ovo se u prvom redu odnosi na zaustavljanje nepotrebnog zauzimanja prostora za izgradnju naselja, ali i planiranje građenja izvan građevinskih područja, vođenja infrastrukture i gospodarskih djelatnosti u prostoru.

Uređenje prostora naselja treba temeljiti na optimalnim gustoćama koje neće biti manje od postojećih u izgrađenim dijelovima naselja, planiranju odgovarajućih prostora za javne sadržaje, te opremanju zemljišta komunalnom infrastrukturom.

- Planiranje i uređenje prostora naselja mora obuhvatiti ne samo prostor i njegovo funkcionalno uređenje, već i sve pojave okoliša koje se pojavljuju u tom prostoru (vode, zrak, tlo, vegetacija, mineralne sirovine) i to ne samo kao površine nego i kao supstancu i međusobno djelovanje.
- Koristiti prostor i okoliš tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja, odnosno da se neobnovljivi i obnovljivi resursi koriste tako, da se omogući trajan i kvalitetan održiv razvoj i u vrijeme kada će ih koristiti i buduće generacije.
- Zaustavljanje nepotrebnog zauzimanja prostora za izgradnju naselja, odnosno građevinskog područja te na gradnju, rekonstrukciju i modernizaciju infrastrukturnih mreža,

- Prioritetno lociranje gospodarskih djelatnosti u već formiranim zonama tih djelatnosti, po potrebi uz nužna proširenja i tamo gdje infrastruktura to omogućava (povećanje građevnog područja u dubini parcele),
- Planiranje infrastrukturnih koridora uz prethodno ispitivanje kapaciteta i funkcionalnosti postojećih, s ciljem da se oni maksimalno iskoriste i poboljšaju. U slučaju odabira novih, potrebno je izbjegavati zauzimanja površina vrijednijih resursa.
- Građenje građevina izvan građevinskog područja mora biti tako da ne mogu nastajati nova naselja, ulice i grupe građevina, građevine uz obalu vodotoka, uz prometnice, uz vrijedno uređeno poljoprivredno i šumsko zemljište
- Građenje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajolik s ciljem očuvanja prirodnog prostora – njegove konfiguracije, šuma, vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Za takvo građenje je potrebno osigurati uvjete zaštite okoliša, a posebno odvodnje i zaštite voda, te zbrinjavanje otpada.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije definirao je način utvrđivanja građevinskih područja temeljem sljedećih kriterija:

Granice građevinskih područja utvrditi će se prostornim planom uređenja općina na temelju detaljne analize demografskog i gospodarskog potencijala, određenih prostornih pokazatelja i iskaza površine izgrađenog i neizgrađenog dijela, uvažavajući sljedeće smjernice:

- ispitati mogućnost gradnje unutar postojećih granica građevinskog područja, a posebno unutar nedovršenih dijelova te u odnosu na kapacitet postojeće infrastrukture,
- povećati površinu građevinskog područja samo ako je iscrpljena mogućnost gradnje unutar postojećih granica tih područja i na temelju argumentiranih razvojnih potreba (porast broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), koje prati program izgradnje i uređenja zemljišta, a prijedlozi za povećanje moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja, osobito kada je neizgrađena površina veća od 10% ukupne površine građevinskog područja,
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja sukladno pripadnosti prostoru određenom u ovim Provedbenim odredbama,
- oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu, odvojeno od druge takve cjeline.
- u građevinskim područjima brdsko-planinskog područja (Općina Kula Norinska) primjenjuju se odredbe za gradnju određene za prostore srednjeg intenziteta korištenja što znači da zauzetost prostora iznosi 400-450 m²/st neto (u odnosu na građevinska područja stambene izgradnje), odnosno 670-750 m²/st bruto (u odnosu na ukupna građevinska područja - zbroj ukupne stambene izgradnje, industrijskih kapaciteta, rekreativnih zona, poslovne izgradnje i turističkih kapaciteta).

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA

Glavni cilj i obveza vezani za unapređenje uređenja naselja preuzeti iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije odnose se na racionalno korištenje prostora za izgradnju naselja, odnosno određivanje građevinskog područja. Prostor za razvoj naselja mora biti utemeljen na nekoliko kriterija, od kojih su posebno važni optimalna gustoća stanovanja, argumentirane demografske i razvojne perspektive, očuvanje poljodjelskih, šumskih i vodnih resursa i optimalna organizacija naselja s naglaskom na uvjetovanost komunalnog infrastrukturnog opremanja. Ključni pravac preobrazbe općinsko središta je urbana obnova.

Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture podrazumijeva za svaki tip naselja odrediti primjeren pravac preobrazbe.

Strateški ciljevi i usmjerenja za unapređenje uređenja naselja su:

- utvrditi kriterije i mjere za racionalno planiranje prostornih obuhvata građevinskih područja svih tipova i veličina naselja, sukladno potrebama smještaja stanovništva i gospodarskih djelatnosti u njima
- utvrditi nužan broj i strukturu stalnih stanovnika važnijih naselja (vodeći računa o elitnim razvojnim skupinama i o sociološkim, kulturološkim, psihološkim i gospodarstvenim uvjetovanostima i zakonitostima), koja jesu ili trebaju postati, u urbanoj mreži županije, inicijalna žarišta razvitka svoga područja
- povećati udio u broju i veličini stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih funkcija u manjim središtima, kako bi utjecali na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak svojeg područja
- voditi djelatnu politiku uređenja seoskih naselja s povećanjem stambenih, komunalnih i drugih standarda
-
- obnoviti i/ili uređivati povijesna središta naselja, kao jedinih mjesta tradicijskog graditeljskog identiteta s funkcijama usluga, kulture, kvartarnih djelatnosti i stanovanja
- pratiti organizacijom prostora izgradnju stambenih objekata i objekata društvenog standarda, te komunalnom opremljenošću dinamiku gospodarskog rasta u smislu stalnog i stabilnog rasta životnog standarda
- usmjeravati stambenu novogradnju u naselja opremljena komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda
- osigurati čuvanje i obnovu postojećeg stambenog fonda, posebno u vrijednim povijesnim jezgrama i naslijeđenim planski izgrađenim naseljima.

Smjernice za daljnju izgradnju su:

- izgradnja stambenih objekata i objekata društvenog standarda mora biti rezultat organizacije prostora, te programa komunalnog opremanja sukladno dinamici gospodarskog rasta u smislu stalnog i stabilnog rasta životnog standarda i potpunijeg zadovoljavanja osobnih i zajedničkih potreba;
- osiguranje prostora za izgradnju obiteljskih kuća mora se temeljiti na racionalnim gustoćama naseljenosti i primjerene tipovima naselja i regionalnim značajkama, a u

- skladu s psihološkim, sociološkim, ekološkim i ekonomskim zakonitostima i činiocima;
- aktivnostima očuvanja i obnove (rekonstrukcija, sanacija) postojećeg stambenog fonda treba davati isto značenje kao i novim stambenim gradnjama (osobito u povijesnim urbanim cjelinama) i treba ih razvijati kao kontinuiranu i programiranu djelatnost;
 - utvrđivati realne troškove uređivanja građevinskog zemljišta, osobito u naseljima, i ostvarivati objektivnu ekonomsku naknadu za uređeno zemljište i položajnu rentu. Intenzivirati sređivanje i ažuriranje evidencija o zemljištu, osobito u građevinskim područjima, s ciljem omogućavanja izrade planova nižeg reda za naselja;

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Osnove za planiranje i usklađivanje prostornog razvitka Republike Hrvatske utvrđene su Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Strategijom se prostor Države sistematizira na glavne prostorne cjeline i sustave.

Na temelju razvojnih opredjeljenja utvrđenih Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske, te ciljeva prostornog razvoja i uređenja prostora državnog i županijskog značaja planiran je razvoj prostornih struktura Županije.

U izradi plana polazi se od utvrđenih prostornih osobitosti, problema, ograničenja i mogućnosti prostornog razvoja.

Za ostvarenje utvrđenih ciljeva, smjernica i utvrđene politike, među ostalim, država, lokalna uprava i samouprava moraju poduzeti brojne aktivnosti i donijeti mjere za unapređenje stanja u prostoru, među kojima se smatra da su glavne i najhitnije:

- otkupiti od sadašnjih vlasnika neobrađeno plodno zemljište i pašnjake i dodijeliti ga doseljenom poljodjelskom stanovništvu radi obrade i korištenja,
- stvarati pozitivno duhovno, kulturno i civilizacijsko ozračje u Županiji radi zadržavanja postojećeg i privlačenja novog stanovništva,
- razraditi program naseljavanja ne samo unutar postojećih naselja, već ga i uskladiti s razmještajem gospodarskih sadržaja i mogućih novih radnih mjesta, odnosno provoditi poticanjem obiteljskog načina života i rada putem obiteljskog poduzetništva, farmerskog i rančerskog načina života i tipa naseljavanja, posebno u nerazvijenom zaleđu i gdje za to postoje pogodni uvjeti,
- osloboditi od plaćanja poreza na duže razdoblje poslodavce koji će razvijati gospodarske djelatnosti koje imaju komparativne prednosti u tim krajevima i zapošljavaju radno domaće stanovništvo,
- stipendirati učenike i studente i tako osigurati školovane kadrove za rad u tim područjima,

- stimulirati jeftiniju stambenu izgradnju, pojednostavniti proceduru za stambenu izgradnju i osigurati potrebne parcele doseljenom stanovništvu za stambenu i poslovnu izgradnju,
- pomoći izgraditi svu potrebnu suvremenu infrastrukturu (ceste, elektriку, vodovod, kanalizaciju, telekomunikacije i drugo),
- razviti mrežu potrebnih središnjih javnih (uslužnih) funkcija za potrebe lokalnog stanovništva unutar odgovarajućeg sustava središnjih naselja,
- obnoviti oštećene zaštićene objekte prirode i graditeljstva u skladu s osobinama i tradicijom područja te ih što prije uključiti u gospodarski razvitak,
- provoditi u praksi nove zakona iz obiteljske, socijalne i zdravstvene zaštite obitelji kao sastavni dio provođenja aktivne i stimulativne pronatalitetne populacijske politike,
- predlagati i provoditi druge poticajne mjere vezane za populacijsku politiku i popravljane demografske slike županije.

Temeljni dokumenti iz kojih treba crpsti usmjeravanje za izradu smjernica, te za razradu mjera i akcija u poticanju demografskog razvitka su “Nacionalni program demografskog razvitka Republike Hrvatske” i “Nacionalni program razvitka otoka” koji su poslužili za izradu poticajnih mjera populacijske politike u Republici Hrvatskoj.

(Izvod iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije).

Glavni cilj izrade Plana je bio stvoriti prostorne pretpostavke za postizanje održivog (trajnog i obzirnog) razvoja čitavog prostora Općine, maksimalno koristeći sve prostorno razvojne prednosti i rješavajući ili bar smanjujući na najmanju moguću mjeru (vodeći računa o racionalnosti rješenja) utjecaje prostorno razvojnih problema i ograničenja.

Stoga je ocjenjeno da bi maksimalne rezultate mogla dati koncepcija slijedećeg sustava naselja:

- jedno centralno naselje (Kula Norinska s naseljima Krvavac i Krvavac II),
- pet izdvojenih naselja (Borovci, Desne, Momići, Nova Sela, Podravnica)

Mrežom općinskih središnjih naselja uspostavlja se policentrični sustav, a za njegov razvoj u postojećoj mreži postoje dobri preduvjeti. Usmjerenjima i ciljevima gospodarskog razvitka i osiguravanjem prostornih mogućnosti za smještaj gospodarskih djelatnosti, stvaraju se povoljni preduvjeti za razvoj polifunkcionalne strukture središnjih naselja. Dobra prometna povezanost okolnih naselja sa središnjim naseljem, a osobito susjednim gradom, otvara mogućnost jačanja dnevnih migracija.

Dubrovačko-neretvanska županija sastoji se iz tri prostorno odvojena i po problematici različita područja

- **priobalno**: gradovi Dubrovnik, Ploče i Opuzen, te općine Konavle, Župa dubrovačka, Dubrovačko primorje i Slivno
- **otočno**: Grad Korčula te općine Lastovo, Vela Luka, Blato, Smokvica, Lumbarda, Mljet, Orebić, Trpanj, Janjina i Ston
- **zagorsko**: Grad Metković i općine Pojezerje, Zažablje i **Kula Norinska**

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Prostorni plan uređenja Općine Kula Norinska je prvi i temeljni prostorni plan i za čitav prostor Općine jedini plan, temeljem kojega će se provoditi sve intervencije u prostoru. Usklađen je sa Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije, te kao takav ne prenosi već detaljnije razrađuje i konkretizira njegove odredbe koje proizlaze kao obveza iz plana šireg područja, te određuje druge elemente od važnosti za uređenje, korištenje i zaštitu područja Općine.

Osnovna namjena površina određena je temeljem osnovne ocjene da Općina ima povoljnu prostornu strukturu i razmještaj temeljnih kategorija korištenja prostora u odnosu na glavne razvojne ciljeve, koja racionalnim korištenjem može polučiti zadovoljavajuće učinke u svakom pogledu (ne samo ekonomskom), te da shodno tome Planom ne treba (bitno) mijenjati bilancu i raspored osnovnih resursnih kategorija.

Organizacija prostora određuje osnovne kategorije korištenja: poljoprivredne, šumske i vodne površine, površine naselja i površine prometno-infrastrukturnih koridora, unutar kojih se utvrđuju namjena i uvjeti uređenja i korištenja prostora, ovisno o njegovim značajkama. Osnovu prostorne organizacije čini općinsko središte Kula Norinska, Krvavac i Krvavac II sa svojom prometnom mrežom (veza s ostalim naseljima općine), te poljoprivredna zemljišta kao najznačajniji razvojni resursi Općine i djelomično šumsko područje.

Prostor Općine Kula Norinska se prema načinu korištenja dijeli na slijedeće kategorije:

1. Građive površine

1.1. Građevinska područja naselja unutar kojih se omogućuje gradnja

1.1.1. Stambene zgrade

1.1.2. Pomoćne građevine

1.1.3. Poslovne građevine

1.1.4. Gospodarske građevine bez izvora zagađenja

- 1.1.5. Gospodarske građevine s izvorima zagađenja
- 1.1.6. Zgrada za javne potrebe
- 1.1.7. Športske i rekreacijske građevine R1
- 1.1.8. Građevine i uređaji prometne i komunalne infrastrukture
- 1.1.9. Parkovi, zaštitno zelenilo i dječja igrališta Z
- 1.1.10. Gospodarske građevine – proizvodne (pretežno poslovna) K1,K2
- 1.1.11. Gospodarske građevine – proizvodne (pretežno poljoprivredne) IP

2. Negradive površine

- 2.1. Poljoprivredne površine
 - 2.1.1. Vrijedno obradivo tlo P2
 - 2.1.2. Vrijedno obradivo tlo – istražno područje melioracije PM
 - 2.1.3. Ostala obradiva tla P3
- 2.2. Šumske površine
 - 2.2.1. Šume gospodarske namjene Š1
- 2.3. Ostale poljoprivredne i šumsko zemljište PŠ
- 2.4. Vodne površine V

3. Gradnja na negradivim površinama

Građevine, što se u skladu s člankom 42. Zakona o prostornom uređenju mogu ili moraju graditi izvan građevinskog područja, moraju se projektirati, graditi i koristiti na način da ne ometaju poljoprivrednu i šumsku proizvodnju, korištenje drugih objekata, te da ne ugrožavaju vrijednosti čovjekovog okoliša i krajolika.

Izvan građevinskog područja naselja, na području Općine Kula Norinska može se odobriti izgradnja građevina koje po svojoj namjeni zahtijevaju izgradnju izvan građevinskog područja, kao što su:

- stambene i gospodarske građevine u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti:
 - stambeno - gospodarski sklopovi (farme Ip);
 - stambene građevine za potrebe stanovanja vlasnika i uposlenih djelatnika,
 - gospodarske građevine za potrebe biljne i stočarske proizvodnje,
 - poslovno turističke građevine za potrebe seoskog turizma,
 - industrijske građevine za potrebe prerade i pakiranja poljoprivrednih, proizvoda koji su u cijelosti ili pretežno proizvedeni na farmi (npr. klaonica, mesna industrija),
 - građevine za uzgoj životinja (tovilišta),
 - spremišta u vinogradima i spremišta voća u voćnjacima,
 - ostave za alat, oruđe, kultivatore i sl.,
 - spremišta drva u šumama,
 - šumske, lugarske i lovačke građevine,
 - staklenici i plastenici,
 - pilane,
 - prostori za sajmove stoke i prateći sadržaji,
 - kompleksi solarnih kolektora i vjetrenjača,
 - skladišta građevnog materijala.
- sportske, rekreacijske i zdravstvene građevine;
- građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina;
- infrastrukturne građevine (prometne i komunalne);
- vojne i druge građevine od interesa za obranu zemlje i zaštitu od elementarnih

- nepogoda;
 • groblja;

Iznimno, izvan građevinskog područja može se odobravati adaptacija, sanacija i rekonstrukcija postojećih stambenih i gospodarskih građevina koje su izgrađene na temelju građevinske dozvole, posebnog rješenja ili prije 15. 02. 1968., a ovim planom tretiraju se kao postojeća izgradnja izvan građevinskog područja.

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

Pregled gradivih i negradivih površina prema namjeni dan je u slijedećoj tablici:

TABLICA 3

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
		oznaka	ha	%	stan/ha
	Općina Kula Norinska		6060,00	100	0,32
1.1.	Građevinska područja				
1.1.1.	Pretežno stambeno mješovita-izgrađeno		129,31	2,13	14,89
1.1.2.	Pretežno stambeno mješovita-neizgrađeno		52,40	0,86	20,00
1.1.3.	Gospodarska namjena poslovna	K1,K2	200	3,30	
1.1.4.	Športsko-rekreacijska namjena	R	2,38	0,04	
1.1.5.	Infrastrukturne površine	IS	0,50	0,01	
1.1.6.	Groblje	G	2,25	0,04	
	UKUPNO		587,83	6,38	
1.2.	Poljoprivredne površine	P			
1.2.1.	Vrijedno obradivo tlo	P2	208,22	3,43	
1.2.2.	Vrijedno obradivo tlo-istražno područje melioracije	PM	321,43	5,30	
1.2.3.	Ostale obradive površine	P3	38,30	0,63	
	UKUPNO		567,96	9,36	
1.3.	Šumske površine				
1.3.1.	Šume gospodarske namjene	Š1	3917,80	64,64	
1.4.	Vodne površine	V	88,15	1,45	
1.5.	Ostale poljoprivredne šumske površine	PŠ	897,07	14,80	
	ZAŠTIĆENE CJELINE				
2.1.	Zaštićena prirodna baština				
	-park prirode	PP	3341,18	55,13	
	-posebni rezervat ornitološki	O	164,11	2,71	
	-zaštićeni krajolik	ZK	230,60	3,80	
2.2.	Zaštićena kulturna baština				
	-arheološko područje		2964,09	48,91	
	-povijesne graditeljske cjeline		4,79	0,08	
	-etnološko područje		1094,44	18,06	

Ukupna površina građevinskog područja Općine Kula Norinska iznosi 589,89 ha što predstavlja znatno povećanje istoga u odnosu na Prostorni plan «bivše» općine Metković. No unutar te površine je i planirana poslovna pretežito uslužna i trgovačka zona Nova Sela ukupne površine 200 ha. Značajnije povećanje građevinskog područja je u naselju Krvavac II i to 20,97 ha i na području naselja Desne 9,39 ha.

Kako područje Općine Kula Norinska uglavnom spada u brdsko (ruralno) područje, a po tipizaciji dio općine (Kula Norinska, Krvavac i Krvavac II) spadaju u prijelazno područje planira se intenzivna izgradnja baš u tom području.

Kako se na području naselja Krvavac II očekuje intenzivna izgradnja (veliki interes) za to je područje ovim planom definirana izrada Detaljnog plana uređenja.

Za područje naselja Desne postoji veliki interes povratnika u smislu revitalizacije postojeće gradnje i izražen interes za gradnju novih objekata. Tome pogoduje kompletna prometna i komunalna infrastruktura područja.

Kod ostalih naselja uglavnom su popunjavana neizgrađena područja opremljena prometnom i komunalnom infrastrukturom.

Demografski pokazatelji razdoblja 1991./2001. pokazuju trend porasta broja stanovništva $k=1,032$ uz očekivani povratak stanovništva pretpostavlja se za razdoblje do 2015. godine mogao iznositi 1,15.

Jasno je da je to moguće isključivo putem ubrzanog gospodarskog razvoja koji je posebno i iniciran u svim segmentima ovog prostornog plana.

GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA

Za uređenje i razvoj naselja temeljem sadašnje zakonske regulative namijenjene su površine građevinskih područja naselja, koja su kao i njihovo razgraničenje na izgrađeni i neizgrađeni dio i po namjeni, utvrđena ovim Planom na kartografskom prikazu broj 1. «Korištenje i namjena prostora i površina», te na kartografskim prikazima 4.1. do 4.8. «Građevinska područja naselja».

Građevinska područja su ovim Planom osim na izgrađeni i neizgrađeni dio razgraničena i po osnovnim namjenama (prvenstveno radi lakšeg sprečavanja miješanja namjena i sukoba interesa pojedinih korisnika prostora), a obzirom da za većinu naselja na području Općine u dogledno vrijeme najvjerojatnije neće biti izrađivani planovi nižeg reda (izuzev općinskog središta Kula Norinska, te naselja Krvavac i Krvavac II), te da će se u njima svi zahvati u prostoru provoditi temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa.

Sve namjene u pravilu su utvrđene kao osnovne (a samo iznimno isključive), kako bi se unutar njih mogu temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa mogle utvrditi i površine drugih namjena.

Kako su od svih dijelova Plana građani najviše zainteresirani upravo za građevinska područja naselja, te da ih u pravilu zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu i podizanja cijene

vlastitog zemljišta žele maksimalno proširiti, utvrđivanje građevinskih područja svih naselja je u cilju smanjivanja utjecaja subjektivnih prosudbi i vanjskih pritisaka provedeno kroz tri faze:

- određivanje izgrađenih dijelova,
- određivanje ukupno potrebne veličine,
- određivanje razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja.

Zatečeno stanje, ako i koliko je uopće bilo moguće, pokušalo se korigirati ovim Planom i kroz utvrđivanje građevinskih područja naselja optimalne veličine i oblika, a zbog omogućavanja neometanog ali održivog razvoja naselja, bez negativnih posljedica po naselje, okolni krajobraz i ukupni okoliš.

Prije, odnosno za potrebe određivanja ukupno potrebne veličine građevinskih područja za svako naselje utvrđeni su naročito:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- planirani položaj u sustavu naselja,
- planirani demografski pokazatelji,
- gospodarski i razvojni pokazatelji,
- stanje i iskorištenost postojećeg građevinskog fonda,
- pravci preobrazbe i razvoja,
- smjernice i kriteriji iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- sadašnja i planirana brutto gustoća stanovanja,...

Shodno utvrđenim pravcima preobrazbe i razvoja ovim Planom su i za naselja u procesu izrazitog nazadovanja utvrđeni veličina građevinskih područja i drugi elementi uređenja naselja, kao da će sva opstati u više manje neizmijenjenoj veličini i obliku, ali su dane i smjernice za njihovu eventualnu preobrazbu u skladu sa budućim koncepcijama razvoja rijetko i disperzno naseljenih područja.

Prije, odnosno za potrebe određivanja razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja za svako naselje utvrđeni su:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- ukupno potrebna veličina građevinskog područja,
- povijesna, zatečena i planirana morfologija naselja,
- topografski i reljefno - klimatski činitelji,
- sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,
- sadašnji i planirani tipovi poljoprivrednih gospodarstava te zatečeni i anticipirani razmještaj građevina na parcelama,
- posebni uvjeti korištenja (prirodna i kulturna baština te krajobrazne vrijednosti),
- posebna ograničenja u korištenju (zaštitni i inundacijski pojas),
- posebne mjere uređenja i zaštite,
- naznačeni i ostali mogući pravci i načini širenja (ili sažimanja) naselja,
- pokrivenost pojedinih dijelova naselja prometnom i ostalom infrastrukturom,
- pružanje uz državne i županijske ceste čije se trase neće izmicati,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- obveza izrade prostornih planova užih područja, načini usmjeravanja izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju,...

Dubina građevinskog područja određivana je varijabilno, od naselja do naselja (od minimalnih 30,00 m pa do maksimalnih 50,00 m), a prvenstveno temeljem analiza:

- morfologije naselja,
- tradicijske širine, dubine i organizacije parcele,
- reljefa,
- planirane namjene.

RAZVOJ I UREĐENJE POSTORA IZVAN NASELJA

Odredbama članka 42. Zakona o prostornom uređenju (NN, br. 30/94, 68/98 i 100/04) određene su građevine koje je moguće izgraditi van građevinskog područja. Stoga su u nastavku navedene slijedeće postojeće i planirane strukture koje je moguće graditi van građevinskog područja izuzev građevina proizvodno-poslovne namjene.

Prostornim planom uređenja Općine Kula Norinska su na kartografskom prikazu broj 1. «Korištenje i namjena prostora i površina» u pravilu utvrđeni prostori osnovne ili dominantne (a samo iznimno isključive) namjene.

Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene

Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene različitih karakteristika zauzimaju površinu od 5,68 km² odnosno 9,36% prostora Općine Kula Norinska.

Prema kvaliteti tla na području Općine Kula Norinska razlikujemo dvije vrste tala pogodnih za obradu:

- vrijedno obradivo tlo (2,08 km² ili 3,43% ukupne površine Općine), a to je područje u okruženju naselja Krvavac i Krvavac II i naselja Desne
- vrijedno obradivo tlo – istražno polje melioracije (3,21 km² ili 5,30% ukupne površine Općine), a to je područje koje pokriva južni dio Općine na području Privlake (bit će obradivo po izvršenoj melioraciji)
- ostale obradive površine zauzimaju 0,38 km² odnosno 0,63% ukupne površine Općine

Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumska zemljišta

Na području Općine Kula Norinska kategorija ostalih tala, učestvuje sa 8,97 km² odnosno 14,80%.

U ostale poljoprivredne i šumske površine ubrojene su neobradive površine, manji šumarci – gajevi i močvare, koje se ovim planom i dalje zadržavaju radi zaštite identiteta vrijednog prirodnog krajolika.

Prenamjena ostalih poljoprivrednih tala, šuma i šumskog zemljišta, je dozvoljena u ovim Planom planirane svrhe, te pošumljavanje i izgradnju drugih objekata izgradnja kojih se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, ali isključivo temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana.

Šumske površine

Na području Općine Kula Norinska šume zauzimaju 39,18 km² ili 64,64%, ukupne površine Općine

Vodne površine

Na području Općine Kula Norinska vode zauzimaju 0,88 km² ili 1,45% ukupne površine Općine. Najznačajnija vodna površina je rijeka Neretva, Norin, jezero desne te postojeći kanali.

Površine infrastrukturnih sustava

U površine infrastrukturnih sustava ubrojene su površine koje zapremaju prometnice i njihovi koridori, odlagalište otpada, te građevine komunalne infrastrukture izvan građevinskog područja naselja.

Za komunalne linijske infrastrukturne sustave (dalekovodi, plinovodi i sl.) površina nije navedena iz razloga što su za koridore istih predviđeni određeni uvjeti korištenja prostora, a ne i namjena.

Groblja

Na području Općine nalazi se groblja u naseljima Kula Norinska – lokalitet Bagalović, Desne, Momići, Borovci i Nova Sela.

Posebna namjena (objekti obrane)

Na području Općine nije utvrđen niti jedan prostor posebne namjene, ali se u slučaju potrebe mogu utvrditi temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa.

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

POLJOPRIVREDA

Općina Kula Norinska je općina u kojoj poljoprivreda predstavlja najznačajniju gospodarsku djelatnost. Od ukupne površine Općine Kula Norinska poljoprivredne površine zauzimaju 9,36% površine, ali zbog izuzetne kakvoće tla i izuzetno povoljnih klimatskih uvjeta predstavljaju značajni gospodarski resurs.

U razvoju poljodjelske proizvodnje očekuje se prijelaz s ekstenzivnog na intenzivni način proizvodnje, a u okvirima koncepta održivog razvoja. Pri realizaciji ovog cilja potrebno je voditi računa o:

- racionalnom korištenju poljoprivrednog tla,
- onemogućavanju korištenja kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe,
- saniranju devastiranog poljodjelskog tla nakon eksploatacije,
- usmjeravanju i poticanju proizvodnje zdrave hrane i na tržištu prepoznatljivih proizvoda,
- unapređenju obiteljskog poljodjelskog i proizvodnog gospodarstva koji treba biti

- jedan od instrumenata povećanja broja stanovnika
- iskorištavanju postojećih obradivih površina i privođenju namjeni zapuštenih površina.
- melioriranjem površina povećati ukupnu površinu istih

Sitnija obiteljska poljoprivredna gospodarstva moraju težiti intenzivnoj proizvodnji kao što su povrće, voće, vinogradi, cvijeće, sitna stoka i sl. Kod svih obiteljskih gospodarstva mora se postići maksimalna iskorištenost zemlje, strojeva, radne snage, znanja, proizvodno-tehnološkog ili iskustva, jer samo takovi uvjeti proizvodnje obećavaju opstanak u evropskoj konkurenciji.

U ekonomskom pogledu mora se postići ili težiti postizavanju optimalne ravnoteže između vrste i količine proizvoda i troškova proizvodnje, jer to osigurava najprofitabilniju proizvodnju. Da bi se ovo postiglo treba pružiti i omogućiti stručno i praktično proizvodno usavršavanje. Mjere agrarne politike države, kao i kreditna politika moraju omogućiti pretvorbu postojećih u suvremena obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

Razvoj gospodarstva na lokalnoj razini temeljit će se na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima koja će se u razvoju oslanjati na velike poduzetnike odnosno trgovačke sustave. Najveći udio na području Općine Kula Norinska imat će poljoprivredne i prerađivačke djelatnosti. Razvoj suvremenih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i malih fleksibilnih tvrtki čija se proizvodnja bazira na raspoloživim prirodnim resursima omogućit će efikasno korištenje ukupnih ekonomskih potencijala.

Ova načelna opredjeljenja neće se moći ostvariti primjenom rigoroznih uvjeta za gradnju objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje, kakvi su postavljeni u važećim planovima. Ti su rigorozni uvjeti nerijetko onemogućavali realizaciju pojedinih razvojnih programa. Stoga se u izradi Prostornog plana Općine Kula Norinska kao prioritet nameće rješavanje ovog pitanja, odnosno iznalaženja uvjeta za gradnju objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje kojima će se omogućiti realizacija razvojnih programa uz istovremenu zaštitu kvalitete življenja u susjednim objektima.

Plastenička proizvodnja

ŠUMARSTVO

Šumama gospodariti i dalje po važećim Gospodarskim osnovama i njima određenom etatu. Etat je moguća količina drvne mase za sječu i podatak koji govori o očuvanju šuma i akumuliranju drvne mase u skladu sa potrajnosti prihoda–šume.

Marginalne i zapuštene poljoprivredne površine, neadekvatne za daljnju poljoprivrednu proizvodnju, a obrasle u šikare bez nadzora, stručnim šumarskim zahvatima poželjno je prevoditi u kvalitetnije, više uzgojne oblike.

Korisno bi bilo dio šuma uz naselja i turističke objekte urediti za rekreacijsku namjenu za koju potrebe iskazuje suvremeni način života, te sukladno potrebama poticati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjavanja naselja i turističkih područja.

Zakonski propisati da svaki novi proizvodni pogon mora imati uređaj kojim trajno sprječava svako onečišćenje zraka, vode i tla. Visokim odštetama i kaznama opteretiti postojeće tvornice i slične pogone koji nemaju uređaje za pročišćavanje vlastitih oblika onečišćenja, a time direktno utječu na uništavanje okoliša. Pravnim mjerama također spriječiti i razne neproizvodne ustanove, kućanstva i pojedince u narušavanju čistoće okoliša, jer time uništavaju i ugrožavaju šume.

Veće šumske površine su u državnom vlasništvu i njima gospodari Javno poduzeće Hrvatske šume tako da lokalne vlasti nemaju direktan utjecaj na njihovo gospodarenje. Šume predstavljaju zbog svojih ekoloških vrijednosti i značajan potencijal za razvitak lovnog, izletničkog i rekreacijskog turizma koji tu postoji već nekoliko desetljeća, ali nije u dovoljnoj mjeri valoriziran.

Šumsko područje

TURIZAM

Temeljna strateška odrednica u budućem razvoju turizma na području Općine Kula Norinska je poticanje programa iz područja turizma, u skladu sa odredbama, kriterijima i smjericama Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, a sukladno programima Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka i Hrvatske turističke zajednice.

Stanje turističke ponude u Općini Kula Norinska ne zadovoljava pogotovo u smislu smještajnih kapaciteta. Prirodne, kulturne i gospodarske karakteristike treba valorizirati, jer upravo one daju dobru osnovu za razvoj lovnog, seoskog (eko-gastronomski ponuda, uključivanje posjetioca u svakodnevnicu života na imanju, mogućnost noćenja), izletničkog, kulturnog-edukativnog, sportsko-rekreacijskog, poslovnog, tranzitnog i ostalih vidova turizma.

Turistička ponuda Dubrovačko-neretvanske županije i Općine Kula Norinska mora biti rezultat povezivanja svih turističkih potencijala i subjekata, te zajednički marketinški osmišljen, nastup na tržištu, orijentirana manjim grupama turista.

Lovni turizam je takva vrsta turizma, koja ispunjava zahtjeve održivog turizma što znači da (ako se planski i stručno provodi) donosi dobit, a ne ugrožava prirodno i kulturno nasljeđe. Općina Kula Norinska ima prirodne resurse kojima je, uz osmišljenu marketinšku i promidžbenu akciju, lovni turizam potrebno izdici na mnogo kvalitetniju razinu od postojeće.

Po mogućnosti izgraditi novi lovački dom radi osiguravanja smještaja domaćim i stranim lovcima-turistima.

Interes za pružanje usluga domaćim i stranim lovcima u okviru obiteljskih gospodarstva je već duže vremena izražen (povezanost lovnog i seoskog turizma). Iskustvo koje posjeduju ta gospodarstva treba iskoristiti za daljnji legalni pristup toj djelatnosti.

Seoski (ruralni) turizam nije razvijen na području Općine Kula Norinska, a potencijali za razvoj postoje.

Program razvoja turizma u ruralnom prostoru Dubrovačko-neretvanske županije temelji se na projektu Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka: "Program poticanja malog poduzetništva s ciljem razvitka turizma u ruralnom prostoru" donesenom krajem 1997. godine. Ovaj program je usklađen i sa projektom Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka ORaTuRP (održivi razvoj turizma u ruralnom prostoru), tako da u sklopu njega treba razvijati ovaj vid ponude na području Općine Kula Norinska.

Program Županije usmjeren je na razvoj ruralnih prostora županije sa aspekta sela i turizma.

Gledano s aspekta sela misli se na: iskorištenje potencijala seoskih domaćinstava za poduzetništvo i samostalni razvitak, revitalizaciju ruralnih prostora sa svim svojim posebnostima, očuvanje te vrijednosti, te poticanje primarne seoske proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda kao zdrave, ekološki čiste hrane, tj. zdrave enogastronomsko-ekološke ponude.

Sa aspekta turizma misli se na: marketinško osmišljavanje i jača promidžba turističke ponude, korištenje postojećih prirodnih resursa, stvaranje integralnog turističkog proizvoda, te sport i rekreaciju u tijesnoj vezi sa čistim okolišem.

Program razvitka ruralnog turizma svakako treba ići smjerom razvitka turizma u harmoničnom odnosu prirode i ljudi koji žive na tom području.

Seoski turizam usmjeriti kao prateću funkciju (servis) lovnog ili drugog vida turizma jer je problematično njegovo samostalno egzistiranje zbog nepostojanja tradicije korištenja tog vida turističke ponude na ovom području.

Predviđa se mogućnost razvoja seoskog turizma, napose na području naselja Desne (izgradnja eko-sela) na površini od cca. 0,75 ha.

Kulturno-edukativni i izletnički turizam: Buduća gastronomska ugostiteljska izletišta, te preinake i proširenja postojećih oblikovati u skladu s lokalnim ambijentom.

Takva bi izletišta trebala pružati široki spektar ponude u vidu mogućnosti za noćenje, odvijanje poslovnih sastanaka i skupova, prostora za održavanje svečanosti, druženja i razonodu, bavljenja nekim vidovima sporta i rekreacije.

Potencirati daljnji razvoj programa koji predstavljaju kulturnu baštinu i običaje karakteristične za područje Općine Kula Norinska, u sklopu Dubrovačko-neretvanske županije i KUD-ova «Župa Bagalović», Krvavac; KUD «Udruga Škrapa» Momići; Udruga za očuvanje tradicijskih vrijednosti, Krvavac; Pokladno društvo, Krvavac.

Uklopiti kulturno-edukativnu i izletničku ponudu u cjelokupnu turističku ponudu Općine Kula Norinska i Dubrovačko-neretvanske županije.

Sportsko rekreacijski turizam: Obzirom na porast interesa za veslačke sportove na području donjo-neretvanskog sliva ovaj plan predviđa izgradnju smještajnih kapaciteta za veći broj veslačkih klubova i reprezentacija iz cijele Europe i izgradnju pristaništa za turistička plovila (brodice, lađe i trupce).

Najznačajnija sportska manifestacija na području Neretve je maraton lađa koji zahtjeva veći broj smještajnih kapaciteta u kratkom vremenskom razdoblju, pa je neophodno aktivirati i seoska gospodarstva u tu svrhu.

INDUSTRIJA, OBRTNIŠTVO I PODUZETNIŠTVO

U ekonomiji za lokalne potrebe i lokalno tržište Općina Kula Norinska mora naći svoj interes, jer bi «u prostornom smislu ekonomija za lokalne potrebe bila organizirana na osnovi malih samostalnih prostornih jedinica (obiteljska proizvodna i poljoprivredna gospodarstva) koje će imati utjecaja na strukturu naselja, bilo da će biti interpolirane u strukturu naselja mješovitih funkcija, bilo da će biti locirane u posebnim radnim zonama (ovisno o čistom ili nečistom tehnološkom procesu, potrebnoj površini, utjecaju na okoliš i dr.)». U interakcijskom odnosu «velike» i «male» privrede, u njihovom kooperantskom povezivanju leži gospodarski razvitak Općine i to naročito u onim proizvodnim granama (prehrambena industrija) koje imaju potporu u prirodnim resursima Općine (drvo, voće, povrće, vinova loza i dr.). Ti procesi se trebaju realizirati i intenzivirati, jer se na njima temelji uravnoteženi gospodarski razvitak Županije.

Ostvarivanje gospodarskog razvitka bit će uvjetovano:

- poticanjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva (stvaranjem obiteljskih proizvodnih i poljoprivrednih gospodarstava),

- poticanjem realizacije interaktivnog odnosa «velike» i «male» privrede (kooperacija),
- usvajanjem proizvodnih programa interesantnih i konkurentnih na domaćem i stranom tržištu,
- poticanjem podizanja obrazovne strukture radnog stanovništva,
- poticanjem postepenog uvođenja novih proizvodnih linija (novih tehnologija), te izgradnjom novih, bilo vlastitim ili stranim ulaganjima.

Realizacija gore zacrtanih ciljeva dat će slijedeće razvojne efekte:

- uspostavljanje stabilne gospodarske strukture,
- razvoj kooperacijskog modela privređivanja,
- porast ljudskog kapitala,
- povećanje kupovne moći i standarda stanovništva

Ostvarenje razvojnih ciljeva ovisit će o određenim pretpostavkama i mjerama koje se donose:

- na razini Županije i Općine
- podizanje razine obrazovanja stanovništva, jer je kao faktor ograničenja razvoja identificiran ljudski faktor (ustrojem visokih i visokoškolskih ustanova, istraživačkih centara, ustrojem županijskog centra za razvoj poduzetništva, organiziranjem sezonskih stručnih seminara i dr.),
- racionalnim korištenjem prostora radi bolje eksploatacije svih raspoloživih resursa. U tu svrhu, u okviru ovog Plana, definirana je radna i mješovita zona, te režimi korištenja prostora kojim se ciljano usmjerava policentrični model razvoja i racionalno korištenje prostora kao ograničenog dobra,
- stimuliranjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva dodjelom beneficiranih kredita perspektivnim programima.
- na razini samih proizvođača
- racionalizacija poslovanja koja će dovesti do veće vrijednosti proizvodnje,
- prilagodbe uvjetima poslovanja (tržišta), jer mogućnost brzog reagiranja na promijenjene uvjete poslovanja predstavlja jedan od bitnih kriterija tržišne uspješnosti.

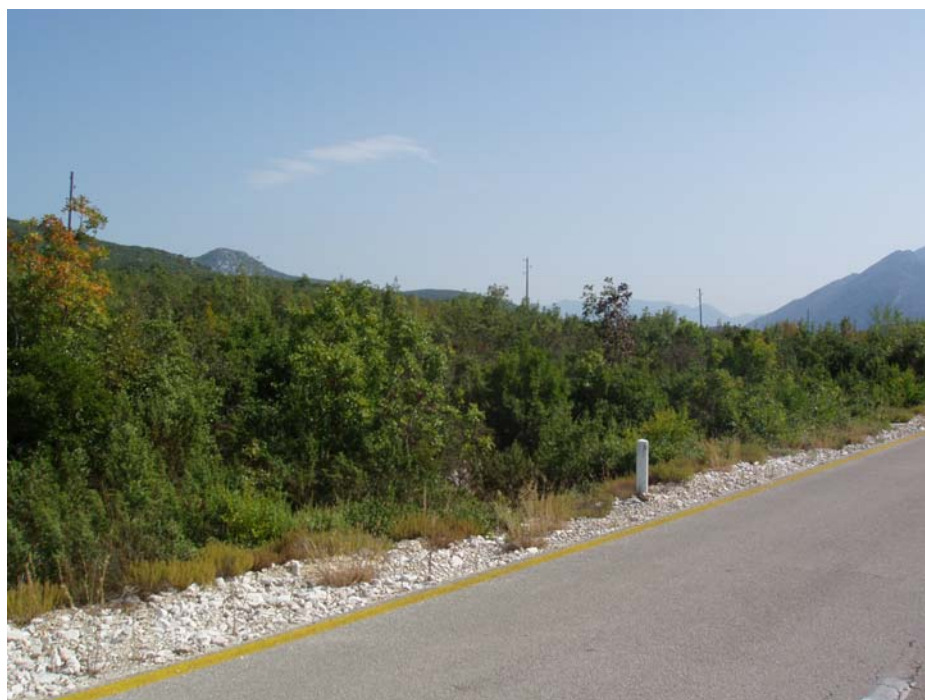
Malo gospodarstvo (obrtništvo i malo poduzetništvo) treba biti važan faktor u revitalizaciji gospodarskog razvitka Općine i Županije. U interakciji «velike» i «male» privrede (kooperantskim odnosima) treba tražiti rješenja policentričnog modela razvoja stabilnog gospodarstva Općine i Županije koje će moći odgovoriti svim izazovima domaćeg i stranog tržišta.

U tu svrhu ovim Planom izdvojeno je visoravno područje u sjevernom dijelu Općine (Nova Sela) kao rezervirani prostor za ispitivanje mogućnosti za gradnju Poslovne zone “Nova Sela”, površine cca. 200 ha, koja bi mogla predstavljati najznačajniji faktor gospodarskog razvoja ne samo Općine Kula Norinska nego i šire (resursi gradova Metković i Opuzen, te Luke Ploče).

Zona se može nastaviti u Općini Pojezerje te je u blizini koridora planirane auto-ceste TM (transeuropska magistrala) 5C, te prometnog čvora Ploče.

Ova zona može uvelike doprinijeti gospodarskom razvitku ovih demografski najugroženijih područja županije i ublažiti negativne demografske tendencije cijelog područja.

Za gospodarski razvitak rezerviranog prostora moguće poduzetničke zone potrebno je dodatno ispitati mogućnosti izvedbe iste, ali se pretpostavlja da bi pogodovao razvitak pogona za izradu proizvoda koji su u funkciji poljoprivrede i turizma, kao što su suveniri, oprema i drugo, kao i razvitak servisne i industrijske zone za ekološki čistu industriju, proizvodno obrtništvo i uslužne djelatnosti.

Rezervirani prostor eventualne nove radne zone

3.3.2. Društvene djelatnosti

Sustav društvenih djelatnosti, njihov ustroj i mreža ustanova u Općini Kula Norinska prati ustroj društvenih djelatnosti na nivou Države i Županije. Može se konstatirati da prostorna dispozicija uspostavljene mreže neće doživljavati bitnije izmjene, već eventualne dopune i nadogradnju, te funkcionalno i strukturno profiliranje sukladno potrebama razvitka. Planirana sistematizacija temeljnih skupina društvenih djelatnosti treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema donesenim odgovarajućim standardima za svaku pojedinu skupinu, uključujući stvarnu veličinu i potrebe njihovog gravitacijskog područja.

Zahvati u prostoru za smještaj i razvitak sustava društvenih djelatnosti vezani su uglavnom uz naselje i koriste prostor i rezerve postojećih struktura društvenih djelatnosti uz obvezu racionalnog korištenja prostora i prilagođavanja prostornim ograničenjima. Objekti i prostori opremljeni neophodnim sadržajima za zadovoljavanje primarnih potreba stanovnika trebaju biti ravnomjerno distribuirani, tj. dostupni svim korisnicima, a to se prvenstveno odnosi na predškolske ustanove, osnovne škole, socijalne ustanove, zdravstvene ustanove, ustanove športskih i kulturnih sadržaja i na vjerske objekte.

Predškolski odgoj: Na području Općine Kula Norinska nema Dječjeg vrtića, te je jedan od zadataka ovog prostornog plana osigurati prostor za njegovu izgradnju.

Osnovno školstvo: Na području Općine Kula Norinska postoji Osnovna škola «Kula Norinska» Kula Norinska sa svojim područnim školama u Krvavcu i Momićima. U Osnovnoj školi «Kula Norinska» nastava se održava od I – VIII razreda, dok se u naseljima Krvavac i Momići održava nastava od I – IV razreda.

Kao dio osnovnog školstva treba akceptirati i druge institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži, te jače potaknuti i stimulirati izvanškolske aktivnosti kroz bolju materijalnu osnovu.

Zdravstvo i socijalna skrb: Sustav zdravstvene zaštite na području Općine Kula Norinska ustrojen je tako da mreža zdravstvenih ustanova prati ustroj zdravstva na nivou Države i Županije.

Na području Općine Kula Norinska postoji ambulanta Opće medicine i ljekarna.

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje, a strukturne i funkcionalne promjene koje su se dogodile pri reorganizaciji i privatizaciji zdravstvenih ustanova ne iziskuju osiguranje novih prostora, već će u narednom razdoblju trebati osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje građevina zdravstvenih ustanova, te njihovo suvremeno opremanje za unapređenje kvalitete pružanja zdravstvenih usluga.

U okviru djelatnosti socijalne skrbi potrebno je ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete svih kategorija javnih ustanova socijalne skrbi. To nalaže potrebu otvaranja novih ustanova uz obvezu korištenja prostora planiranog za smještaj građevina društvenih djelatnosti i korištenje alternativnih rješenja putem jedinica za njegu i pomoć u kući ili udomljenjem u udomiteljskim obiteljima.

Na području naselja Nova Sela i Desne planira se izgraditi (adaptirati) Dom umirovljenika kapaciteta cca. 40 smještajnih jedinica.

Kultura: Osnovni nositelji aktivnosti u kulturi su KUD-a «Župa Bagalović», Krvavac; «Udruga Škrapa» Momići; Udruga za očuvanje tradicijskih vrijednosti, Krvavac; Pokladno društvo, Krvavac.

U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobodnog kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi, odnosno razviti mrežu odgovarajućih institucija i ustanova, te poduzimati aktivnosti radi ravnomjernijeg kulturnog razvitka na cijelom području Općine. Zbog sve veće potrebe za kontinuiranim tehničkim obrazovanjem potrebno je unutar ustanova i objekata kulture jače naglasiti djelatnosti tehničke kulture i poboljšati materijalne uvjete za daljnji razvitak ove djelatnosti.

Zahvati u prostoru za smještaj ovih djelatnosti vezani su uz naselje i omogućen im je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja. U Krvavcu II planira se izgradnja društvene prostorije.

Sport i rekreacija: Na području Općine Kula Norinska djeluje više sportskih udruga detaljno opisanih 1.1.2.5. – Sport i rekreacija.

Prirodni resursi Općine omogućavaju znatniji razvoj sportsko-rekreacijskih aktivnosti i odmora stanovništva i gostiju, pa je potrebno unaprijediti i nadograditi mrežu sportskih

objekata i izletišta, s posebnim naglaskom na neke sportske i rekreativne aktivnosti (veslanje, nogomet, ...) i naročito na odgovarajuće zatvorene prostore za sve sportske grane.

Vjerske zajednice: Na području Općine Kula Norinska postoje mjesne crkve kako je to obrazloženo u 1.1.2.5. – Vjerske zajednice.

Vjerske zajednice prema potrebama svojih vjernika samostalno uspostavljaju svoje ustrojstvo, a ovim Planom omogućena im je izgradnja potrebnih građevina za obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, socijalnih, dobrotvornih i dr. ustanova unutar građevinskih područja naselja mješovite namjene - pretežito stanovanje i pretežito poljoprivredna gospodarstva, javne i društvene namjene te groblja. Prostornim planovima niže razine treba omogućiti odgovarajuće prostorne preduvjete za obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, učilišta, drugih zavoda te socijalnih i dobrotvornih ustanova.

Detaljnim planom uređenja naselja Krvavac definirat će se prostor za izgradnju kapele (crkve) u dogovoru sa župnikom župe Bagalović.

Udruge građana, političke stranke i druge organizacije postaju sve važnijim čimbenicima razvitka društva, a njihov broj i aktivnosti se povećavaju i o tome treba voditi računa kod izrade Prostornih planova niže razine.

Poslovi državne uprave i pravo na lokalnu samoupravu znatno su se približili građanima i tako se osiguralo njihovo pravo odlučivanja o potrebama i interesima lokalnog značenja. Općinska uprava Kula Norinska djeluje u zgradi u centru općinskog središta, Rujnička 1. Osvremenjivanjem i poboljšanjem prostora u zgradi omogućit će se kvalitetniji rad općinskih službi kao i svih drugih aktivnosti koje su na usluzi stanovnicima Općine u svrhu poboljšanja životnog standarda

3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske dane su osnovne smjernice uređenja prostora prijelaznih gradsko-seoskih područja i ruralnih prostora, te iste treba uvažiti u budućem razvoju Općine. Program prostornog uređenja navodi:

Preobrazba prijelaznih gradsko-seoskih područja treba biti širenje i učvršćenje građanskog načina života uz maksimalno poštivanje nasljeđa kao prvenstveno ruralne cjeline, te nužna infrastrukturna rekonstrukcija s ciljem:

- olakšati pučanstvu pristup društvenim dobrima i institucijama
- povećati svakodnevnu ekološku i funkcionalnu sigurnost
- poduprijeti i poboljšati osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika tih područja i proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života.

Poboljšanjem općih civilizacijskih uvjeta života i učvršćivanjem bitnih elemenata građanskog načina života na njima može imati veliku privlačnu snagu za skupine koje sada žele migrirati na gradska područja, kao i za skupine koje su u gradskim područjima marginalizirane te na prijelaznim područjima vide privlačan i prihvatljiv okvir za život.

Preobrazba ruralnih područja treba se temeljiti na revitalizaciji zbog ukupnih civilizacijskih ciljeva i zbog demografske i socijalne iscrpljenosti. Seosko područje je rijetko naseljeno, ali sa

skupinama i pojedincima sposobnom za odgovorniji i poduzetniji razvitak, treba naglasiti slijedeće okolnosti:

- prisutnost posebno vrijednih nacionalnih ili regionalnih resursa na području te vrijednost područja u univerzalnom pamćenju i tradiciji.

Konsolidacija prostora naselja treba se temeljiti na njihovim obilježjima, očuvanju regionalnih odlika naselja, te na racionalnom planiranju prostornih obuhvata.

U cilju očuvanja identiteta prostora pažnju treba usmjeriti prema slici naselja i kultiviranog krajolika, te građevinska područja malih naselja i sela definirati na način da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, osobito oblik parcela, smještaj građevina itd.

Tipologija i stanje naselja i narodnog graditeljstva

Suvremena europska načela vrednovanja i zaštite kulturne baštine temelje se na saznanju da je arhitektonski spomenik bilo koje vrste i značenja nedjeljivo povezan s neposrednom okolinom, samim tim i širim regionalnim prostorom i krajolikom. Jedno od osnovnih načela zaštite graditeljske baštine je težnja da se spriječi uništavanje neposrednoga krajolika, kako bi arhitektonski spomenik očuvao svoje izvorno okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i cjelovito značenje. Uveden je izričaj «kulturni krajolik» koji potiče cjelovit pristup vrednovanju kulturne i prirodne baštine.

Europskom konvencijom o krajoliku, krajolikom se smatra područje čiji je izgled određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i ljudskih čimbenika. Krajolik se mora shvatiti kao prostorno-ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu u kojoj valja štovati načelo raznolikosti i posebnosti krajolika.

Potrebno je prepoznati i sačuvati pojedine tipove krajolika, primjerice: krajolik s visokim stupnjem gospodarske učinkovitosti, krajolik s visokim stupnjem prirodnosti, krajolik s visokim stupnjem identiteta, nove kakvoće krajolika (osobito vezano uz naselja).

Danas je u većini europskih zemalja «*kulturni krajolik*» prepoznat kao nositelj nacionalnog kulturnog identiteta. Pod pojmom kulturnog krajolika podrazumijevaju se topografski definirana područja sa kvalitetnim odnosom prirodnih i antropogenih elemenata. Kultivirane ili izgrađene krajolike, stvarane u dugom vremenskom slijedu čovjekovim nastojanjem da životni prostor oplemeni i prilagodi svojim potrebama nazivamo kulturno-povijesnim krajolicima. Takva cjelina treba sadržavati neke od navedenih iznimnih vrijednosti: povijesnu, arheološku, etnološku, kulturnu, umjetničku, socijalnu ili tehnološku. Zakonski su zaštićeni krajolici definirani kao prirodni ili kultivirani predjeli veće estetske ili kulturno povijesne vrijednosti ili krajolik karakterističan za pojedino područje, a za razliku od parka prirode zahvaća manje područje s jednako važnim prirodnim i kulturno povijesnim obilježjima.

Planiranim zahvatima u prostoru treba što manje mijenjati krajolik kako bi se očuvale lokalne posebnosti, a pri projektiranju trasa infrastrukturnih mreža treba skrbiti o njihovu uklapanju u krajolik, i gdje je moguće uspostavljati zajedničke infrastrukturne pojaseve. Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske zacrtana je u tom smislu uspostava *Krajobrazne osnove Hrvatske* kao dugoročan projekt, pri čemu je nužna suradnja nadležnih službi za prostorno uređenje, zaštitu prirode i zaštitu kulturne baštine.

U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti u Programu prostornoga uređenja Republike Hrvatske propisuje se sljedeće:

- Izbjegavati pravocrtne regulacije vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti postanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata.

- Duž međa vratiti živicu u svrhu biološke i krajobrazne raznolikosti.
- Otvarati proplanke u šumovitim predjelima, osobito oko mogućih vidikovaca.
- Spriječiti daljnju neplansku izgradnju ladanjskih zgrada i drugih građevina na krajobrazno izloženim mjestima.
- Očuvati seoske krajolike i omogućiti razvitak sela uz oživljavanje seoskoga gospodarstva, biopoljodjelstva, šumarstva, obrtništva, ruktovorskih vještina, turizma, te poticanja seoskoga stanovanja kao mogućnosti izbora. Pri tom je potrebno očuvati sliku naselja i kultiviranoga krajolika, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i ustrojbene (strukturne) značajke graditeljske baštine, poglavito oblik parcela, smještaj građevina .

Krajolici Općine Kula Norinska u velikoj mjeri udovoljavaju citiranim smjernicama «Programa».

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem moraju biti na vrstan način (tj. u skladu s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim označicama) uključeni u budući razvitak. To prije svega podrazumijeva sljedeće:

- Zadržavanja povijesnih oblika komunikacija – starih cesta, pješačkih putova i staza
- Očuvanje povijesnoga naseobinskoga ustroja, parcelacije i tradicijske građevne tvorevine;
- Očuvanje i obnovu tradicijskih zgrada (stambenih i gospodarskih), i svih ostalih povijesnih građevina spomeničkih svojstava kao nositelja prepoznatljivosti prostora;
- Očuvanje povijesnih slika krajolika i prepoznatljivih vidika;
- Očuvanje i njegovanje izvornih i tradicijskih uporaba građevina i sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskoga načina obrade zemlje;
- Očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova sa spomeničkim obilježjima;
- Istraživanje i izlaganje arheoloških nalaza i mjesta.

U cilju očuvanja zaštite i unaprjeđenja kulturne i prirodne baštine, što znači očuvanje prepoznatljivosti, navodimo načela zaštite koja trebaju biti polazna osnova budućega razvitka:

- Kulturna i prirodna baština predstavlja temelj prepoznatljivosti i dokaz je neprekinutoga slijeda razvitka sredine pa ju je potrebno štititi od svakog daljnjeg oštećenja i uništavanja temeljnih vrijednosti;
- Osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština – bilo da je posljedica ljudskoga djelovanja kroz povijest ili djelo prirode;
- Osim vrednovanih građevina, obično prepoznatljivih primjera određenoga stila, kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene izgradnje (kamene kuće) koje bi kao nositelje identiteta trebalo čuvati u izvornoj namjeni;
- Prirodni krajolik je neponovljiv, a svako novo širenje građevnih područja u vrijedne krajobrazne prostore znači osiromašenje krajolika i gubitak samosvojnosti prostora.
- Potrebno je ostvariti edukativne staze kulturne baštine što će potaknuti kulturni turizam.

ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Na području Općine Kula Norinska temeljem Zakona o zaštiti prirode, zaštićeni su sljedeći dijelovi prirode:

- posebni rezervat – zoološki – ornitološki na lokalitetu Orepak
- zaštićeni krajolik – Jezero Desne

Područje donjeg toka i ušća rijeke Neretve uvršteno je u popis Ramsarske konvencije (Konvencija o močvarama od međunarodne važnosti kao staništa ptica močvarica).

Na području Općine Kula Norinska temeljem Zakona o zaštiti prirode predlaže se zaštititi dijelove prirode:

- Park prirode Donja Neretva.

Uvjeti i mjere Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode od 9. ožujka 2005. g. su sljedeće:

1. Za planirane zahvate u prirodi, koji sami ili sa drugim zahvatima mogu imati bitan utjecaj na ekološki značajno područje ili zaštićenu prirodnu vrijednost / prirodnu vrijednost predviđenu za zaštitu, treba ocijeniti, sukladno Zakonu o zaštiti prirode, njihovu prihvatljivost za prirodu u odnosu na ciljeve očuvanja tog ekološki značajnog područja ili zaštićene prirodne vrijednosti.
2. Za građenje i izvođenje radova, zahvata i radnji potrebno je zatražiti uvjete zaštite prirode i/ili dopuštenje nadležnog tijela državne uprave sukladno zakonu o zaštiti prirode (Narodne novine 70/05).
3. Pri oblikovanju građevina (posebice onih koji se mogu graditi izvan naselja) treba koristiti materijale i boje prilagođene prirodnim obilježjima okolnog prostora i tradicionalnoj arhitekturi.
4. Ekološki vrijedna područja koja se nalaze na području Općine treba sačuvati i vrednovati u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te mjerama za očuvanje stanišnih tipova.
5. Potrebno je očuvati biološke vrste značajne za stanišne tipove karakteristične za to područje te zaštićene divlje svojte i ne unositi strane (alohtone) vrste i genetski modificirane organizme u njihova staništa.

Zaštita kulturnoga nasljeđa, osobito onoga graditeljskoga, ovisi o društvenim prilikama, stvarnim vlasničkim odnosima, novčanim sredstvima i drugim čimbenicima. Stručne konzervatorske službe i službe lokalne uprave trebaju izraditi model pomoći imaočima i korisnicima spomenika kulture te ustrojiti povjerenstvo za neprekidno praćenje zaštite i obnove kulturne baštine.

Istodobno valja razvijati svijest o važnosti i vrijednosti baštine kroz edukaciju, razvijanjem estetskih kriterija i kritičke misli u smislu isticanja dobrih primjera te ukazivanja na loše i neprimjerene zahvate. Značajnu ulogu u tome mogao bi imati lokalni tisak, lokalni radio, izložbe i sl. Treba stalno isticati i promicati ideje očuvanja kulturne i prirodne baštine i okoliša. Vrijedno je poticati donacije, ali isto tako ostvarivati male zahvate uređenja u koje se uključuje čitava javnost.

Glede stupnja očuvanosti prirodnih i krajobraznih vrijednosti, te tradicijskih oblika izgradnje i naseljavanja područja potrebno je planirati razvitak koji će se temeljiti na uvažavanju i svrhovitom iskorištavanju temeljnih vrijednosti područja. To znači, prije svega, očuvanje ravnoteže i odnosa izgrađenoga i prirodnoga krajolika, uz razumno planiranje građevnih

područja kako ne bi došlo do narušavanja vrsno ocijenjenih kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti. Planiranje gospodarskih građevina prihvatljivo je u predjelima s nižom prostornom i krajobraznom kakvoćom i u naseljima svrstanim u niže razrede. Važno je osigurati djelotvorne načine za sprečavanje bespravne gradnje u vrijednim poljoprivrednim i ostalim kultiviranim krajolicima.

ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

Podaci o kulturnoj baštini s mjerama zaštite kulturnih dobara (Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Dubrovniku)

Mjere zaštite kulturnih dobara

Pojedinačne zgrade s obilježjima kulturnog dobra, sakralna zdanja (crkve, kapelice, poklonci i raspela), spomen obilježja, grobnice, biste, kultivirani krajolici, kao i pripadajuće građevine moraju biti na stručno prihvatljiv i vrstan način uključeni u budući razvitak općine i županije.

Zaštita kulturno-povijesnih vrijednosti podrazumijeva slijedeće:

- a) Očuvanje i zaštitu kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;
- b) Zadržavanje povijesnih trasa putova (starih cesta, pješačkih staza, šumskih prosjeka, poljskih putova često popraćenih raspelima i pokloncima);
- c) Očuvanje povijesne slike, volumena i gabarita, obrisa naselja, nasljednih vrijednosti i krajolika;
- d) Očuvanje zaselaka i izdvojenih sklopova poput pustara u njihovu izvornu okruženju, s povijesnim graditeljskim ustrojem i naslijeđenom parcelacijom;
- e) Očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, ali i svih drugih povijesnih građevina koje posjeduju svojstvo kulturnog dobra kao nositelja prepoznatljivih prostora.

Odredbe za uspostavu i provođenje mjera zaštite i obnovu kulturnih dobara proizlaze iz *zakona i uputa* koje se na njih odnose (uključujući i sve naknadne izmjene i dopune): *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Zakon o gradnji i Zakon o prostornom uređenju.*

Propisanim mjerama utvrđuje se obvezni upravni postupak, te način i oblici graditeljskih i drugih zahvata na pojedinačnim kulturnim dobrima - građevinama, građevnim sklopovima, arheološkim lokalitetima, parcelama na kojima se građevine koje imaju svojstvo kulturnog dobra nalaze, te pojedinim zonama zaštite naselja.

Posebnom konzervatorskom postupku osobito podliježu slijedeći zahvati na pojedinačno zaštićenim građevinama, spomen obilježjima, sklopovima, predjelima i lokalitetima:

- popravak i održavanje postojećih građevina;
- nadogradnje;
- prigradnje;
- preoblikovanje;
- adaptacije (prilagodbe);
- funkcionalne promjene postojećih građevina;
- izvođenje radova na arheološkim lokalitetima.

U skladu s navedenim zakonima, za sve nabrojane zahvate na građevinama, sklopovima, predjelima i lokalitetima, za koje se Urbanističkim planom uređenja utvrdi obaveza zaštite, kod nadležne ustanove za zaštitu spomenika (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorski odjel u Dubrovniku, C. Zuzorić 6) potrebno je ishoditi propisane suglasnosti:

- a) posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole),
- b) prethodno odobrenje (u postupku izdavanja građevinske dozvole) i
- c) nadzor u svim fazama radova, provodi nadležna Uprava za zaštitu kulturne baštine.

Zaštićene građevine, kod kojih su utvrđena spomenička svojstva i na koje se obavezno primjenjuju sve spomeničke odredbe, smatraju se sve građevine koje su **registrirani** spomenici kulture.

Evidentirana kulturna dobra potpadaju pod grupu **kulturnih dobara od lokalnog značenja**. Odluku o proglašenju zaštićenog kulturnog dobra lokalnog značenja donosi predstavničko tijelo lokalne uprave, a način njegove zaštite utvrđuje se uz prethodnu suglasnost nadležnog konzervatorskog odjela.

Za svako pojedinačno zaštićeno kulturno dobra kao najmanja granica zaštite utvrđuje se pripadna parcela ili njezin povijesni vrijedni dio. Povijesne građevine i spomen obilježja obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim okolišem.

Vrijedne gospodarske građevine moraju se sačuvati bez obzira na nemogućnost zadržavanja njihove izvorne namjene te se mogu prenamijeniti u drugu namjenu koja će poslužiti u svrhu predstavljanja i promidžbe tradicijskog graditeljstva.

Spomen biste, spomen obilježja, grobnice i drugi elementi javnih obilježja ne mogu se uklanjati, premještati ili na njima bilo što raditi bez prethodnog odobrenja ove Uprave.

Na području Općine Kula Norinska evidentirani su objekti ruralnog graditeljstva – ruralna cjelina Kula Norinska.

Opis cjeline dan je u poglavlju 1.1.2.6. Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine – Kulturna baština.

Na području Općine Kula Norinska postoji registriran spomenik kulture Kula u Kuli Norinskoj kod Metkovića k.č.br. 619 koja datira od 1500 godine.

Opis Kule dan je u poglavlju 1.1.2.6. Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine – Kulturna baština.

Osim Kule u Kuli Norinskoj postoje evidentirana četiri zaštićena spomenika.

Etnozone

Etnozone nacionalne i županijske razine uređuju se stvaranjem mreže naselja u kojima se planski revitaliziraju lokalne tradicije. Budući da je očuvanje etnoloških vrijednosti neposredno vezano uz očuvanje vitaliteta naselja, potrebno je kroz djelovanje ustanova, zaklada ili fondacija promovirati elemente duhovnosti u kulturnom stvaralaštvu stanovnika etnozona, a razvoj gospodarskih djelatnosti vezati za radne običaje stanovnika (poljoprivredna proizvodnja, obrt, turizam na seljačkim domaćinstvima).

Na prostoru Općine Kula Norinska postoji etnološko područje u jugoistočnom dijelu općine prikazano na kartografskom prikazu 3.«Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostor» 3.1.1. «Područje posebnih uvjeta korištenja – Kulturna baština».

Arheološki lokaliteti na području Općine Kula Norinska

Na području Općine Kula Norinska postoji registrirano arheološko nalazište koje je opisano u poglavlju 1.1.2.6. Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine – Kulturna baština.

Kultivirani agrarni krajobraz

U kultiviranom agrarnom krajobrazu mora se u najvećoj mogućoj mjeri spriječiti daljnja izgradnja, te izgradnju usmjeravati interpolacijama unutar izgrađene strukture naselja. Iznimno dozvoljava se izgradnja pojedinačnih stambeno-gospodarskih cjelina u agrarnom prostoru ruralnih naselja, ali tako da izgradnja ne izmijeni tradicionalne osobitosti šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Mjere pošumljivanja u agrarnom krajoliku neautohtonim vrstama dopuštaju se samo u neposrednoj provedbi mjera zaštite od erozije.

Kultivirani agrarni krajobraz

3.4.1. Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite

ZAŠTITA POSEBNIH VRIJEDNOSTI I OBILJEŽJA

Pod osobito vrijedne dijelove prirodnog krajobraza podrazumijevaju se prirodne šume i gajevi, prirodni vodotoci i raslinje uz njih. Pod kultiviranim krajobrazom podrazumijevaju se poljodjelske površine u koje su uklopljena ruralna naselja.

Kultivirani i izgrađeni krajobraz valja sačuvati u što većoj mjeri tako da se pri izgradnji novih struktura primjereno vrednuju; zanemarena graditeljska baština, poštivanje povijesnosti prostora, uklapanje u krajolik, lokalne osobitosti, lokalno arhitektonsko oblikovanje, tradicija i vrijedna iskustva u korištenju, organizaciji i oblikovanju prostora.

Posebno vrijedan dio prirodnog krajobraza predstavlja kako prostor šuma, tako i prostor čitavog dijela Općine (vrijedan kultiviran krajobraz). Kako bi se sačuvala autohtona vrijednost ovoga krajobraza potrebno je dijelove devastiranog prostora sanirati.

Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, područja uz obale kanala i područja uz zaštićena kulturna dobra i zaštićenu prirodu. Oblikovanje naselja i građevina nije dovoljno usuglašeno s vrijednim tradicijama poznatim u graditeljstvu ovog prostora.

Koncepcija razvoja, uz uvažavanje zatečenih vrijednosti i prihvatnih mogućnosti prostora, uključuje: povećanje gustoće izgrađenosti u naseljima, planiranje širenja naselja na način da se onemogući širenje građevinskih područja duž državnih i županijskih cesta, izgradnja gospodarskih, društvenih, zdravstvenih, rekreacijskih, servisnih i drugih objekata, očuvanje ambijentalnih vrijednosti i zaštitu identiteta krajolika - posebno naselja. Razvoj gospodarstva i djelatnosti u prostoru određuju prioritetne djelatnosti područja kao i predodređenost prostora za razvoj određenih djelatnosti. U slučaju više mogućih namjena korištenja istog prostora prioritet treba dati funkcijama korištenja koje su sukladne poljoprivredi i šumarstvu, te zatim vodnim sustavima i u infrastrukturnim koridorima. Koncept daljnjega oblikovanja krajolika, rurističkog i urbanističkog oblikovanja, mora vrednovati zanemareno graditeljsko nasljeđe i u najvećoj mogućoj mjeri poštovati povijesnost prostora, lokalne osobitosti, mjerilo, tradiciju i vrijedna iskustva u korištenju organizaciji i oblikovanju prostora.

Lociranje građevina i trasa infrastrukture treba planirati koordinirano tako da se što više koriste postojeći koridori, izbjegavaju šume i vrijedno poljoprivredno zemljište, da se očuva cjelovitost prirodnih i izgrađenih struktura, te omogućiti zaštita krajolika.

Povoljne prirodne karakteristike, kao i relativno niži stupanj industrijalizacije, sačuvali su najveći dio nenaseljenog prostora od većih oštećenja. Taj je prostor još uvijek visokog stupnja prirodnosti. Brojna raznovrsna i iznimno vrijedna kulturna i prirodna dobra, isprepletana u jedinstvenim krajolikom i dio su resursne osnovnice gospodarskog razvitka (posebice turizma), ali i temelj su očuvanja identiteta zavičaja današnje i buduće generacije.

PODRUČJA I DIJELOVI PRIMJENE PLANSKIH MJERA ZAŠTITE

Prostorni plan uređenja Općine Kula Norinska preuzima iz županijskog plana Dubrovačko-neretvanske županije obaveznu izradu Urbanističkog plana uređenja općinskog središta Kula Norinska i obveznu izradu Prostornog plana područja posebnih obilježja za planirani Park prirode «Donja Neretva».

Ovim prostornim planom uređenja Općine određuje se obavezna izrada planova nižeg reda i to:

1. UPU-a poslovno servisna zona Nova Sela
2. UPU-a dijela naselja Momići
3. UPU-a dijela naselja Krvavac
4. DPU-a naselja Krvavac II
5. DPU-a turističkog naselja Desne – Strimen

Navedeni planovi nižeg reda prikazani na kartografskom prikazu 3. «Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora», 3.4. «Područja primjene planskih mjera zaštite».

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni sustav

Novi geopolitički odnosi nastali stvaranjem suvremene i samostalne Republike Hrvatske značajno utječu i na planirani razvoj prometnog sustava promatranog prostora.

Prijedlog razvoja promatranog sustava izrađen je na temelju smjernica iz "Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske", "Strategije razvitka cestovne mreže u Hrvatskoj" i Prostornog plana Dubrovačko neretvanske – županije.

Koncepcija prometnog sustava Općine Kula Norinska temelji se na izučavanju postojećih prometnih tokova, na njihovom sagledavanju u budućnosti i potrebi da se troškovi odvijanja prometa u cjelini bitno smanjuju, sa što manje nepovoljnim utjecajem na okoliš i sigurnost prometa.

Za napomenuti je, da se prometna problematika ovog prostora mora sagledavati neograničavajući se striktno na prostor obuhvaćen ovim Prostornim planom, obzirom da taj prostor nije zaokružena geoprometna cjelina. Ovim planom postavljeno rješenje prometnog sustava znatno zadire u prostore i prometna rješenja cijele Županije i Republike Hrvatske.

Planiranje integralnog prometa i energetskog sustava uspostavlja se ključnim elementima na razini Države kao cjelovita mreža. Planiranje ovih sustav temelji se na gospodarskoj valorizaciji i programima s prostorom i ekološkom komponentom koja mora osigurati prihvatljivost lokacije i utjecaj na okoliš. Te elemente preuzima Prostorni plan uređenja Općine Kula Norinska i definira ih kao plansku obvezu u projektima.

CESTOVNI PROMET

Sukladno Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornog plana Dubrovačko neretvanske – županije, na području Županije planira se u osnovnim koridorima cestovnog prometa izgradnja dijelova dviju autocesta: Jadransko-jonske autoceste i autoceste TEM II. Jadransko-jonska auto-cesta planirana je na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno Dubrovačko-neretvanske županije, (osim na dijelu preko područja Neuma) kao koridor čitavom dužinom na potezu od granice sa Splitsko-dalmatinskom županijom do Dubrovnika na čvoru Osojnik. Dio auto-ceste TEM II Ploče-granica BIH u međunarodnom koridoru Vc, na području Županije, predviđa se kao koridor u istraživanju od čvora Ploče (spoj s Jadransko-

jonskom autocestom) smješten okvirno u koridoru državne ceste D-513 te ide sjeverno od naselja Puljani do raskrižja s D-62 i dalje do državne granice s Bosnom i Hercegovinom te prelazi u smjer Ljubuški-Mostar-Sarajevo, alternativno tome predviđa se kao drugi koridor u istraživanju trase autoceste TEM II koji ulazi na područje Hrvatske u zoni naselja Dominikovići odakle se pruža prema interregionalnom čvoru koji bi bio na području Kobiljače. Na dijelu od čvora Kobiljača do čvora Ploče preklopio bi se koridor Jadransko-jonske i TEM II autoceste njegova eventualna izvedba zahtjeva i promjenu dijela trase Jadransko-jonske auto-cesta, na dionici Karamtići - čvor Nova Sela - Kula Norinska.

Dio auto-cesta koji prolazi kroz Općinu Kula Norinska ide kroz naselje Desne i Krvavac, a spaja čvor Ploče i čvor Opuzen.

Na području Općine Kula Norinska prolazi trasa državne ceste D9 Metković(granica BiH)-Opuzen-D8 koja prolazi kroz Krvavac II paralelno uz tok rijeke Neretve. Kolnik na potezu ceste koji prolazi kroz općinu ne zahtjeva dodatne radove na njemu. Na području naselja Krvavac II državna cesta D9 spojiti će se sa budućom zaobilaznicom grada Metkovića koja je planirana kao brza državna cesta sa mostom preko Stare Neretve.

Državna cesta D62 je ukupne širine 13,260 km i ima širinu kolnika 6,0 m u duljini 3,4 km, širina kolnika na preostalom dijelu koji prolazi kroz naselja Orepak, Prušci, Zlojići, Romići, Momići i Matijevići u dužini od 9,86 km varira od 4,5-5,0 m, te je potrebno izvršiti modernizaciju da se isprave problematična prometno-tehnička rješenja i problem prolaska ceste kroz naselja.

Zbog gore navedenog problema prolaza ceste kroz naselja od Prušća do Kule Norinske i dalje prema Metkoviću, postoji razmišljanje o izgradnji zaobilaznice ovog segmenta prometnice na način da se sa platoa Novih Sela izgradi nova cesta prema naselju Vid i županijskoj cesti br. 6218 koja se u Metkoviću spaja na D62. ovaj projekt je u fazi idejnog rješavanja, te do sada nije ušao u planove Hrvatskih cesta za naredni period od 2005. do 2008. godine.

Na području Općine Kula Norinska planira se poboljšanje postojećih županijskih i lokalnih cesta, rekonstrukcijom ceste zbog loših prometno tehničkih elemenata prometnice (nedovoljna širina, mali radijusi krivina, loše rješenje križanja cestovni i željeznički), pješačka komunikacija.

Na postojećim i planiranim prometnicama u naselju mora se osigurati razdvajanje pješaka od prometa vozila, izgradnjom nogostupa, trajnim oznakama, zaštitnom ogradom. Kod istog voditi računa o osobama s poteškoćama (postavljanje upuštenog rubnjaka).

Za potrebe javnog gradskog prijevoza predvidjeti proširenja za izgradnju autobusnih stajališta sa svim svojim elementima.

Prikaz cestovnog prometa dan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.1. «Prometna infrastruktura» u mjerilu 1:25000.

Benzinska postaja na D9 – Krvavac II

ŽELJEZNIČKI PROMET

Unutar granice obuhvata PPUO Kula Norinska prolazi trasa magistralne pomoćne željezničke pruge MP 13 Beli Manastir drž. granica - Osijek - Metković - Strizivojna – Vrpolje (MG 2) – Slavonski Šamac drž. granica te Metković drž. granica - Ploče. Ta pruga ujedno čini dionicu Vc transeuropskog prometnog koridora (Budimpešta-Osijek-Sarajevo-Ploče) koja trenutno zadovoljava potrebe, s tim da je potrebno uređenje križanja u razini putem signalno-sigurnosnim uređajima.

Normalizacijom stanja na području Bosne i Hercegovine, pokazat će se prava važnost pruge Ploče-Metković-Sarajevo-Republika Mađarska koja će na sebe preuzeti glavninu prometa iz prekomorskih zemalja u navedenom pravcu sve do rubova Srednje i Istočne Europe. Područja su to koja su i prije rata bila usmjerena na luku Ploče.

Prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske, nakon 2020. planira se izgradnja uzdužjadranske željeznice koja će povezati sva naselja na području Hrvatskog dijela Jadrana sa širim okruženjem, napose s ostalim dijelom Hrvatske te sa Zapadnom Europom. Buduća željeznička trasa morala bi, uz uzdužobalnu autocestu, biti prometna okosnica prema širem okruženju. Zbog već sad znanih osobina (mali uzdužni nagibi, veliki horizontalni i vertikalni radijusi koji su znatno zahtjevniji od onih pri projektiranju auto cesta) može se ustvrditi da je to investicija za dugoročne projekte. Područjem Općine planirana željeznička pruga prolazi kroz naselja Desne i Krvavac.

Prikaz željezničkog prometa dan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.1.»Prometna infrastruktura» u mjerilu 1:25000.

Željeznička pruga MP13 kroz naselje Kula Norinska

POMORSKI PROMET

Rijekom Neretvom prolazi međunarodni plovni put koji se od svog ušća u Jadransko more do grada Metkovića tretira kao pomorski plovni put. Na kraju plovnog dijela Neretve nalazi se teretna luka Metković koja je od županijskog značaja.

Luka Metković koja je jedina teretna luka među svim lukama županijskog značaja trebala bi kao i ostale luke ove kategorizacije biti pod tretmanom pojačanog održavanja obzirom na agresivni utjecaj okoliša na njih te brodove koji koriste operativne obale (podlokavanje operativnih obala od strane motora brodova koji pristaju).

Sukladno Zakonu o Plovputu (NN br. 73/97) Plovput skrbi i održava objekte pomorske signalizacije na cijelom plovnom putu rijeke Neretve i to sve od njenog ušća do luke Metković (ukupno 16 objekata). Što se tiče Općine Kula Norinska, jedno od navedenih objekata – obalnih svjetala (PSJM br. 666), nalazi se na prostoru te općine, dok je u jednoj od narednih par godina u planu izgradnja jednog dodatnog obalnog svjetla u susjednom mjestu Krvavac (lijeva strana rijeke Neretve, gledajući s morske strane).

To dodatno obalno svjetlo će biti tipski (fiksni) objekt pomorske signalizacije s nautičkim karakteristikama prema međunarodnim propisima IALA (lateralnog značaja – lijeva strana, dakle crvene boje svijetlo i nosiva konstrukcija – kula). Pozicija svjetla bit će na izgrađenoj obali ili približno: $43^{\circ} 01,5 \text{ N}$ i $17^{\circ} 35,6 \text{ E}$.

Prikaz pomorskog prometa dan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.1.»Prometna infrastruktura» u mjerilu 1:25000.

POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE

U Općine Kula Norinska postoji jedinica poštanske mreže sa brojem 20341. Drugih ustrojstvenih dijelova HP na tom prostoru nema.

U planskom razdoblju, zbog već ugrađene suvremene opreme u PU Kula Norinska, planirani razvoj poštanske djelatnosti svodi se na proširenje asortimana usluga, te investicijsko održavanje poslovnog prostora.

Na području Općine Kula Norinska postoje tri fiksna UPS-a i to Kula Norinska, Desne i Nova Sela, te podzemni TK kabeli: svjetlovodni kabeli i mrežni kabel.

Na području Općine Kula Norinska postoji bazna radijska stanica Vip-net na području Novih Sela, te bazne radijske stanice T-Mobile na području Nova Sela.

Planira se uvođenje novih mreža i sustava pokretnih komunikacija sljedeće generacije (UMTS i sustavi sljedećih generacija).

Prostor Općine Kula Norinska pokriven je među ostalim i RTV signalom preko mreže postojećih objekata za emitiranje i prijenos RTV programa na prostoru Dubrovačko-neretvanske županije.

Na prostoru Općine Kula Norinska postoji izgrađen TV pretvarač. Prijavni-odašiljačko antenski sustav se nalazi na zgradi Osnovne škole. Nove lokacije nisu planirane.

Prikaz mreža pošte i telekomunikacija dan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.2. «Telekomunikacijska i poštanska mreža» u mjerilu 1:25000.

3.5.2. Energetski sustav

ELEKTROOPSKRBA

Prijenosni sustav - postojeće stanje

Postojeće stanje elektroenergetskog sustava opisano u 1.1.2.4. Komunalna infrastruktura- Energetski sustav – Elektroopskrba.

Planirani razvoj

Sukladno Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije na području Općine Kula Norinska planirana se građenje:

- dalekovoda 2x400 kV Plat-Zagvozd i
- dalekovoda 110 kV Opuzen-Vrgorac.

Uvjeti uređenja prostora

Širine zaštitnih koridora dalekovoda trebaju iznositi najmanje:

- 80 m od osi trase za dalekovode 400 kV,
- 40 m od osi trase za dalekovode 110 kV.

Korištenje i uređenje prostora unutar ovih koridora treba biti u skladu s "Pravilnikom o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV" (Narodne novine br. 53/91 i 24/97).

Koridori kroz šumska područja formiraju se prema najvećoj visini drveća, taka da u slučaju pada drvo ne dosegne vodiče.

Kod paralelnog vođenja s drugim infrastrukturnim građevinama moguće je preklapanje njihovih koridora uz nužnost prethodnog međusobnog usuglašavanja.

Za planirane zahvate unutar zaštitnog prostora transformatorskih i kabelskih stanica odnosno unutar zaštitnih koridora kabela i dalekovoda potrebno je od HEP - Prijenos d.o.o., Prijenosno područje Split, Kneza Ljudevita Posavskog 5, 21000 Split zatražiti posebne uvjete građenja.

U lošem stanju je cijeli dalekovod 10 kV na drvenim stupovima od Kule Normske do Pozle Gore (u susjednoj Općini Pojezerje), koji se dalje nastavlja prema TS 35/10 kV Vrgorac (većim dijelom kako stari zračni vod na drvenim stupovima, a manjim dijelom noviji na čeličnoretkastim stupovima).

Za dionicu dalekovoda od Kule Norinske do Novih Sela je planirana izgradnja zamjenskog novog dalekovoda na čeličnoretkastim stupovima (pretežito po trasi postojećeg!), za što je izrađen projekt i ishoda građevinska dozvola, ali zbog nedostatka financijskih sredstava do sada se nije uspjelo početi s izgradnjom istog.

Sustav elektroenergetske mreže prikazan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.3. «Energetski sustav» u mjerilu 1:25000.

PLINOOPSKRBA

Plinacro d.o.o. ne planira razvijati do 2011. godine plinski sustav na području Općine Kula Norinska. Koridor magistralnog plinovoda iz PP Dubrovačko-neretvanske županije zadržava kao osnovu za detaljno istraživanje.

Sustav plinoopskrbe prikazan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.3. «Energetski sustav» u mjerilu 1:25000.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav

VODOOPSKRBA

Postojeći vodoopskrbni sustav opisan je u 1.1.2.4. Komunalna infrastruktura – Vodnogospodarski sustav – Korištenje voda – Vodoopskrba.

Planirani radovi na vodoopskrbnoj mreži su:

- spajanje naselja Nova Sela i Borovci na postojeći vodoopskrbni sustav. Obzirom na ograničeni kapacitet postojećeg vodoopskrbnog sustava, za prostor rezerviran za ispitivanje mogućnosti za gradnju Poslovno – servisne zone “Nova Sela”, K1 i K2, potrebno je osigurati dodatne količine vode sa crpilišta u Prudu s obzirom na ograničeni kapacitet postojećeg vodoopskrbnog sustava..

Sustav vodoopskrbe prikazana je na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi 2.4. «Vodnogospodarski sustav» u mjerilu 1:25000.

ZAŠTITA OD ŠTETNIH DJELOVANJA VODA

Navodnjavanje

Današnja izgrađenost sustava za navodnjavanje, koji je u zapuštenom stanju, omogućuje navodnjavanje tek dijela poljodjelskih površina, uz stalnu opasnost od zaslanjenja tla i gubitka poljodjelskih površina.

Radove na izgradnji sustava za navodnjavanje potrebno je nastaviti tek nakon analize postojećeg sustava.

Različita rješenja za unapređenje sustava navodnjavanja tek treba provjeriti. Osim gospodarske i tehničke usporedbe sa sadašnjim rješavanjem navodnjavanja, potrebno je provoditi složena biološka, ekološka, pedološka, hidrološko-hidraulička istraživanja. Jedna od mogućnosti koja će se istražiti, je pregradnja rijeke Neretve u sušnom razdoblju plivajućom pregradom što bliže ušću, čime bi se spriječio prodor morske vode uzvodno. U tom bi slučaju bilo moguće kvalitetnu nezaslanjenu vodu koristiti za navodnjavanje u neograničenim količinama. Izvan sezone navodnjavanja pregrada bi se uklonila.

Tijekom ljeta bilo bi moguće osvježavanje vode Desanska rijeka. Poboljšalo bi se stanje u odnosu na sadašnje zaslanjivanje zemljišta, koje nastaje kako od prodora slane vode iz Neretve tako i od prodora mineralizirane vode iz aluvijalnog podzemlja u obradivo tlo.

Odvodnja otpadnih voda

Zaštita voda i mora od onečišćenja otpadnim vodama osigurat će se izgradnjom zajedničkih kanalizacijskih sustava naselja, turističkih objekata, raznih servisa i industrijskih pogona s uređajem za pročišćavanje i ispustom u prijamnik.

Stupanj pročišćavanja (prethodno čišćenje, I., II. i III. stupanj) otpadnih voda koje se ispuštaju u vodotoke prema Pravilniku o graničnim vrijednostima pokazatelja, opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama (NN, 40/99; 6/01) utvrđuje se u odnosu na veličinu uređaja (ES) i kategoriju vode prijarnika (osjetljivost područja).

U prvoj etapi uređaji za pročišćavanje bi se realizirali s preliminarnim (mehaničkim) stupnjem čišćenja. U drugoj etapi bi se na uređaje dogradio biološki i/ili fizikalno-kemijski stupanj pročišćavanja.

Otpadne vode industrijskih pogona i servisa moraju se prije ispuštanja u javnu kanalizaciju pročistiti na vlastitim uređajima do stupnja komunalnih otpadnih voda.

Naselja Kula Norinska, Krvavac i poslovno servisna zona Nova Sela imati će vlastiti kanalizacijski sustav s uređajem za čišćenje i ispustom u Neretvu.

Uređenje režima voda

Zaštita od erozije i uređenje bujica

Radovi na zaštiti od štetnog djelovanja voda obuhvaćat će hidrotehničke i biološko-tehničke radove. Hidrotehničke radove čine čišćenje korita bujica, te izrada betonske obloge, stepenica i pregrada u koritima. Biološki radovi na zaštiti od erozije obuhvaćat će pošumljivanje, uzgoj i održavanje zaštitne vegetacije, krčenje raslinja, terasiranje tla i izgradnju gradona. Zaštita tla postiže se i određenim mjerama, kao što su to zabrana sječe grmlja i drveća, zabrana odlaganja otpada, način korištenja poljoprivrednog zemljišta.

Radove je potrebno uskladiti s poljodjelskom i šumarskom djelatnosti i sa zahtjevima zaštite prirode.

Uređenje vodotoka i zaštita od poplava

Sanacijski radovi na uređenju vodotoka vezani su za rijeku Neretvu čije su obale ugrožene erozijom zbog naglih oscilacija vodostaja prouzročenih radom hidroenergetskih objekata s akumulacijama (HE "Jablanica", HE "Rama", HE "Grabovica", HE "Salakovac", HE "Mostar", HE "Čapljina").

Zaštita od poplava u Općini Kula Norinska rješavat će se kroz širi zahvat zaštite grada Metkovića na desnoj obali Neretve od velikih voda Neretve. Branjenja površina će obuhvaćati

830ha, od čega bi na urbanizirane i poljodjelske površine u Republici Hrvatskoj otpadalo 450ha. Obrana od poplava se osigurava za 50-godišnju vjerojatnost pojave.

Za obranu od poplava s područja Vid-Norin, koje nastaju od izvora po njegovom sjevernom rubu i velikih voda Neretve koje prodiru kroz ušće Norina, planira se izgradnja nasipa trasom postojećeg nasipa za zaštitu Jerkovca.

Radovi na zaštiti od velikih voda ovisit će o prihvaćenom konceptu obrane od poplava, koji bi morao uključiti srednji i gornji sliv Neretve s hidroenergetskim građevinama.

Obaloutvrda na lijevoj strani rijeke Neretve – Krvavac II

Melioracijska odvodnja

Elaboratom “Vodnogospodarsko rješenje i uređenje sliva Donje Neretve - I. faza”, Građevinski fakultet Split, 1996., predloženo je melioracijsko uređenje doline Neretve koje se oslanja na dosadašnje projekte.

Dosadašnjim hidromelioracijskim radovima, od pedesetih do pred Domovinski rat, koji su imali za cilj isušivanje cjelokupnog područja delte Neretve i privođenje poljoprivrednoj proizvodnji, nepristupačna i malarična dolina postala je velikim dijelom suvremeno poljoprivredno područje.

Međutim, intenzivnom melioracijom uništava se prirodni krajobraz i ugrožava se prirodna ravnoteža. Donjoneretvansko područje je, zbog raznolikosti ornitofaune koja ovdje prezimljuje ili je na preletu prema Africi, uvršteno u Ramsarski popis močvara od međunarodne važnosti, te u projekt "Bird Life International: Important Bird Areas in Europe". Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske predlaže se zaštita cjelokupnog područja doline donje Neretve u rangu parka prirode.

Netaknute značajne površine nalažu prilikom hidromelioracijskog uređivanja zemljišta oprez. Potrebno je težiti održivom razvitku koji neće štetiti okolišu.

Zbog neriješenih vlasničkih odnosa ne koriste se meliorirane i uređene površine bivšeg društvenog zemljišta, koje su sada u državnom vlasništvu, a koriste se još netaknuta područja i tako narušava ostali dio vrijedne izvorne prirode.

Stoga se radovi u budućnosti moraju prije svega temeljiti na zaštiti i unapređenju postojećeg sustava. Potrebno je spriječiti sve nekontrolirane radnje na državnom zemljištu, zaustaviti devastiranje i uništavanje izgrađenih objekata melioracijskog sustava, te usvojiti model upravljanja cjelokupnim prostorom donje Neretve.

Potrebno je provoditi interdisciplinarna istraživanja (biološka, ekološka, pedološka, hidrološko-hidraulička, geomehanička i hidrogeološka) kojima će se, među ostalim, preispitivati mogućnosti proširenja melioracijskih zahvata, te utvrditi obuhvat i način korištenja zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, a u cilju zaštite voda, tla i zemljišta, te očuvanja biološke raznolikosti (održivi razvoj u poljoprivredi).

Pri samoj realizaciji vodnogospodarskih zahvata potrebno je predvidjeti mjere ublažavanja negativnih posljedica.

Kao prostor istražnih radova melioracije određeno je područje Privlake južno od obodnog i lateralnog kanala.

3.6. Postupanje s otpadom

Zbrinjavanje opasnog i posebnog otpada ustrajava se na jedinstvenom i cjelovitom funkcionalnom sustavu u Republici Hrvatskoj, a zakonska je obveza županije da na svom području ustroji zbrinjavanje neopasnog tehnološkog otpada.

Studijom "Zbrinjavanje komunalnog otpada u Dubrovačko-neretvanskoj županiji", izrađenom za potrebe Prostornog plana Županije, utvrđena je strategija postupanja s komunalnim otpadom, izrađen je prijedlog gospodarenja otpadom, te su određene potencijalne makrolokacije za objekte u sustavu gospodarenja otpadom. Projekt sustavnog zbrinjavanja komunalnog otpada planira se ostvariti do 2015., do kada bi se morao izgraditi županijski centar za gospodarenje otpadom

Zakon o otpadu (NN br. 178/04) u članku 11. propisao je da provođenje mjera postupanja s komunalnim otpadom osiguravaju jedinice lokalne samouprave dakle općina, što je za područje Općine Kula Norinska riješeno sa odvozom istog na odlagališta «Lovornik» Ploče i «Dubravica» Metković.

Odvojeno prikupljanje korisnog i opasnog otpada nije organizirano stoga je prvi korak u rješavanju problema zbrinjavanja otpada izrada Studije za Općinu Kula Norinska.

KOMUNALNI OTPAD

Na području Općine Kula Norinska organiziranim su prikupljanjem komunalnog otpada obuhvaćena su sva naselja Općine u kojem se otpad prikuplja u 100% kućanstava. Sav prikupljeni otpad odvozi se na odlagališta «Lovornik» Ploče i «Dubravica» Metković.

Postojeća manja «divlja» odlagališta kao i zatvoreno odlagalište otpada na području općine nameću se kao prioritet koji treba riješiti na način kako je to navedeno u Pravilniku o postupanju s otpadom (NN br. 123/97), što znači treba ih zatvoriti prema planu zatvaranja, a područja na kojima se trenutno nalaze dovesti u prvobitnu odnosno plansku namjenu. Ovim

prostornim planom predviđena je lokacija za deponiranje građevinskog otpada na područje «bivše» ciglane (poravnanje širokog iskopa s okolnim terenom). Po sanaciji građevinske jame teren će se isplanirati i staviti u prvobitnu funkciju.

Za potpuno sagledavanje problematike važno je naglasiti da se u kućanstvima obuhvaćenim organiziranim otpadom (kao i u tvrtkama), komunalni otpad ne razvrstava, pa na odlagalištu završava i najveći dio otpada s vrijednim svojstvima (papir, staklo, metalni i biljni otpad,...), te gotovo sav opasni otpad iz kućanstava. Taj problem bi trebalo razmotriti u spomenutoj Studiji za područje Općine Kula Norinska.

NEOPASNI TEHNOLOŠKI OTPAD

Problematika rješavanja zbrinjavanja ove vrste otpada u nadležnosti je Županije. Dok Županija ne osigura provođenje mjera postupanja s neopasnim tehnološkim otpadom, preporuka je ovog plana da se isti odlaže na odlagalište komunalnog otpada.

OPASNI OTPAD

Na području Općine Kula Norinska nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.). Registrirane tvrtke u kojima se stvaraju manje količine opasnog otpada same ga zbrinjavaju na propisan način.

Međutim sav neprijavljeni opasni otpad i gotovo sav opasni otpad iz kućanstva zbog otežane kontrole, te nepostojanje stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja manjih količina, zbrinjava se na nepropisan i za okoliš štetan način.

3.7. Sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš

"Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek." Okoliš, prirodnu i kulturnu baštinu često je teško, ako ne i nemoguće zasebno razmatrati zbog međusobne isprepletenosti i po definiciji, odnosno zakonskoj regulativi, a posebno utjecaju ljudskih aktivnosti.

U prostornom planiranju kvaliteta okoliša mora biti osnovni kriterij planiranja, odnosno zaštita okoliša je sadržana u načelu integralnog pristupa planiranju i uređenju prostora kao kontinuirana i u svim segmentima prisutna komponenta. Stoga je sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš sadržano u svim dijelovima Prostornog plana uređenja Općine Kula Norinska kroz utvrđivanje mogućnosti i ograničenja korištenja prostora i planiranjem razvoja putem izbora najpovoljnijih opcija.

Glavni cilj zaštite okoliša je očuvanje prostora i dostizanje više razine kakvoće života. Zbog toga je potrebno ustanoviti postojeće stanje okoliša i prirodne baštine, zatečeno stanje prema potrebi sanirati i nove aktivnosti u prostoru usuglašavati s naprednim europskim i hrvatskim zakonodavstvom. Stoga treba težiti s jedne strane ostvarivanju održivog razvitka naselja i kvalitete življenja stanovnika u njima, a s druge strane treba sačuvati i prirodni krajolik, te prirodnu raznolikost pojedinih područja.

Naglasak se stavlja na subjekte koji na bilo koji način koriste prostor kao resurs i svojom djelatnošću vrše utjecaj na okoliš, da se isti dosljedno pridržavaju i provode sve zakonske

propise kojima se regulira zaštita prostora i okoliša. Planska usmjerenja nastoje da se sektorski i detaljno jača svaka pojedina kategorija zaštite:

ZRAK

Na području Općine nema velikih energetske postrojenja, a osnovni energenti u gospodarstvu i domaćinstvima su električna energija (i plin u budućnosti), odnosno takozvani čisti energenti.

U smislu zaštite potrebno je, kako bi se pravodobno i na utemeljen način mogao usmjeravati i kontrolirati razvoj u pojedinim područjima i izgradnja u prostoru, nastaviti praćenje količina ispuštanja štetnih tvari u zrak iz pojedinačnih ispusta iz stacionarnih izvora kroz Katastar emisija u okoliš, odnosno prema Zakonu o zaštiti zraka (NN br. 178/04).

VODA

Glavni izvori onečišćenja su otpadne vode naselja i gospodarstva, ispiranje raznim herbicidima i umjetnim gnojivima tretiranih poljoprivrednih površina, te divljih, polulegalnih i napuštenih "odlagališta otpada" i smetlišta, prometnica ili izvanredna zagađenja vezana uz accidente. Najopasnije je ispuštanje opasnih tvari kao što su ulja, teški metali i kemikalije, koje se nekontrolirano bacaju na polulegalna i divlja odlagališta otpada (često uz same kanale) i ispiru u tlo i vodotoke.

Zbog zaštite i sprječavanja nepovoljnih utjecaja na podzemne vode i vodotoke (kanale) potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- planiranje i izgradnju sustava za odvodnju otpadnih voda naselja treba ubrzati,
- vode koje se iz sustava odvodnje otpadnih voda upuštaju u vodotoke moraju proći predtretman pročišćavanja, a njihov sastav treba pratiti prema Pravilniku o graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama,
- gospodarski subjekti priključeni na sustav javne odvodnje obavezno moraju vršiti predtretman otpadnih voda (koji će se odrediti prema tehnologiji proizvodnje) prije upuštanja u sustav,
- poljoprivrednu proizvodnju treba prilagoditi uvjetima zaštite, uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava i gnojiva, te orijentacijom na proizvodnju zdrave hrane,
- na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada, te organizirano i kontrolirano postupanja s otpadom,
- divlja odlagališta treba sanirati i spriječiti nastajanje novih,
- potrebno je uspostaviti odnosno unaprijediti sustav praćenja kvalitete voda u vodotocima kako bi se postigla i održala propisana kvaliteta voda i uveo nadzor nad onečišćivačima,
- značajniji naglasak treba staviti na zaštitu vodnih ekosustava, tj. vodnog krajolika, šireg vegetacijskog pojasa uz rijeke i potoke, te preispitati nužnost izvođenja novih regulacija i hidrotehničkih zahvata u tom pojasu.

Postojeće stanje na vodotocima potrebno je poboljšati, usuglašavajući kakvoću vode sa ovim Planom određenom kategorizacijom vodotoka, a zaštita se mora provoditi na svim kanalima.

TLO

Imajući u vidu veoma važnu ulogu tla kao jednog od tri sastavna dijela ekosustava (tlo, voda, zrak) treba imati u vidu slijedeće činjenice:

- zaštita tla ima mnogostruki učinak na druge dijelove okoliša,
- tlo je s jedne strane važan životni i gospodarski prostor za njegovo stanovništvo, dok je s druge strane kroz različite zahtjeve u pogledu korištenja tlo ugroženo u njegovoj funkciji,
- tlo kao dugoročni indikator zauzima poseban položaj unutar ekosustava,
- stvaranje novog tla i obnavljanje tla odvija se vrlo sporo,
- ugrožavanje tla proizlazi iz: velikih površina zahvaćenih erozijom, korištenja zemljišta, velikog pritiska za proširenjem naselja, infrastrukturnih mjera, industrije, obrta i dr.

Zaštita tla od onečišćavanja mora se provoditi u funkciji zaštite poljoprivrednog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane, te zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta.

Tlo se onečišćuje na više načina, a zbog zaštite i sprječavanja ovakvih nepovoljnih utjecaja na tlo potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- potrebno je dugoročno kvalitativno i kvantitativno osigurati i održavati funkcije tla,
- u poljoprivrednoj proizvodnji treba racionalno koristiti zaštitna sredstva i gnojiva uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava, te organiziranjem savjetodavne stručne pomoći u individualnoj proizvodnji,
- spriječiti zagađivanja zraka iz kojeg se štetni spojevi i teški metali talože u tlo, posebice u blizini industrijskih objekata i duž značajnijih prometnica,
- spriječiti zagađivanje voda iz kojih se također štetne tvari talože u tlo, naročito u naplavnim područjima,
- riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda, a naročito gospodarskih subjekata i domaćinstava koji otpadne vode preko propusnih septičkih jama ili upojnih bunara upuštaju direktno u tlo,
- uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno, organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom, te postojeća nekontrolirana i divlja odlagališta sanirati i spriječiti nastajanje novih,
- spriječiti nepotrebno širenje građevinskih područja i bilo kakvu izgradnju na vrijednijim obradivim tlima (kategorija-ostala obradiva tla),
- preispitati potrebe za hidrotehničkim zahvatima na vlažnim i naplavnim tlima, te potrebe za navodnjavanjem u svrhu poljoprivredne proizvodnje, te njihov utjecaj na očuvanje prirodne ravnoteže u okolišu,
- poduzeti pravodobne mjere za saniranje posljedica mogućih akcidenata koji bi uzrokovali onečišćenja tla (prometne nezgode nakon kojih je u okoliš istekla nafta ili naftni derivati, nezgode pri prijevozu opasnih otpada i sl.),

Tlo je, usprkos različitim onečišćenjima, još uvijek relativno očuvano, posebno u odnosu na tla većine zapadnoeuropskih zemalja, i kao takvo pogodno za proizvodnju zdrave hrane.

BUKA

Na području Općine nisu provedena značajnija i sistematskija mjerenja razine buke, no i bez toga može se ustvrditi da na području Općine trenutno nema velikih izvora industrijske i komunalne buke. Konfliktni prostori su dijelovi naselja kroz koja prolaze trase državnih i ostalih prometnijih cesta. Konfliktna područja mogu se javiti pri izgradnji bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja.

Za urbana područja i prometne koridore unutar ili uz područja gdje borave ljudi potrebno je odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se

ne smiju prijeći. Zone industrijskih postrojenja treba od ostalih odvojiti tamponom zelenila da se smanji širenje buke. Kod izgradnje bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja treba odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smije prijeći i građevinskim zahvatima spriječiti širenje buke u okoliš.

PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ

U slučaju da se na relativno malom prostoru planira više istovrsnih zahvata (niz) čije su pojedinačne veličine tj. kapaciteti ispod, no ukupni kapacitet, iznad granica propisanih Popisom zahvata koji čini sastavni dio Pravilnika o procjeni utjecaja na okoliš (NN, 59/2000.), obvezna je provedba postupka procjene utjecaja na okoliš, sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša (NN, 82/94 i 128/99) i navedenog Pravilnika.